

Waterschap NOORDERZIJLVEST



JAARRAPPORTAGE 2013

INHOUDSOPGAVE

1. JAARVERSLAG 2013.....	5
1.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING	9
Programma 1 Waterveiligheid en rampenbestrijding.....	12
Financiële rapportage	12
Programma 2 Voldoende en gezond water.....	17
Financiële rapportage	17
Doelen.....	18
Programma 3 Gezuiverd water	24
Financiële rapportage	24
Doelen.....	25
Programma 4 Water en maatschappij.....	28
Financiële rapportage	28
Doelen.....	29
Programma 5 Bedrijfsvoering.....	33
Financiële rapportage	33
Doelen.....	34
1.2 PARAGRAFEN	36
A. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar.....	36
B. Incidentele Baten en Lasten	37
C. Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	37
D. Waterschapsbelastingen	37
E. Weerstandsvermogen.....	39
F. Financiering	40
G. Verbonden Partijen	41
H. Bedrijfsvoering.....	43
I. EMU-saldo.....	43
J. Bezoldiging (top)functionarissen.....	45
2. JAARREKENING 2013	46
VERSLAG VERANTWOORDING FINANCIËEL BEHEER	46
REKENINGRESULTAAT	46
ANALYSE VERSCHILLEN TUSSEN JAARRAPPORTAGE EN NAJAARSRAPPORTAGE	48
2.1 De exploitatierekening naar programma's	57
2.2 De exploitatierekening naar kostendragers en de toelichting	58
2.3 De exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten	61
2.4 De balans per 31 december 2013 en de toelichting	62
2.4.1 Toelichting op de balans	63
2.4.2 Waarderingsgrondslagen.....	63
2.4.3 Activa	65
2.4.4 Passiva	69
BIJLAGEN	76
A. Staat van vaste activa.....	76
B. Staat van financiële vaste activa	77
C. Overzicht investeringskredieten per 13 december 2013	78
D. Staat van reserves en voorzieningen.....	80
E. Staat van vaste schulden 2013.....	81
F. Berekening van het rente-omslagpercentage	82
G. Risicoparagraaf	83
H. Vaststelling jaarrapportage	84
I. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	85

1. JAARVERSLAG 2013

Voorwoord

Hierbij ontvangt u de rapportage 2013 van het waterschap Noorderzijlvest. Door middel van deze rapportage wordt aan het algemeen bestuur verantwoording afgelegd over de bereikte doelen en resultaten, de uitgevoerde acties en de daarvoor ingezette middelen. De Jaarrapportage 2013 heeft zowel een interne als een externe verantwoordingsfunctie.

De Jaarrapportage 2013 bestaat uit twee onderdelen:

1. In het Jaarverslag wordt voor de programma's 1 tot en met 5 inhoudelijk ingegaan op het gevoerde beleid, de gerealiseerde doelen, alsmede de financiële gevolgen hiervan. Per programma wordt in de **geel gearceerde kaders** verantwoording afgelegd over het uitgevoerde beleid in 2013. Het beleid, zoals dat in het Jaarplan 2013 is verwoord, is integraal en voorafgaand aan de gele tekstvakken overgenomen in het Jaarverslag. Op deze wijze kunt u lezen wat de door het algemeen bestuur vastgestelde beleidsvoornemens waren en wordt hierover in de gele tekstvakken verantwoording door het dagelijks bestuur afgelegd. Daarnaast is in het Jaarverslag een aantal verplicht voorgeschreven paragrafen opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de risicoparagraaf en de paragraaf over het weerstandsvermogen.
2. In de Jaarrekening zijn de balans, de toelichting op de balans, de exploitatierekening (naar programma's) en de toelichting daarop opgenomen. Tenslotte is een aantal bijlagen voorgeschreven. In de balans komt tot uitdrukking hoe onze vermogenspositie is. Dit betreft een momentopname per ultimo 2013.

De opzet en indeling van de Jaarrapportage heeft ten opzichte van vorig jaar geen wijzigingen ondergaan en volgt de bestuurlijke wens om op een beleidsmatig niveau verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid. De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de gestelde doelen zoals beschreven in het Jaarplan 2013 is onlosmakelijk verbonden met de wijze waarop het waterschap zijn taak wil oppakken en uitvoeren. Het Jaarplan sluit aan op de vijf programma's van de Perspectiefnota. Dit past binnen de voorschriften van de Waterschapswet welke een - programma-indeling verplicht stelt. De opgenomen programma's sluiten op hoofdlijnen aan op de thema's van het Waterbeheerplan.

Bij het opstellen van deze Jaarrapportage 2013 is onder meer gebruik gemaakt van de informatie uit de Voorjaarsrapportage 2013 en de Najaarsrapportage 2013. Via deze rapportages is tussentijds verantwoording afgelegd aan het algemeen bestuur.

De Voorjaarsrapportage 2013 beperkt zich tot de hoofdlijnen van het uitgevoerde beheer over de eerste vier maanden van het jaar en er wordt gerapporteerd over de belangrijkste ontwikkelingen in relatie tot het vastgestelde Jaarplan 2013. Mede omdat het budgetrecht primair bij het algemeen bestuur ligt wordt tevens melding gedaan van eventuele (substantiële) onder- dan wel overschrijdingen.

De Najaarsrapportage 2013 wordt opgesteld aan de hand van de gegevens over de periode januari t/m augustus en had ten opzichte van de Voorjaarsnota een meer cijfermatig karakter.

Samenvatting

Veiligheid staat bij waterschap Noorderzijlvest voorop. Zo ook in het jaar 2013. Om die veiligheid voor onze ingelanden zoveel als mogelijk te garanderen, zijn in het kader van de problematiek rond de aardbevingen ten gevolge van gaswinning verkennende onderzoeken uitgevoerd naar de effecten van deze bevingen op onze dijken, gemalen, sluizen en afvalwatertransportleidingen. In het bijzonder zal een groot aantal kilometers dijk moeten worden aangepast, om de negatieve gevolgen van bevingen tot een kracht van 5 op de schaal van Richter te voorkomen. Voor wat betreft de veiligheid was op 5 en 6 december 2013 ten gevolge van een zware noordwesterstorm een volledige dijkbewaking en het tot drie keer toe sluiten van de coupures bij Delfzijl noodzakelijk. De grote hoeveelheid drijfvuil dat naderhand achterbleef, moest worden afgevoerd.

Begin 2013 zijn spoedreparaties bij het dijkvak nabij het Vierhuizergat afgerond. Eind 2012 was de buitengeul dermate diep en dicht bij de dijk gekomen dat acuut handelen noodzakelijk was. Daarnaast zijn in 2013 in de zeekering op meerdere plaatsen sensoren geplaatst, waardoor nauwlettend gemonitord kan worden hoe de dijk zich houdt bij hoog water. Dit project is voor een groot deel gefinancierd vanuit het Rijk.

In 2013 is langs de Eemskanaaldijk een vervolg gegeven aan het aanbrengen van kleikisten en ophogen van de kade waar in 2012 mee was begonnen. Eind 2013 is met succes een grondaankoop / grondruil transactie uitgevoerd, waardoor de dijkversterking en verbreding van de Eemskanaalkade voortvarend opgepakt is. Nabij Garmerwolde is in 2013 een zevental sensoren in de dijk geplaatst om zo de bewegingen in de dijk te monitoren en de gevolgen van aardbevingen in kaart te brengen. Verder is in 2013 gewerkt aan de boezemveiligheidsstudie Droge Voeten 2050. De concept maatregelenpakketten inclusief bijbehorende normen worden in 2014 verder geanalyseerd en vervolgens aan het algemeen bestuur voorgelegd.

De uitbreiding en aanpassing van de grootste rioolwaterzuiveringsinstallatie van de provincie Groningen (rwzi Garmerwolde) is in 2013 met succes gerealiseerd. Tevens zijn hierbij de te nemen milieumaatregelen uitgevoerd. Het jaar 2014 wordt als zogenaamd toetsingsjaar gebruikt, waarbij de opdrachtnemer aan moet tonen dat de rwzi aan de afgesproken prestaties blijft voldoen.

Het jaar 2013 was waterhuishoudkundig gezien een normaal jaar zonder noemenswaardige watertekort- of overlastsituaties. Over het hele jaar gezien viel tot circa 15% minder neerslag dan in een gemiddeld jaar. Met name in de eerste helft van 2013 was het een stuk kouder dan het langjarig gemiddelde. De tweede helft van het jaar was juist weer iets warmer dan het langjarige gemiddelde met wat meer neerslag. Het voorjaar was redelijk droog waardoor al vroeg in het jaar water vanuit het IJsselmeer in ons beheergebied werd ingelaten.

In 2013 is wederom intensief ingezet op de muskusrattenbestrijding. Zo zijn er in het beheergebied van ons waterschap circa 23.500 muskusratten gevangen. Hiermee zijn in 2013 de meeste muskusratten van Nederland in het beheergebied van waterschap Noorderzijlvest gevangen.

Vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water is in 2013 een groot aantal maatregelen uitgevoerd. Vispassages bij de zeegemalen Noordpolderzijl, Spijksterpompen en de Drie Delfzijlen en een aantal vispassages in het achterland zijn gerealiseerd en operationeel. Aan het beekherstel en inrichting in Drenthe van de Eener- en Langelosche Stukken en rondom de Slokkert en Grote Diep is in 2013 volop gewerkt. Afronding van deze projecten is voorzien in 2014. Verder is in 2013 op verschillende plaatsen in de gebieden rond het Damsterdiep en Appingedam, de noordelijke kustpolders en langs diverse maren ruim twaalf kilometer aan natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Renovatie van een groot aantal kwantiteitsgemalen, waaronder het gemaal Noordpolderzijl is in 2013 tot een afronding gekomen. Eind 2013 is gestart met de bouw van het bodemdalingsgemaal Usquert.

In 2013 is een rioolpersleiding gelegd van Uithuizen naar Uithuizermeeden en een rioolgemaal gebouwd om het afvalwater naar de rwzi van Uithuizermeeden te transporteren. De sloop van de zuivering in Uithuizen en aanpassing van de zuivering in Uithuizermeeden vinden in 2014 plaats.

In 2013 zijn de bruggen Pamazijl, Dijkstil en Zuidema's Klap gerenoveerd. De in 2012 gerenoveerde bruggen Wijmerzijl en Vismaartil zijn in 2013 aan de wegbeheerder, de gemeente Loppersum, overgedragen.

Naar aanleiding van de uitkomsten van een efficiëncyscan ten aanzien van de bedrijfsvoering van de organisatie, is in 2013 een eerste grote stap gezet. Zo is door een reorganisatie het directie- en managementteam met zeven functies gereduceerd. In de komende vier jaren wordt een verdere personeelsreductie gerealiseerd tot een totaal van zo'n veertig functies.

Al met al is in 2013 veel gerealiseerd. De beheersing van de kosten is steeds beter in control. In 2013 is ruim € 35 miljoen besteed aan investeringsprojecten, waarvan circa € 19 miljoen ten behoeve van de waterkeringen en het watersysteem en € 16 miljoen voor de waterzuiveringstaak. De jaarrekening 2013 laat een positief resultaat zien van € 2,8 miljoen ten opzichte van het oorspronkelijke jaarplan. Dit is met name het gevolg van het meer ontvangen van (nagekomen) baten en belastingen. In 2014 zal ingezet worden om ook de beheersing van deze baten meer in control te krijgen.

Resultaat

Ten opzichte van de primitieve begroting bedraagt het resultaat over 2013 positief € 2,8 miljoen na bestemming. Het resultaat wordt positief beïnvloed door nagekomen baten/lasten uit voorgaande jaren van per saldo € 0,7 miljoen (belastingopbrengst € 0,4 miljoen; opbrengst gebruik losput op rwzi € 0,2 miljoen; eindafrekening energiekosten € 0,2 miljoen; kosten in project STOWA 2012 € -0,1 miljoen). Tevens zijn in het positieve resultaat incidentele baten/lasten verdisconteerd van per saldo € 0,3 miljoen (zie onder hoofdstuk 1.2, paragraaf B). Het resultaat wordt derhalve positief beïnvloed door nagekomen posten voorgaande jaren en incidentele posten ter hoogte van € 1,0 miljoen.

Het Jaarplan 2013 gaf een saldo € 0 aan, terwijl bij de Najaarsrapportage 2013 een positief resultaat van ruim € 0,9 miljoen werd geprognosticeerd.

Rekeningresultaat 2013 (x € 1 mln)	t.o.v. primitieve begroting	t.o.v. gewijzigde begroting	gew.- t.o.v. primitieve begroting
<u>Nadelen per ultimo boekjaar</u>			
Personeelslasten	-0,5		-0,7
Gebruiks- en verbruiksgoederen	-0,1		-0,5
Onderhoud door derden	-1,3	-0,3	-1,0
Diensten door derden en bijdragen aan derden	-0,1	-0,6	0,5
Toevoegingen aan voorzieningen	-0,2		-0,3
Toevoegingen aan reserves	-0,8	-0,2	-0,6
Afschrijving van boekverliezen	-0,2	-0,2	
<u>Voordelen per ultimo boekjaar</u>			
Kapitaallasten	0,7	0,1	0,6
Personeelslasten		0,2	
Gebruiks- en verbruiksgoederen		0,4	
Baten personeel	0,5		0,5
Energiekosten	0,6	0,2	0,4
Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen			
Toevoegingen aan voorzieningen		0,1	
Onvoorzien	0,1		0,1
Rentebaten en dividenden	0,3	0,3	
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	0,9	0,6	0,3
Waterschapsbelastingen	0,8	0,5	0,3
Bijdragen van derden	0,6	0,3	0,3
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,2	0,2	
Onttrekkingen aan reserves	1,1	0,1	1,0
Doorberekeningen aan investeringen	0,2	0,2	
Totaal Rekeningresultaat 2013 (x € 1 mln)	2,8	1,9	0,9

Het positieve resultaat ten opzichte van de Najaarsrapportage is € 1,9 miljoen. Dit resultaat wordt op hoofdlijnen als volgt verklaard:

Personeelskosten

€ 0,2 miljoen

Bij de najaarsrapportage werden de personeelskosten geprognosticeerd op in totaal € 21,2 miljoen. Uiteindelijk zijn de personeelskosten uitgekomen op € 21,0 miljoen. Het voordelig resultaat ontstond met name tengevolge van het minder inhuren van tijdelijk personeel.

Goederen en diensten

€ -0,4 miljoen

De kosten van goederen en diensten zijn uiteindelijk € 0,4 miljoen hoger dan geprognosticeerd bij de najaarsrapportage. Dit werd met name veroorzaakt door calamiteiten (waterleidingbreuk in Eemskanaal en noordwesterstorm 5 december).

Kapitaallasten + doorberekeningen aan investeringen

€ 0,3 miljoen

Ten opzichte van de najaarsrapportage is een rentevoordeel ontstaan (€ 0,1 miljoen) en er is een voordeel ontstaan doordat meer uren op projecten zijn geactiveerd en minder rente is toegerekend aan de activa (€ 0,2 miljoen).

Toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen en reserves + boekverliezen

€ 0,1 miljoen

- meer toegevoegd aan reserves wegens dividenduitkering (€ -0,2 miljoen);
- meer onttrokken aan reserves wegens fonds oude leidingen (€ 0,2 miljoen);
- er is geen voorziening Mura gevormd en de geraamde onttrekking heeft derhalve niet plaats gevondenplaats + hogere dotatie voorziening bestuur (€ 0,1 miljoen);
- vrijval uit voorziening bestuur en personeel als gevolg van actuariële herberekening saldi (€ 0,2 miljoen);
- afschrijving van boekverlies op een belegging van fonds oude leidingen (€ -0,2 miljoen).

Baten

€ 0,9 miljoen

- opbrengst werken voor derden en eigendommen en bijdragen van derden

Tegenover een nadeel op goederen en diensten staan ook meer baten dan geprognosticeerd. Zo zijn de kosten van de herstelwerkzaamheden van de waterleidingbreuk geclaimd bij de eigenaar van de leiding (€ 0,1 miljoen). Voor werkzaamheden aan onze kunstwerken, te weten bodemdalings-objecten (€ 0,2 miljoen) en Cleveringsluizen (€ 0,1 miljoen) is meer ontvangen dan geraamd. Voor personele inzet op onderzoeksprojecten is € 0,1 miljoen ontvangen en zijn de opbrengsten voor slib- en afvalwaterverwerking € 0,2 miljoen hoger dan verwacht. Verder zijn overige schadetekosten verhaald (€ 0,1 miljoen) en was er een teruggave BTW over voorgaande jaren (€ 0,1 miljoen).

- *rentebaten en dividenduitkeringen* € 0,3 miljoen
Dit betreft de bespaarde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen (€ 0,1 miljoen) en dividenduitkeringen op beleggingen (€ 0,2 miljoen).

- *Waterschapsbelastingen* € 0,5 miljoen
Het voordeel op de waterschapsbelastingen is het gevolg van een hogere opbrengst op zuiveringsheffing bedrijven voorgaande jaren (€ 0,4 miljoen) en een lagere opbrengst zuiveringsheffing woningen 2013 (€ -0,1 miljoen). Verder laat de post kwijtschelding een voordeel zien van € 0,2 miljoen.

In hoofdstuk 2.3 'De exploitatiekosten naar kosten- en opbrengstsoorten' worden de resultaten op de onderscheiden kostensoorten nader toegelicht.

Bestemming van het resultaat en weerstandsvermogen

Het positief resultaat ad € 2,8 miljoen zal, na besluit van het algemeen bestuur, worden toegevoegd aan de algemene reserves en/of de bestemmingsreserves. Het resultaat van de taak Watersysteembeheer wordt, behoudens twee toevoegingen van rente aan bestemmingsreserves en een toevoeging van een afkoopsom aan een bestemmingsreserve muskusrattenbestrijding, toegevoegd aan een bestemmingsreserve 'HWBP-bijdrage 2011'. Het resultaat van de taak Zuiveringsbeheer wordt toegevoegd aan de algemene reserve van deze taak.

De algemene reserves worden gezien als bron voor het weerstandsvermogen van het waterschap. In paragraaf 2. hoofdstuk 'Rekeningresultaat' is hiertoe een voorstel opgenomen

Het gewenste weerstandsvermogen is op basis van de jaarlijkse risico-inventarisatie bepaald op € 4,6 miljoen (watersysteembeheer € 4,0 miljoen en zuiveringsbeheer € 0,6 miljoen). De aanwezige algemene reserves per ultimo 2013 bedragen in totaal € 8,1 miljoen (watersysteembeheer € 2,7 miljoen en zuiveringsbeheer € 5,4 miljoen). De taak watersysteembeheer heeft per ultimo 2013 derhalve een tekort van € 1,3 miljoen, terwijl de taak zuiveringsbeheer een overschot heeft van € 4,8 miljoen. In paragraaf 1.2 E. 'Weerstandsvermogen' wordt een nadere beschouwing gegeven over het weerstandsvermogen.

Het Jaarverslag 2013

1.1 Programmaverantwoording

De Waterschapswet vereist dat het algemeen bestuur op hoofdlijnen het beleid formuleert. Dat is gedaan in het Waterbeheerplan aan de hand van een aantal thema's. Per thema zijn doelen en maatregelen geformuleerd. De thema's vullen samen met de bedrijfsvoering de programma's die de basis zijn voor de Perspectiefnota, het Jaarplan en de bijbehorende rapportages en evaluaties. Zo worden de Perspectiefnota, het Jaarplan en de rapportages in lijn gebracht met het Waterbeheerplan.

In onderstaand overzicht zijn de programma's van het Jaarplan en thema's uit het Waterbeheerplan, dat de basis is van de programma's, opgenomen.

Nr.	Programma	Thema's Waterbeheerplan
1	Waterveiligheid en rampenbestrijding	Waterveiligheid en rampenbestrijding
2	Voldoende en gezond water	Voldoende water Schoon en gezond water
3	Gezuiverd water	Gezuiverd water
4	Water en maatschappij	Water en ruimtelijke ordening Water en economie Leven met water
5	Bedrijfsvoering	Geen

De verantwoording van de programma's omvat het totaal van baten en lasten van het waterschap.

Bij het opstellen van deze jaarrapportage is op het niveau van de programma's gekeken naar alle lasten en de baten alsmede de bestedingen en ontvangsten ten aanzien van investeringen.

In onderstaande tabel wordt het totaal van de lasten en baten (inclusief waterschapsbelastingen) afgezet tegen zowel de begroting 2013 als tegen de begroting 2013 na wijziging. Tevens worden de resultaten uit het jaar 2012 vermeld.

Totaal		Programma 1-5								
in € 1.000	LASTEN							BATEN	SALDO KOSTEN	
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toev. Res. & Voorz.	Afschr. boek-verliezen	Onvoorzien	Totaal Lasten			
Jaarrapportage 2013	18.138	21.050	30.904	945	159			74.023	-2.827	
Jaarplan 2013 na wijz.	18.268	21.219	30.570	868				71.867	-942	
Jaarplan 2013	18.868	20.969	30.078			50		69.964		
Jaarrapportage 2012	16.847	20.308	32.186	1.878	136			71.102	252	
in € 1.000	INVESTERINGEN									
	Bruto	Subsidie	Bijdr.Res	Netto						
Jaarrapportage 2013	35.527	7.057		28.471						
Prognose najaar 2013	37.542	5.155		32.387						
Jaarplan 2013	41.821	4.530		37.291						
Jaarrapp 2012	38.061	2.020		36.041						

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt per programma inzicht gegeven in:

- de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd;
- de gerealiseerde netto kosten in relatie tot de bedragen opgenomen in de begroting;
- de belangrijkste afwijkingen tussen realisatie en Jaarplan 2013 inclusief analyse.

Het resultaat van 2013 wordt per saldo gunstig beïnvloed door opbrengsten/kosten uit voorgaande jaren ad € 0,7 miljoen en incidentele baten/lasten ad € 0,3 miljoen.

Investerings

In het Jaarplan 2013 is het netto investeringsniveau opgenomen van per saldo € 37,3 miljoen (bestedingen/omzet € 41,8 miljoen; subsidies € 4,5 miljoen). Dit is inclusief de bouw van de nieuwe zuiveringstraat in Garmerwolde (ca. € 12,2 miljoen in 2013) en de bijdrage in het Hoogwaterbeschermingsprogramma HWBP (€ 1,2 miljoen).

In het najaar werd gerapporteerd op het investeringsniveau exclusief geactiveerde lasten. Bij de Jaarrapportage wordt de omvang van de te activeren lasten bepaald.

In het najaar werd geprognosticeerd dat de omzet per saldo zou uitkomen op € 32,4 miljoen (bestedingen/omzet € 37,5 miljoen; subsidies € 5,1 miljoen). De voornaamste reden voor de afwijking ten opzichte van het Jaarplan was dat de realisatie van de bodemdalingsgemalen Usquert en Selwerd en de rwzi Uithuizermeeden in 2014 zullen plaats vinden in plaats van in 2013. Verder had een deel van de in 2013 geplande investering van de uitbreiding van de rwzi Garmerwolde reeds in 2012 plaatsgevonden. De HWBP-bijdrage aan het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in 2013 € 0,3 miljoen valt hoger uit dan geraamd.

De Jaarrapportage laat zien dat er per saldo € 28,5 miljoen is besteed in 2013 (bestedingen/omzet € 35,6 miljoen; subsidies € 7,1 miljoen). De voornaamste oorzaak hiervan is een bijstelling van de bestedingen op het project LiveDijk XL. Deze kosten zijn naar beneden bijgesteld omdat een substantieel deel van deze kosten (€ 1,3 miljoen) niet meer bij het waterschap, maar rechtstreeks bij de betrokken Stichting IJkdijk in rekening wordt gebracht. Tevens zijn de kosten voor het renovatie kwantiteitsgemalen € 0,5 miljoen lager uitgevallen dan bij de Najaarsrapportage geraamd.

Aan subsidies is per saldo een hoger bedrag (€ 1,9 miljoen) verantwoord. Dit komt grotendeels door een einde boekjaar verantwoord subsidiebedrag op het project versterken zeekering Vierhuizergat (HWBP, € 3,1 miljoen), alsmede een verlaging op de subsidie op het project LiveDijk XL (€ 1,5 miljoen). In het najaar was met deze posten nog geen rekening gehouden, omdat hierover in samenspraak met de betrokken instanties op een later tijdstip afstemming heeft plaatsgevonden.

Kapitaallasten

Voor de berekening van de kapitaallasten is bij het opstellen van het Jaarplan 2013 (najaar 2012) onder andere gekeken naar projecten die naar verwachting gereed zouden zijn per ultimo 2012 en projecten die naar verwachting zouden doorlopen tot in 2013. Verder is in het Jaarplan 2013 gerekend met een rente-omslagpercentage van 3,36.

De verwachting in het najaar dat de kapitaallasten per ultimo 2013 ca. € 0,6 miljoen lager zullen uitkomen is niet helemaal bewaarheid geworden. Deze lasten vallen nog € 0,1 miljoen gunstiger uit. Enerzijds wordt ca. € 60.000 meer afgeschreven als gevolg van een desinvestering op landmeetkundige apparatuur. Anderzijds vallen de rentelasten ca. € 190.000 gunstiger uit. De besparing op de rentelast is het gevolg van een lager rente-omslagpercentage dan begroot (-0,04%). Op het onderhanden werk levert dit een voordeel op van ca. € 20.000 en op de reeds geactiveerde projecten is dit ca. € 60.000. Tevens valt het gemiddeld geïnvesteerd vermogen op het onderhanden werk ten opzichte van de Najaarsrapportage iets lager uit met als gevolg een voordeel op rente van ruim € 0,1 miljoen.

Goederen en Diensten

In het Jaarplan 2013 zijn de goederen en dienstenbudgetten gebaseerd op de ramingen zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2013-2016.

In het Jaarplan 2013 is rekening gehouden met bekende/contractueel overeengekomen prijsstijgingen. De overige budgetten zijn niet aangepast aan de inflatie. Verder is in het Jaarplan 2013 opgenomen dat mogelijke prijsstijgingen door het waterschap moeten worden inverdiend. De consumentenprijsindex over geheel 2013 bedroeg 2,5% (bron: CBS).

Het feitelijke verschil (nadeel) op goederen en diensten van ca. € 0,3 miljoen wordt grotendeels veroorzaakt door enkele calamiteiten in het najaar.

Personeel

In het Jaarplan 2013 is uitgegaan van een personeelsformatie per 1 januari 2013 van 282 fte. Op 31 december 2013 bedroeg de werkelijke bezetting 277,4. Dit is inclusief de medewerkers, die boventallig zijn. Ten opzichte van de toegestane formatie is de bezetting 97,3%.

De personeelskosten voor 2013 komen per saldo uit op € 21,0 miljoen ten opzichte van de aangegeven raming in de Najaarsrapportage van € 21,2 miljoen.

In het najaar was becijferd dat de personeelskosten per saldo een overschrijding zouden laten zien van € 250.000.

De voornaamste redenen hiervan waren een dotatie in het pensioenfonds voor vijf vervroegd gepensioneerden en een overschrijding door meer inhuur van personeel ter vervanging van langdurig zieken.

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is de overschrijding ruim € 80.000 in plaats van € 250.000.

Voorzieningen

Het dagelijks bestuur heeft in januari 2013 besloten om met ingang van het jaar 2012 een contante waarde berekening van de pensioenaanspraken (inclusief aanspraken nabestaandenpensioen) en de wachtgeldverplichtingen te laten plaats vinden door een actuaire. De grondslagen voor het berekenen van de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen zijn daarbij getoetst aan en afgestemd op de pensioen- en wachtgeldregelingen vastgelegd in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Wet Appa). Per ultimo 2013 is opnieuw de gewenste hoogte van de aanspraken door de actuaire bepaald.

Afschrijving boekverliezen

Deze post komt voort uit een afwaardering van één van de twee beleggingen ten behoeve van het Fonds oude leidingen. Een van de twee aanwezige beleggingen laat een negatief rendement zien van € 0,2 miljoen.

Baten

Het resultaat op de baten is ten opzichte van de Najaarsrapportage ca. € 2,2 miljoen hoger. Dit wordt met name veroorzaakt door rentebaten en dividenduitkeringen op beleggingen (€ 0,3 miljoen); een hogere opbrengst voor goederen en diensten/bijdragen van derden (€ 0,9 miljoen); meer belastingopbrengsten (€ 0,4 miljoen); een hogere onttrekking aan bestemmingsreserves en voorzieningen (€ 0,3 miljoen) en een hogere bate wegens meer geactiveerde lasten (€ 0,2 miljoen).

In de volgende paragrafen is per programma op hoofdlijnen weergegeven wat de verschillen zijn ten opzichte van het Jaarplan en Najaarsrapportage.

Programma 1 Waterveiligheid en rampenbestrijding

In dit programma heeft "waterveiligheid" betrekking op de aanleg en het onderhoud en beheer van de primaire zeekering (Ommelanderveedijk) en de boezemkaden (regionale waterkeringen). Daaronder worden alle werkzaamheden begrepen die te maken hebben met de veiligheidsketen, inclusief het toezicht op de dijken en kaden en de calamiteitenbestrijding.

In dit programma zit ook de thematiek van de relatie tussen het waterbeheer en de veiligheid voor de burgers (voorkomen van overstromingen). Door sterke dijken en waterkeringen wordt voldaan aan de 'eerste laag' van het veiligheidsbeleid. Alle werkzaamheden ten aanzien van calamiteitenbestrijding vallen onder dit programma. Dit betekent dus niet enkel calamiteiten ten aanzien van hoog water, maar ook die van watertekorten en calamiteiten ten aanzien van de waterkwaliteit en het vaarwegbeheer. In dit programma is ook de bestrijding van muskus- en beverratten opgenomen.

Financiële rapportage

Basis voor de financiële rapportage is het Jaarplan 2013 waarin opgenomen zijn de kosten ten aanzien van goederen en diensten, de voorgenomen investeringen en de personeelskosten.

Programma 1 Waterveiligheid & Rampenbestrijding

in € 1.000	LASTEN						BATEN	SALDO KOSTEN
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toe. Res. & Voorz.	Onvoorzien	Totaal Lasten		
Jaarrapportage 2013	1.219	2.832	1.494			5.545	787	4.759
Jaarplan 2013 na wijz.	1.115	2.946	1.201	250		5.512	467	5.045
Jaarplan 2013	1.115	2.946	1.081			5.142	192	4.950
Jaarrapportage 2012	731	3.142	2.032			5.905	826	5.079

in € 1.000	INVESTERINGEN			
	Bruto-investering	Subsidie	Bijdr. Res	Netto
Jaarrapportage 2013	5.313	4.820		493
Prognose najaar 2013	5.946	2.800		3.146
Jaarplan 2013	5.325	1.150		4.175
Jaarrapp 2012	8.817			8.817

Financiële Rapportage 2013 op hoofdlijnen

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-/overschrijding op de saldo-kosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet).

De overschrijding van de totale lasten ten opzichte van de Najaarsrapportage is beperkt van omvang. In de (aangepaste) begroting is een post van € 250.000 opgenomen als toevoeging aan de voorzieningen. Bij de jaarrekening vindt dit plaats vanuit de resultaatbestemming. Als hiermee rekening wordt gehouden, dan komt de overschrijding van de lasten uit op € 283.000. Dit wordt veroorzaakt door hogere kapitaallasten (rente) en hogere goederen en diensten (storm 5 december en calamiteit in waterleiding in het vierde kwartaal). Het aandeel in de uren is lager dan begroot. Tegenover de hogere lasten staan hogere bijdragen van derden (o.a. door breuk waterleiding) en een hogere activering van lasten (uren en rente).

Conclusie is dat de overschrijding van de lasten niet als onrechtmatig wordt aangemerkt omdat de netto kosten niet worden overschreden. Hogere lasten worden gecompenseerd door hogere toerekenbare baten en er is sprake van niet voorzienbare incident uren en storkosten plm. € 195.000 (storm begin december).

Saldokosten

De saldokosten vallen ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,3 miljoen gunstiger uit.

Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn € 0,1 miljoen hoger dan verwacht. De toegerekende rente aan de projecten Vierhuizergat en Eemskanaaldijk was in het najaar te laag geraamd.

Kosten personeel

De personeelskosten zijn € 0,1 miljoen lager dan verwacht. Dit wordt veroorzaakt door minder inzet dan geraamd op het beheerproduct vergunningverlening en handhaving in dit programma.

Goederen en diensten

De hogere kostenpost voor goederen en diensten (€ 0,3 miljoen) is met name het gevolg van een storm die op 5 december heerste. De grote hoeveelheid drijfvuil, dat achterbleef op de dijken, moest worden afgevoerd naar de vuilverwerking. (€ 0,2 miljoen). Tevens was sprake van een schadepost als gevolg van een lek in waterleiding Eemskanaalkade (€ 0,1 miljoen). De kosten hiervan zijn geclaimd bij de veroorzaker.

Toevoeging reserves en voorzieningen

De toevoeging valt € 0,3 miljoen lager uit dan geraamd.

Begin 2013 is met de provincie Groningen overeenstemming bereikt over de hoogte van de afkoopsom voor het overgedragen personeel voor de muskusrattenbestrijding. In de Najaarsrapportage was hiervoor een voorziening

voorzien. In de jaarrekening wordt voorgesteld deze afkoopsom middels resultaatbestemming op te nemen in een specifiek voor dit doel te creëren bestemmingsreserve.

Baten

De baten vallen € 0,3 miljoen gunstiger uit. Onder de baten is een schade-uitkering opgenomen van € 0,1 miljoen (lek waterleiding). De baten worden verder gunstig beïnvloed door een hogere post geactiveerde lasten dan begroot (€ 0,2 miljoen). Beide posten waren bij de Najaarsrapportage nog niet voorzien.

Investerings

In het najaar was de verwachting dat de kosten van het project LiveDijk XL hoger zouden uitvallen dan geraamd. Uiteindelijk bleek dit niet het geval te zijn omdat besloten werd een belangrijk deel van de projectkosten niet bij het waterschap maar rechtstreeks bij de Stichting IJkdijk in te dienen. Het bruto investeringsniveau komt daarmee weer op het niveau van het Jaarplan uit.

Het subsidiebedrag is beduidend hoger dan geraamd. Oorzaak hiervan is de te verwachten bijdrage van het HWBP voor het project Vierhuizergat. Met deze post was nog geen rekening gehouden. Aan de andere kant wordt door een gewijzigde financieringstroom minder subsidie ontvangen op het project LiveDijk XL.

In het boekjaar zijn drie projecten afgerond met een besteding aan out of pocketkosten van € 7,2 miljoen en een (te) ontvangen subsidiebedrag van € 3,4 miljoen. Het beschikbaar gestelde krediet bedroeg € 6,7 miljoen. Met subsidies was in de oorspronkelijke kredietaanvragen nog geen rekening gehouden (zie bijlage C. Overzicht in 2013 afgeronde projecten).

Doelen

De doelen van dit programma zijn verwoord in het waterbeheerplan en luiden als volgt:

- het waterschap is in 2015 een actieve speler in de veiligheidsketen. De eigen rol en houding in de stappen van de veiligheidsketen zijn duidelijk;
- het waterschap draagt zorg voor de waterkeringen zodanig dat deze voldoen aan de vigerende normen. De primaire waterkering (zeedijk) is bestand tegen waterstanden met een overschrijdingskans van 1:4000 jaar en de regionale waterkeringen bieden veiligheid tegen overstromingen met een kans van 1:100 jaar;
- het waterschap heeft innovatieve kennis en inzichten op het gebied van waterveiligheid en rampenbestrijding opgedaan en past deze toe.

Inhoudelijke rapportage

Om de hiervoor beschreven doelen in 2015 te bereiken zijn in het Jaarplan 2013 de volgende maatregelen voorzien. Per hoofdthema is gerapporteerd over de voortgang van deze werkzaamheden.

Primaire waterkering

- Uit de derde landelijke toetsronde is naar voren gekomen dat 22 kilometer zeekeringen van Noorderzijlvest niet langer voldoet aan de wettelijke norm tegen overstroming. Deze worden in het nieuwe landelijke Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP) opgenomen en aangepakt conform de MIRT systematiek (Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport). De voorbereidingen hiervoor zijn gestart in 2012. We werken goed samen met de andere waterschappen binnen dijkkring 6: wetterskip Fryslân en waterschap Hunze en Aa's.
- Totdat de verbeteringen van deze 22 kilometer zijn doorgevoerd, helpen de sensoren ons om de waterveiligheid binnendijs te controleren. In 2012 is gestart met het plaatsen van geavanceerde monitoringssensoren in de dijk (LiveDijk XL). Ook in 2013 worden sensoren geplaatst. De verwachting is dat met de informatie die de sensoren leveren toekomstige dijkverbeteringen doeltreffender kunnen worden uitgevoerd.
- Landelijk wordt onderzocht welke alternatieve uitvoeringen kunnen worden gegeven aan dijkverbetering. Een hiervan is de "groene dijk". Kenmerk hiervan is een flauw buitentalud, resulterend in een brede waterkering. Door het flauwe talud wordt de golfploophoogte beperkt en ondervindt de bekleding minder belasting van de golven. De dijk heeft om die reden minder hoogte nodig dan de conventionele dijk. Ook asfalt of steenbekleding is niet nodig. Deze dijk kan in ons gebied een natuurlijke overgang geven met het werelderfgoed Waddenzee. Deze "Waddendijk" vergt een groot ruimtebeslag en is daardoor in stedelijk gebied moeilijk toepasbaar. Daar waar ruimte is te vinden in het voorland zoals kweldergebieden, is deze uitvoering van verbetering wel mogelijk. In 2013 zal onderzoek worden verricht naar de haalbaarheid en inpasbaarheid van de Waddendijk binnen ons beheergebied.
- Noorderzijlvest participeert in de gebiedsontwikkelingprojecten Lauwersoog, Eemsdelta en Marconi (Delfzijl). Hierbij zijn andere instanties de initiator en trekkende partij. De projecten raken de primaire keringen van Noorderzijlvest. Mogelijk kunnen de projecten Lauwersoog (ook wel genoemd Proloog) en Eemsdelta worden gecombineerd met dijkverbeteringen. De gemeente Delfzijl heeft sterk de wens om de primaire waterkering beter ruimtelijk inpasbaar te krijgen (Marconi). Dijkverbetering is hier voorlopig niet noodzakelijk, maar uit oogpunt van goed partnerschap participeert Noorderzijlvest actief in dit project.

Rapportage

- De eerste fase van uitvoering van het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma 2014-2019 (nHWBP) bestaat voor Noorderzijlvest uit de Projectoverstijgende Verkenning Waddenzeedijken (Dijkkring 6). Samen met waterschap Hunze en Aa's en wetterskip Fryslân is hiervoor in 2013 een plan van aanpak opgesteld op basis waarvan het uitvoeringsbudget wordt aangevraagd.

- In het Deltaprogramma Waddengebied zijn diverse alternatieve keringconcepten geanalyseerd op toepasbaarheid en op kosten/opbrengsten. In de Projectoverstijgende Verkenning (POV) van dijkkring 6 krijgt dit in 2014 een vervolg, geconcretiseerd op pilot-locaties.
- In het kader van het project LiveDijk XL zijn in 2013 aanvullende sensoren als waterspanningsmeters en waterpeilmeters geplaatst. Het interne gedrag van de Ommelanderveedijk is nu live te volgen over een zeven kilometer lang traject. Voor de Lauwersmeerdijk wordt onderzocht in hoeverre de verbeteringsmaatregel "Vierhuizergat" effect heeft gehad op het gedrag van de "waterstand" in de kering. Hiervoor zijn in de zomer van 2013 nabij de verbeteringswerken twaalf waterspanningsmeters geplaatst.
- In samenwerking met de provincie Groningen, de gemeente De Marne en het Deltaprogramma Waddengebied is een afwegingskader voor alternatieve keringen in Lauwersoog ontwikkeld. Het vervolg naar ontwerpconcepten is dit najaar gereedgekomen. Het onderzoek in het Marconi project richt zich voornamelijk op een schermduijk in Delfzijl die in het beheergebied van waterschap Hunze en Aa's ligt. De voorbereidingen in deze onderwerpen worden verder toegespitst als onderdeel van de Projectoverstijgende Verkenning van dijkkring 6.

Regionale waterkering

- De provincies Groningen en Drenthe stellen in overleg met de waterschappen een norm vast voor de regionale keringen. Tevens wordt een toetsmethodiek gekozen (randvoorwaarden) en worden maatgevende omstandigheden vastgesteld. In 2014 zullen deze worden vastgesteld door Provinciale Staten.
- De noordelijke kade van het Eemskanaal is reeds in 2011 getoetst op basis van voorlopige normen. De resultaten hiervan zijn de basis voor de genomen en te nemen maatregelen en voor de overdracht van de kade van de provincie naar het waterschap.
- De aanpak en verbetering van de Eemskanaalkaden, fase 2 start in 2013.
- De hoogwaterstudie (HOWA 3 / Droge Voeten 2050) wordt gezamenlijk met de provincies Groningen en Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's uitgevoerd. Bij doorberekening van de hoogwaterstanden en de daarbij behorende maatgevende waterhoogtes zullen nieuwe toetsing- en stabiliteitseisen moeten worden geformuleerd. De uitkomsten hiervan worden bepaald door de studie "Bepaling Veiligheidsklassen Regionale Waterkeringen".

Rapportage

- De uitkomsten van de studie voor vaststelling van de veiligheidsklassen en –normen van de regionale keringen hebben geleid tot een voorlopige vaststelling door gedeputeerde staten van de provincie Groningen. Zij dienen als eerste referentie in de berekeningen van maatregelen in de studie Droge Voeten 2050. De veiligheidsklassen en –normen worden, samen met de eindresultaten van de studie Droge Voeten 2050, in 2014 aan het algemeen bestuur voorgelegd.
- Over de overdracht van de noordelijke kade van het Eemskanaal van de provincie Groningen naar het waterschap is overeenstemming bereikt. De Eemskanaalkade is in 2013 overgegaan naar beheer en onderhoud bij het waterschap waarbij de provincie Groningen zorgt voor de levering van kwalitatief goede ophoog/verbeteringsspecie voor de kade.
- Bestuurlijke afspraken zijn gemaakt over het opstellen van een plan voor de prioritering van de "no-regret"-verbetering van een aantal regionale keringen en de uitvoering daarvan vóór 1 januari 2019. De overige regionale keringen worden – daar waar noodzakelijk – opgenomen in het maatregelenplan vanuit de studie Droge Voeten 2050.
- Het eigendom, beheer en onderhoud van de damwanden langs het Eemskanaal gaat per 1 januari 2014 over van de provincie Groningen naar het Rijk. Een punt van zorg is de staat van de damwanden nabij de rioolwaterzuiveringsinstallatie te Garmerwolde. Het waterschap heeft deze zorg bij zowel de provincie Groningen als Rijkswaterstaat kenbaar gemaakt.
- Dit jaar is langs de Eemskanaaldijk een vervolg gegeven aan het aanbrengen van kleikisten en ophogen van de kade waar in 2012 mee was begonnen. Voorts zijn de problemen met een drietal natte plekken in de achterberm onderzocht en opgelost. Voor het vervolgherstel van de kade zijn berekeningen gemaakt ten behoeve van het definitieve ontwerp. Op basis hiervan zijn en worden vervolgbestekken opgesteld. Het gaat hierbij om gedeelten van de Eemskanaalskade van de Oostersluis tot de Bronssluis te Groningen, het gedeelte vanaf de Bronssluis tot Woltersum (Dijkpark) en het gedeelte tussen de Woldbrug en de N33 te Appingedam. Eind 2013 is met succes een grondaankoop / grondruil transactie uitgevoerd, waardoor de dijkversterking en verbreding van de Eemskanaalkade voortvarend kan worden opgepakt.
- Achter de rioolwaterzuiveringsinstallatie te Garmerwolde is een zevental sensoren in de dijk geplaatst om zo de bewegingen in de dijk te monitoren en de gevolgen van aardbevingen in kaart te brengen.

Calamiteitenbestrijding

- De implementatie van de diverse verbeterpunten naar aanleiding van de evaluatie hoog water januari 2012 zal in 2013 gecontinueerd worden.
- De calamiteitenorganisatie zal verder geoptimaliseerd worden om nog slagvaardiger te werk te kunnen gaan. Deels staan ook hier de aanbevelingen uit de evaluatie centraal.
- Een onderdeel van deze optimalisering vormt een goede samenwerking met buurwaterschap Hunze en Aa's. Beide waterschappen opereren samen in de sectie waterschappen binnen de veiligheidsregio Groningen. Aandachtspunten hierbij zijn uniforme calamiteitenplannen, gezamenlijk oefenen en gebruik maken van elkaars expertise. Naast deze punten zal een goede gezamenlijke werkwijze in de sectie waterschappen (multidisciplinair crisismanagement) worden ontwikkeld. Hierbij wordt gekeken naar de wijze van informatievoorziening, de wijze

van presentatie van deze informatie en de bezetting en werkwijze in de sectie waterschappen. Het netcentrisch werken vormt hierbij een belangrijk onderdeel.

- Het opleiden en oefenen van de crisisorganisatie gaat onverminderd door. Alle primaire processen zijn hiervan onderdeel. Ervaringen en verbeterpunten uit voorgaande oefeningen worden hierbij meegenomen. De opleidingen en oefeningen vinden plaats zowel binnen de eigen organisatie als ook in multidisciplinair verband met andere partners in Crisismanagement Groningen en Drenthe.
- Het Flood early warning system (Fews), waarmee de waterstanden worden berekend op basis van neerslagvoorspellingen, wordt in 2013 verbeterd.

Rapportage

- Het 'referentiekader implementatie Netcentrisch Werken Waterschappen', het product van de landelijke werkgroep netcentrisch werken, zit in de eindfase. Verwacht wordt dat het referentiekader in het eerste kwartaal van 2014 door de Unie van Waterschappen zal worden vastgesteld.
- Met betrekking tot opleiden, trainen en oefenen (OTO) is binnen Noorderzijlvest een aantal activiteiten uitgevoerd. Aangezien de leden van het nieuw gevormde managementteam (MT) bij calamiteiten als operationeel leider (OL) op zal treden is voor hen een basiscursus crisismanagement georganiseerd en is een oefening voor hun rol als OL gehouden. Daarnaast is er voor belanghebbenden een algemene basiscursus crisismanagement gehouden. Ook is een driedaagse oefening bij en op het Eemskanaal en de rwzi Garmerwolde gehouden, met een actief tegenspel. Bij deze oefening was defensie (Nationale Reserve) betrokken. Belangrijke onderdelen waren, naast bewaken en beveiligen van de rwzi door defensie, het uitvoeren van kade-inspecties, herstelmaatregelen, crisisoverleggen en het houden van overdrachtsmomenten.
- Multidisciplinair is binnen veiligheidsregio Groningen door Noorderzijlvest deelgenomen aan de ROT oefendriedaagse. Door de dijkgraaf is deelgenomen aan de oefening voor het gemeentelijk beleidsteam (GBT) van Groningen. Ook heeft de zogenaamde systeemtest plaatsgevonden, een zogenaamde GRIP 3 oefening met een actief commando plaats incident (CoPI), ROT en GBT. Noorderzijlvest was hierbij vertegenwoordigd in het CoPI en ROT. Met de systeemtest, die door de landelijke inspectie openbare orde en veiligheid, wordt opgelegd en waargenomen, is de 'staat van de rampenbestrijding' beoordeeld. Het resultaat hiervan zal naar verwachting in 2014 bekend zijn.
- Binnen veiligheidsregio Drenthe is deelgenomen aan een themabijeenkomst met betrekking tot de omgang met gevaarlijke stoffen bij incidenten.
- Binnen Noorderzijlvest heeft opschaling naar coördinatiefase 2, met instelling van meerdere waterschap actieteams (WAT) en een waterschap operationeel team (WOT), plaatsgevonden vanwege de noordwesterstorm op 5 en 6 december. De coupures te Delfzijl zijn tijdens drie opeenvolgende hoogwatergetijden gesloten en er is tijdens twee opeenvolgende hoogwatergetijden een volledige dijkbewaking ingesteld. De storm heeft geen noemenswaardige problemen voor het waterschap opgeleverd. Wel was er sprake van veel aangespoeld vuil op de primaire kering, dat naderhand afgevoerd moest worden. De buitenwaterstand in Delfzijl bereikte op 6 december een hoogte van N.A.P. + 4,82 meter. Sinds de aanvang van de waarnemingen in 1827, was dit slechts 1 cm lager dan de daar hoogst gemeten waterstand ooit (in 2006).
- Multidisciplinair is vanwege de storm op 28 oktober en op 5 december sprake geweest van een opschaling naar een voorbereidend operationeel team (ROT voorbereidend), waarbij Noorderzijlvest vertegenwoordigd was. Met betrekking tot het waterbeheer hebben de stormen niet tot grote problemen geleid.
- Medio 2013 hebben twee calamiteiten plaatsgevonden: een persleidingbreuk nabij de N33 te Appingedam en een waterleidingbreuk in de Eemskanaalkade nabij Woltersum. Beide leidingbreuken zijn hersteld en hebben uiteindelijk niet geleid tot nog grotere waterhuishoudkundige problemen. De herstelkosten van de waterleiding c.a. zijn bij de eigenaar neergelegd.
- In het kader van de problematiek rond de aardbevingen ten gevolge van gaswinning zijn in 2013 verkennende onderzoeken uitgevoerd naar de mogelijke gevolgen van deze aardbevingen op de waterhuishoudkundige infrastructuur (o.a. dijken, keringen, gemalen, rioolpersleidingen). In 2014 worden hier vervolgonderzoeken naar verricht.

Muskusrattenbestrijding

- In verband met de taakoverdracht muskusrattenbestrijding van de provincie Groningen aan het waterschap, is eind 2011 de bestrijdingsorganisatie overgaan naar het waterschap. In het 'Vangplan 2013' staan de doelen geformuleerd van het samenwerkingsverband tussen zes noordelijke waterschappen. Het doel in 2013 is om te komen tot de meest optimale vangststrategie en een optimale inzet van de personele capaciteit in het gehele gebied van Noorderzijlvest. Tevens wordt in 2013 gewerkt aan een landelijke veldproef die door de Unie van Waterschappen wordt uitgevoerd. In deze veldproeven wordt kennis over de populatieontwikkeling verzameld bij verschillende wijzen van bestrijden. Deze veldproeven bestaan uit een aantal onderdelen: variatie in bestrijdingsintensiteit, seizoensbestrijding, objectbestrijding en populatieomvang en verplaatsingen.

Rapportage

- De bestrijdingsorganisatie werkt volgens een vastgesteld bestrijdings- en speurplan 2012 t/m 2017. In het tweede halfjaar zijn er meer velduren gemaakt door invulling van het ziekteverzuim. Om aan de gewenste doelstellingen te voldoen zijn er drie tijdelijke medewerkers ingehuurd.
- De vangsten van muskusratten in 2013 zijn lager dan in 2012. In 2013 werden er circa 23.500 muskusratten gevangen en in 2012 waren dat er nog ruim 4.600 meer. Hiermee zijn in 2013 in het beheergebied van Noorderzijlvest nog wel de meeste muskusratten van Nederland gevangen.
- Het algemene beeld is dat de muskusrattenvangsten dalen in de deelgebieden. In de deelgebieden die extra

aandacht hebben kregen zijn de resultaten goed te noemen.

- De uitkomsten van zes audits in verschillende deelgebieden, die bij ons zijn uitgevoerd door naburige waterschappen vanuit het samenwerkingsverband Noordoost Nederland, waren goed tot zeer goed.
- In het samenwerkingsverband Noordoost Nederland heeft Noorderzijlvest een mobiele applicatie ontwikkeld. Hiermee kunnen vangsten direct verwerkt en gemonitord worden. Deze applicatie is in 2013 geïmplementeerd en werkt succesvol. Meerdere waterschappen gebruiken inmiddels deze applicatie. Dit tegen betaling van een instaptarief, dat vervolgens gebruikt wordt voor de verdere ontwikkeling van de applicatie.
- Voor het eerst is binnen het waterschap Noorderzijlvest gewerkt aan de bestrijding van de beverrat, welke in 2013 is gesignaleerd in het Lauwersmeergebied. Er is echter nog geen beverrat gevangen. De werkzaamheden voor het bestrijden van de beverrat worden gefinancierd door de Unie van Waterschappen.
- Begin 2013 is gestart met een veldproef waarin op het praktische vlak kennis over de populatieontwikkeling van muskusratten wordt verzameld bij verschillende wijzen van bestrijden. Deze wetenschappelijk opgezette veldproef duurt drie jaar en beoogt inzicht te geven in de inzet van bestrijding (tijd in velduren) in relatie tot de schade aan waterkeringen en taluds. De werkwijze bestaat uit het systematisch variëren van de inzet en het goed monitoren van de populatie en de schade in bepaalde gebieden. In één gebied wordt de inzet verhoogd met 30% ten opzichte van de gemiddelde inzet; in één gebied wordt de inzet juist verlaagd met 30% en in één gebied blijft de inzet op een gelijk niveau. De eerste resultaten van deze driejarige veldproef worden in 2014 verwacht.

Programma 2 Voldoende en gezond water

Onder dit programma wordt begrepen de inrichting, het onderhoud en het beheer van het oppervlaktewater, inclusief het toezicht hierop vanuit de Waterwet (voorheen onder andere WVO) en het beheer van het freatisch grondwater. Maatregelen voor het voorkomen van wateroverlast zoals het inrichten van waterbergingsgebieden en het realiseren van een bemaling bij Lauwersoog vallen tevens onder dit programma.

Een belangrijk deel van de maatregelen voortvloeiend uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de aanpak van verdroogde gebieden is in dit programma opgenomen. Dit geldt ook voor de maatregelen voortvloeiend uit de peilbesluiten. Indien nodig worden deze zaken vastgelegd in waterakkoorden.

Financiële rapportage

Basis voor de financiële rapportage is het Jaarplan 2013 waarin opgenomen zijn de kosten ten aanzien van goederen en diensten, de kapitaallasten, de personeelskosten, de baten en de voorgenomen investeringen.

Programma 2 Voldoende en gezond water

in € 1.000	LASTEN						BATEN	SALDO KOSTEN
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toev. Res. & Voorz.	Onvoorzien	Totaal Lasten		
Jaarrapportage 2013	5.511	5.763	6.843			18.118	2.000	16.118
Jaarplan 2013 na wijz.	5.630	5.210	6.741			17.581	1.948	15.633
Jaarplan 2013	5.770	5.090	6.557			17.416	1.605	15.811
Jaarrapportage 2012	4.878	6.060	6.353			17.292	2.548	14.744
in € 1.000	INVESTERINGEN							
	Bruto-investering	Subsidie	Bijdr.Res	Netto				
Jaarrapportage 2013	12.202	1.756		10.446				
Prognose najaar 2013	13.072	1.709		11.363				
Jaarplan 2013	15.164	3.280		11.884				
Jaarrapp 2012	8.501	1.144		7.358				

Financiële rapportage 2013 op hoofdlijnen

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-/overschrijding op de saldokosten (netto).

Er is sprake van een substantiële overschrijding op de lasten. Tegenover lagere kapitaallasten (€ 119.000) zijn de lasten van de goederen en diensten hoger (€ 102.000). De kosten voor goederen en diensten zijn hoger ten gevolge van schadegevallen. Deze kosten zijn waar mogelijk in rekening gebracht bij derden (bate € 80.000). De toegerekende personeelskosten zijn eveneens hoger (€ 553.000). Er zijn meer technische uren verantwoord op de projecten (€ 270.000) en door de storm op 5 december was veel extra personeelsinzet nodig bij de kunstwerken (bomen rooien, vuilverwerking, onderhoud/bediening van de kunstwerken € 102.000). Deze kosten waren niet voorzien. Bij de najaarsrapportage (begrotingswijziging) zijn de baten hoger geraamd. In werkelijkheid is deze verhoging achterwege gebleven. Hiervoor zijn drie oorzaken:

- De onttrekking aan de reserve De Slokkert is nogmaals meegenomen bij de wijziging. In de primaire begroting was dit al geraamd;
- Voor opbrengst verkoop tractie (inruil) was bij de wijziging een hogere bate geraamd van € 64.000. In werkelijkheid is er slechts sprake van een bate van ± € 10.000. Het verschil is afgeboekt op de aanwezige boekwaarde.
- Op de baten is een bedrag van € 50.000 afgeboekt op de vordering baggeren Winsumerdiep. In november 2013 is de stand van het project afgerond en heeft afstemming plaatsgevonden met de commissie Bodemdaling. Hieruit is gebleken dat de vordering (van 2012) te hoog was opgenomen.

De conclusie is dat de netto lasten sterk zijn overschreden. De overschrijdingen zijn deels verklaarbaar vanuit de activiteiten in de laatste periode van het jaar. De meerkosten aan uren passen wel binnen de beleidskaders.

Desondanks is er sprake van een onrechtmatige overschrijding van dit programma voor het onderdeel doorberekende personeelskosten. Uiteindelijk resteert een onrechtmatigheid van € 215.000.

Saldokosten

De saldokosten vallen ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,5 miljoen hoger uit.

Kapitaallasten

In het najaar was aangegeven dat de kapitaallasten € 0,1 miljoen lager zouden uitvallen dan geraamd. Dit werd mede veroorzaakt doordat de realisatie van enkele projecten niet zoals gepland in 2012 maar in 2013 heeft plaats gevonden. Per ultimo boekjaar zijn deze lasten ten opzichte van de Najaarsrapportage nog eens € 0,1 miljoen gunstiger uitgevallen als gevolg van een (bescheiden) voordeel op de rentelasten van de geactiveerde en onderhanden projecten.

Kosten personeel

In het najaar was voor kosten personeel een overschrijding gemeld van € 0,1 miljoen als gevolg van een extra dotatie in het pensioenfonds voor vier werknemers die vervroegd met pensioen zijn gegaan. Per ultimo boekjaar is het nadeel ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,5 miljoen.

Ten behoeve van de projecten voor aanleg waterlopen en bouw kunstwerken actieve waterbeheersing zijn meer technische uren verantwoord dan verwacht (€ 0,3 miljoen). Verder heeft de schade veroorzaakt door de 5 decemberstorm veel extra inzet op/bij de kunstwerken tot gevolg gehad (€ 0,1 miljoen).

Goederen en diensten

In het najaar werd op de post goederen en diensten een overschrijding verwacht van € 0,2 miljoen. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door:

- het plegen van onderhoud aan boezemgemaal 'De Waterwolf' ad € 23.000 (onttrokken aan de bestemmingsreserve 'onderhoud kunstwerken');
- de invoering asset beheer op de kunstwerken watersysteembeheer ad € 88.000 ten behoeve van de uitvoering van efficiënt (preventief) onderhoud en beheer (onttrokken aan de bestemmingsreserve 'onderhoud kunstwerken');
- het jaarlijkse (onderhouds)baggeren van de haven en vaargeul van Noordpolderzijl ad € 32.000 (conform eerdere besluitvorming onttrokken aan de bestemmingsreserve 'onderhoudsbaggeren stedelijk gebied');
- het vispasseerbaar maken van de Cleveringsluizen. Hiervoor zou € 30.000 worden onttrokken aan de bestemmingsreserve 'projecten integraal waterbeheer'. Het vispasseerbaar maken voor deze sluis is in 2013 niet verwezenlijkt. Besloten is om in het kader van veiligheid dit onderdeel mee te nemen in een breder opgezet onderhoudsplan. De onttrekking ten behoeve van deze sluizen heeft derhalve niet plaats gevonden, maar is aangewend voor Spijksterpompen (zie hierna);
- specifieke onderhoudswerkzaamheden ten behoeve van het vispasseerbaar maken van de boezemgemalen Spijksterpompen en Noordpolderzijl, waarvan de kosten (2 x € 30.000) worden onttrokken aan de bestemmingsreserve 'projecten integraal waterbeheer'. De kosten van het vispasseerbaar maken van Spijksterpompen vielen hoger uit door het op dat moment moeten oplossen van niet bekende (zichtbare) technische gebreken. Deze kosten zijn eveneens aan de genoemde bestemmingsreserve onttrokken. De onttrekking voor het vispasseerbaar maken beliep in totaal € 90.000, zoals in de Najaarsrapportage werd opgenomen.

Het nadeel ten opzichte van de Najaarsrapportage is ruim € 0,1 miljoen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door schadekwesies. Deze kosten zijn waar mogelijk verhaald op de veroorzaker en dan onder de baten verantwoord.

Baten

In het najaar is rekening gehouden met extra baten (€ 0,3 miljoen) ten opzichte van de raming met name als gevolg van de eerder genoemde onttrekkingen aan bestemmingsreserves (€ 0,2 miljoen) en een hogere bijdrage van de provincie inzake taken in het waterbeheer.

Het voordeel ten opzichte van de Najaarsrapportage is per saldo € 0,1 miljoen. Enerzijds worden er meer technische uren op onderhanden werken geactiveerd (€ 0,3 miljoen). Anderzijds wordt er minder rente toegerekend aan de onderhanden werken dan geraamd (€ 0,1 miljoen) en is er sprake van schadevergoedingen (€ 0,1 miljoen).

Investerings

In april heeft het algemeen bestuur ingestemd met het baggeren van het Damsterdiep ten behoeve van het dijkpark Garmerwolde. Dit wordt voor € 1,1 miljoen gefinancierd uit de bestemmingsreserve 'FES-gelden waterbodemsaneringen'. Het betreft een meerjarig project (start 2013). Op het moment van aanwending van genoemd bedrag zal de bestemmingsreserve worden aangesproken.

Zoals in de Najaarsrapportage reeds is aangegeven wordt in 2013 minder besteed aan investeringsprojecten dan in het Jaarplan is geraamd. De voornaamste redenen hiervan waren dat uitvoering van de realisatie van bodemdalingsgemalen en de inrichting van het gebied Marumerlage voor het grootste deel plaats vinden in 2014-2015, dat de laatste werkzaamheden en de financiële afronding van de waterberging en landinrichting Peize plaats vindt in 2014 en dat de investeringsbijdrage in 2013 aan het project Eener- en Langelooische Stukken lager uitvalt. De te verwachten ontvangen subsidies in 2013 van de projecten van de bodemdalingsgemalen en de inrichting van de Marumerlage zijn daardoor ook verlaagd.

Uiteindelijk vielen de kosten ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,7 miljoen mee als gevolg van een gunstiger verloop op het inmiddels afgeronde project renovatie kwantiteitsgemalen (€ 0,5 miljoen) en het project ASP herinrichting Peize (€ 0,2 miljoen). De subsidie bleef nagenoeg op het niveau van de Najaarsrapportage.

In totaal is € 2,9 miljoen minder geïnvesteerd dan geraamd (18% van het totaal). Aan subsidie is in 2013 € 1,5 miljoen minder ontvangen (48% van het totaal).

In het boekjaar zijn tien projecten afgerond met een besteding aan out of pocket kosten van € 23 miljoen en een (te) ontvangen subsidiebedrag van 0,5 miljoen. Het beschikbaar gestelde krediet bedroeg € 26,9 miljoen met een verwacht subsidiebedrag van € 3,4 miljoen (zie bijlage C. Overzicht in 2013 afgeronde projecten).

Doelen

De doelen van dit programma zijn:

- a. De robuustheid en de veerkracht van watersystemen zijn behouden en versterkt. De watersystemen zijn daarmee op orde en voldoen aan de werknormen voor wateroverlast van het Nationaal Bestuursakkoord Water;
- b. In alle wateren is het goede ecologische potentieel (GEP) en de daarbij behorende waterkwaliteit bereikt, conform de doelstelling uit de Beslisnota KRW van Rijn-Noord en Nedereems. Dit doel vertaalt het waterschap in drie subdoelstellingen:
 - Schoon en onbelast water;
 - Robuuste ecosystemen met zo weinig mogelijk barrières;

- Praktisch toepasbare ecosysteemkennis.
- c. De watersystemen worden goed beheerd;
- d. Er is een beter begrip van de effecten van klimaatverandering.

Inhoudelijke rapportage

Om de hiervoor beschreven doelen in 2015 te bereiken zijn in het Jaarplan 2013 de volgende maatregelen voorzien. Per hoofdthema is gerapporteerd over de voortgang van deze werkzaamheden.

Kaderrichtlijn Water

- In 2013 wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers binnen de RAK Appingedam afgerond. Daarnaast zijn in 2012 voorbereidingen getroffen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers, die in de jaren 2013 tot en met 2015 worden uitgevoerd. Het gaat hierbij onder andere om de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de gebieden Damsterdiep, langs diverse maren en in de Noordelijke Kustpolders;
- In 2012 is gestart met de realisatie van de vispassages aan de zeegemalen. De uitvoering hiervan loopt door tot in het jaar 2013. Ze worden voor een groot deel gefinancierd vanuit het Waddenfonds;
- Naast de vispassages bij zeegemalen is in 2012 ook gestart met de realisatie van een aantal relatief kleine vispassages in het achterland. Dit werk loopt door tot in 2015;
- De inrichting van de Eener- en Langelosche Stukken vindt volgens planning plaats in de jaren 2013 – 2014.

Rapportage

- De aanleg van de natuurvriendelijke oevers (NVO's) binnen de RAK Appingedam is gestart in 2013 en loopt volgens planning door tot in het jaar 2014.
In 2013 is een goede slag gemaakt in de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Onder andere langs watergangen in het Damsterdiepgebied, langs diverse maren en langs watergangen in de Noordelijke Kustpolders is gestart met de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Naast de aankoop van gronden is het instrument groenblauwe diensten ingezet voor de realisatie van deze natuurvriendelijke oevers. In totaal is er in 2013 twaalf kilometer natuurvriendelijke oever in KRW waterlichamen gerealiseerd. De aanleg van natuurvriendelijke oevers langs het Damsterdiep is direct gekoppeld aan de noodzakelijke kadeverhoging. De totale planning voor de aanleg van deze oevers is voorzien tot en met 2015.
- Vispassages bij de zeegemalen (Noordpolderzijl, Spijksterpompen, de Drie Delfzijlen) en enkele objecten in het achterland zijn in 2013 gerealiseerd. Vanaf het najaar is de opdrachtnemer gestart met het inregelen van deze vispassages. Dit zal, conform planning, ongeveer een jaar in beslag nemen.
De realisatie van vispassages vordert gestaag. Voor zestien vispassages is het voorontwerp afgerond. Begin 2014 is hiervoor het investeringskrediet ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. De werkzaamheden lopen door tot in het jaar 2015.
- Met het beekherstel en de inrichting van de Eener- en Langelosche Stukken is in 2013 aangevangen. Volgens planning vindt afronding hiervan plaats in 2014.
- In 2013 is gestart met het opstellen van een concept maatregelenprogramma KRW voor de tweede planperiode (2016-2021). Deze werkzaamheden lopen door tot in 2014. De KRW-doelstellingen inclusief dit maatregelenprogramma wordt in 2014 in het nieuwe ontwerp Waterbeheerprogramma opgenomen.
- In 2013 is het gebied Zuidermaden opgeleverd. Daarmee is ongeveer 100 hectare toegevoegd aan de boezem en is een nieuwe meander gegraven door het gebied Kleibosch aansluitend op de waterberging nabij Roderwolde. Daarnaast is in 2013 volop gewerkt aan de uitvoering van het beekherstel rondom de Slokkert en het Groote Diep. Dit beekherstel wordt in 2014 afgerond.

Waterbeheer 21e eeuw (WB21)

- In 2012 zijn de werkzaamheden aan de waterberging rond het Leekstermeer/Peize voor het grootste deel afgerond. De oplevering is in het eerste half jaar van 2013. Daarnaast wordt in 2013 aan verschillende uitvoeringsprojecten binnen de herinrichting Roden/Norg bijgedragen;
- Voorbereidingen van de inrichting in het gebied Marumerlage zijn in 2012 afgerond. De uitvoering start in 2013.

Rapportage

- Voor de (gerapporteerde) knelpuntgebieden in het kader van de Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) is in 2013 een watersysteemanalyse opgeleverd. Het definiëren van maatregelen loopt door tot in 2014.
- De uitvoering van de herinrichting Roden/Norg wordt gestuurd via de landinrichtingscommissie. De financiële bijdragen van het waterschap lopen parallel met de voortgang in de uitvoering en lopen conform plan. Onder andere is het beekherstelproject Oostervoortschediep fase 2, de aanleg van nieuwe hoofdwatgangen en de aanpassing van kunstwerken in combinatie met de aanleg van schouwpaden afgerond.
- In 2013 is samen met gebiedspartners het ontwerp voor de Marumerlage opgesteld. De aanleg van dit moerasgebied binnen het beekdal van het Dwarsdiep wordt uitgevoerd in 2014. De planvoorbereidingen voor de inrichting van het gebied zijn afgerond en de bestuurlijke besluitvorming hieromtrent heeft in het najaar 2013 plaatsgevonden. Dit project wordt voor een groot deel gefinancierd vanuit verworven subsidies. De vergunningsprocedures zijn gestart in 2013. De realisatie start in de eerste helft van 2014. Dit is tevens een maatregel in het kader van de KRW.
- In 2013 is volop gewerkt aan het graven van de Koppeling Masloot. In 2014 zullen de vispassages, stuwen en duikers worden aangebracht.

Bodemdaling

- In 2013 is de start van de bouw van de bodemdalingsgemalen Selwerd en Usquert voorzien. De werkzaamheden lopen door tot in 2014.

Rapportage

- De realisatie van het gemaal Usquert is aanbesteed door middel van Best Value Procurement en in oktober gegund. De ontwerpwerkzaamheden zijn gestart en duren tot mei 2014. Naar verwachting zal het bodemdalingsgemaal eind 2014 operationeel zijn. De oplevering van het gehele complex inclusief sluis staat gepland voor de tweede helft van 2015.
- De voorbereidingen voor het bodemdalingsgemaal Zernike (Selwerd) zijn gestart in 2013. De werkzaamheden lopen door tot in 2014.

Waterbeheersing

- De waterhuishoudkundige werkzaamheden naar aanleiding van het peilbesluit Koningslaagte worden in 2013 afgerond;
- Het opstellen van peilbesluiten voor gebieden waar maatregelen voor het waterbeheer zijn of worden uitgevoerd. (o.a. Grootegastermolenpolder en Usquert).

Rapportage

- De werkzaamheden naar aanleiding van het peilbesluit Koningslaagte zijn in de eerste helft van 2013 afgerond.
- De voorbereidingen voor het peilbesluit Reitdiep Midden, Smilde, Eelderwolde Zuid en Usquert zijn nagenoeg gereed gekomen in 2013. De concept-peilbesluiten worden in 2014 voorgelegd aan het bestuur en vervolgens in procedure gebracht.
- De voorbereidingen voor het peilbesluit Grootegastermolenpolder zijn in 2013 opgestart. Deze werkzaamheden lopen door tot in 2014.
- De planvorming betreffende Noorddijk fase 2 is in 2013 afgerond. Bestuurlijke besluitvorming over het plan (inclusief kredietverstrekking) heeft in de zomerperiode plaats gevonden. De uitvoering is voorzien in de jaren 2014 en 2015.

Kunstwerken

- In 2011 is gestart met het optimaliseren van de kwantiteitsgemalen. In 2013 wordt de renovatie van in totaal 17 kwantiteitsgemalen afgerond;
- In 2013 wordt gestart met de renovatie van zeegemaal Noordpolderzijl;
- De vervanging van de telemetrie van de kwantiteitsgemalen is volop in uitvoering. Dit project is uitgesmeerd over een aantal jaren. Afronding is voorzien in 2013.

Rapportage

- Het project Renovatie van de kwantiteitsgemalen is in 2013 afgerond. Er zijn 12 gemalen gerenoveerd. De overige vijf geplande gemaalrenovaties passen niet binnen het projectkrediet. De realisatie van gemaal Ten Boer is in het eerste kwartaal van 2014 ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur. De overige drie niet uitgevoerde gemaalrenovaties worden toegevoegd aan het renovatieplan voor de komende jaren.
- De renovatie van het gemaal Noordpolderzijl is in 2013 afgerond.
- Het vervangen van de telemetrie van de gemalen verloopt conform plan. De afronding van dit project vindt plaats in de eerste maanden van 2014.

Lauwersoog

- Over de bouw van een gemaal te Lauwersoog is in 2012 nog geen keuze gemaakt. Er is in 2012 samen met wetterskip Fryslân, Provincies en Rijk een Businessplan uitgewerkt. In 2013 worden hier keuzes over gemaakt.
- Op basis van een onderzoeksrapport sluizen Lauwersoog is een langjarig onderhoudsprogramma opgesteld. In 2012 zijn onderdelen hieruit uitgevoerd. In 2013 staan kleinere onderhoudswerkzaamheden op de rol. Verder staat 2013 in het teken van de voorbereiding van uit te voeren onderhoud in 2014 en 2015.

Rapportage

- Het algemeen bestuur heeft besloten, de besluitvorming over het toekomstig gemaal te Lauwersoog binnen de boezemveiligheidsstudie Droge Voeten 2050 te brengen. In dit onderzoek is dit één van de te onderzoeken maatregelen.
- Relatief kleine onderhoudswerkzaamheden aan de sluizen te Lauwersoog zijn in 2013 uitgevoerd.

Baggeren

- In 2013 zullen met name baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd in vijvers in stedelijke gebieden. Het jaarlijks opgenomen bedrag voor baggeren is in 2013 substantieel verlaagd, waardoor het baggeren van kanalen wordt verschoven tot na 2013;
- Na het afronden van de sanering van de waterbodems bij Winneweer en Wirdum wordt in 2013 gestart met het baggeren van het Damsterdiep. Dit maakt onderdeel uit van het integrale project Dijkpark Garmerwolde;
- In 2013 worden de werkzaamheden afgerond die te maken hebben met het ontmantelen van het baggerdepot Valcum.

Rapportage

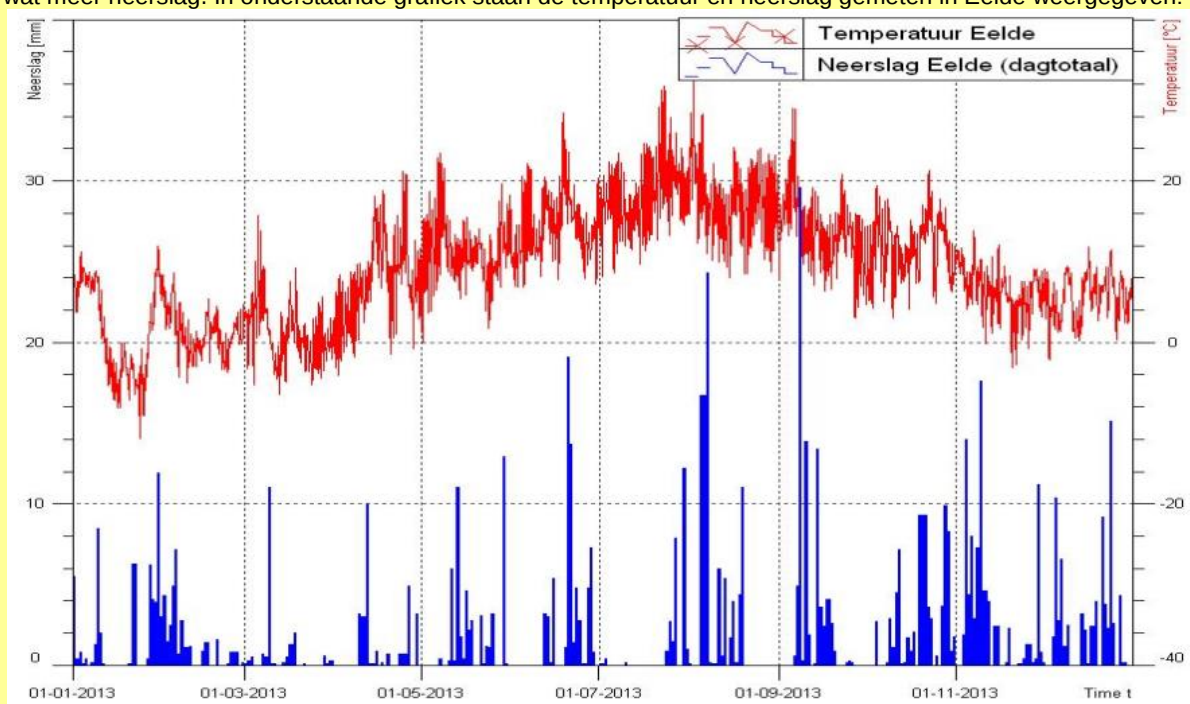
- De voorbereidingen voor het baggeren van het Oldehoofschkanaal zijn in 2013 gestart. De uitvoering vindt plaats in 2014. De voorbereidingen voor het baggeren van het Hoendiep zijn nagenoeg afgerond; de uitvoering hiervan zal plaats vinden in 2014 of 2015 afhankelijk van de bestedingen aan het baggeren van het Oldenhoofschkanaal en de uitputting van het budget uit het jaarplan 2014.
- In 2013 heeft verdere voorbereiding plaatsgevonden van het dijkpark Garmerwolde. Er is veel afstemming geweest met de omgeving, gemeente en provincie over de uit te voeren werkzaamheden in het gebied. De vergunning voor het aanleggen van het baggerdepot heeft de volledige procedure doorlopen en is definitief verleend. In 2014 wordt de laatste hand gelegd aan de voorbereiding van het baggerdepot en aanleg van het depot waarna de aanbesteding van het werk en daarmee uitvoering gestart kan worden.
- Voorafgaand aan het grote baggerwerk Damsterdiep is in 2013 de waterbodem op drie locaties bij Winneweer en Eekwerderdraai gesaneerd. De baggerspecie was van een zodanige kwaliteit dat deze is verwijderd en elders gestort moest worden. Daarbij is in een zone rondom de brug Eekwerderdraai op basis van vooronderzoek onder munitie verdachte omstandigheden gebaggerd. Uiteindelijk is hier geen munitie uit de tweede wereldoorlog aangetroffen. Door afwijkingen in de hoeveelheden te saneren baggerspecie is de uitvoering enigszins vertraagd, waardoor de werkzaamheden doorlopen tot aan het eerste kwartaal van 2014.
- In het voorjaar van 2013 is gestart met het "leegrijden" van het baggerdepot Valcum en het ontmantelen van de afzonderlijke depotcompartimenten. In het voorjaar van 2014 wordt gestart met het realiseren van de wierde.

Waterbeheer

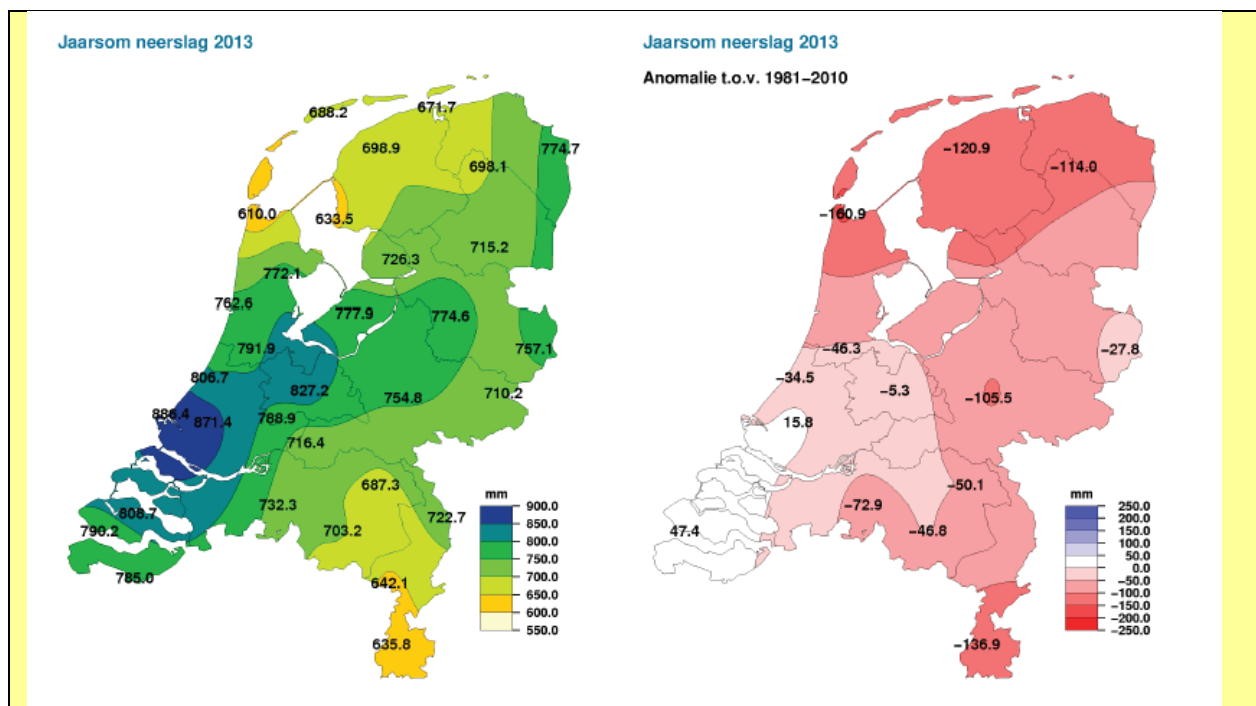
- Operationeel waterbeheer in 2013

Rapportage

Het jaar 2013 was vrij koud, droog en zonnig. Met name de eerste helft van 2013 was het een stuk kouder dan het langjarig gemiddelde. De tweede helft van het jaar was juist weer iets warmer dan het langjarige gemiddelde met wat meer neerslag. In onderstaande grafiek staan de temperatuur en neerslag gemeten in Eelde weergegeven:



Onderstaande afbeelding laat de jaarsom van de gevallen neerslag zien over geheel Nederland. Hierin is duidelijk te zien dat er in het beheergebied van Noorderzijvest in verhouding minder neerslag is gevallen dan in de rest van het land. Verschillen binnen het gebied van Noorderzijvest zijn ook zichtbaar. Zo viel er in Lauwersoog in 2013 zo'n 670 mm, in Delfzijl viel zo'n 80 mm meer. Ten opzichte van het langjarig gemiddelde is in 2013 in het beheergebied van Noorderzijvest circa 115 mm minder aan neerslag gevallen.



(Bron: KNMI.nl)

De eerste zes maanden in 2013 waren kouder dan normaal en ook viel er relatief minder neerslag dan normaal. In januari hadden we zelfs te maken met een vorstperiode van 17 dagen. Dit had tot gevolg dat het watersysteem in gereedheid gebracht moest worden om de schaatssport zoveel mogelijk van dienst te zijn. Deze vorstperiode was helaas net te kort om te zorgen voor een goede ijsvloer.

Halverwege maart is de zoetwateraanvoer gestart richting de noordelijke kustpolders. Dit betekent dat er dan binnen twee weken beregeningswater voor de landbouw beschikbaar is. Eind maart is begonnen om de streefpeilen richting zomerpeil te brengen, afhankelijk van de functie van het gebied. Door het droge voorjaar is eind april al IJsselmeerwater ingelaten via het inlaatwerk Gaarkeuken. In vergelijking met andere jaren was dit redelijk vroeg voor de tijd van het jaar.

Juli was de eerste maand van 2013 die warmer was dan het gemiddelde. Deze maand was zelfs zeer warm, zonnig en droog. Qua waterbeheer was dit de drukste maand van het jaar, aangezien iedere functie massaal om water vroeg. Door de voorgaande koude maanden hadden veel gewassen een grote achterstand opgelopen in de groei. Door regionale problemen met betrekking tot droogte elders in het land werd zelfs het LCW (Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling) actief. Voor het beheergebied van Noorderzijlvest was voldoende water beschikbaar.

Augustus en september waren wisselvallig, met regelmaat viel er plaatselijk soms veel neerslag. Door het wisselvallige weer is de zoetwateraanvoer naar de noordelijke kustpolders eind augustus stopgezet.

Ook de maanden oktober en november waren vrij nat en relatief zacht voor de tijd van het jaar. In oktober zijn we begonnen met de streefpeilen terug te zetten naar het winterpeil. Op 28 oktober zorgde een zware stormdepressie voor een zuidwesterstorm. Op Lauwersoog werd zelfs een windstoot van 151 km/uur gemeten. De storm kwam uit een - voor ons beheergebied - gunstige richting, waardoor er geen problemen ontstonden met betrekking tot het waterbeheer.

December was zeer zacht en vrij droog voor de tijd van het jaar. Wel was het een onstuimige maand met soms zeer veel wind. Zo trok er op 5 december een zware noordwesterstorm over het land. Deze storm zorgde in combinatie met springtij voor hoge waterstanden op zee en daarmee de noodzaak voor een volledige dijkbewaking en tot drie keer toe, de sluiting van de coupures van Delfzijl.

Vergunning en Handhaving

- Stand van zaken vergunning en handhaving tot en met 31 december.

Rapportage

- De uit te voeren werkzaamheden door de handhavers zijn vastgelegd in het Handhavings Uitvoerings Programma (HUP). Het jaarverslag 2012 is aangeboden aan het algemeen bestuur.
- De kadeschouw is in maart 2013 uitgevoerd. Naar aanleiding van deze kadeschouw zijn diverse eigenaren aangeschreven over geconstateerde overtredingen.
- In november 2013 is ongeveer 4300 km aan sloten geschouwd. Ten opzichte van 2011 is dit een vermindering van ongeveer 700 km. Voor de uitvoering is gebruik gemaakt van een nieuwe schouw APP op basis van Geoweb. In totaal zijn 1760 brieven verstuurd aan perceelseigenaren die het onderhoud van de sloot in de eerste ronde nog niet voldoende hadden gedaan. Na de hercontrole van de sloten, die medio december is uitgevoerd, zijn nog 370 brieven verstuurd. Dit komt nagenoeg overeen met de cijfers uit 2012.
- Het aantal meldingen Activiteitenbesluit is aanzienlijk toegenomen.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door activiteiten die voorheen onder het Lozingsbesluit Open Teelt Veehouderij vielen en nu onder het Activiteitenbesluit vallen. Bedrijven kunnen met behulp van de Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) dergelijke meldingen elektronisch indienen. Voor Noorderzijlvest betekent dit dat wij voornamelijk de agrarische sector eerder kunnen adviseren over hun activiteiten met betrekking tot erfafspoelingen en lozingen op het oppervlaktewater.

- In de zomerperiode van 2013 zijn er relatief veel vragen en aanvragen geweest voor het onttrekken van water uit oppervlaktewater en constatering van blauwalg.
- In het kader van het bestuursakkoord water zijn samenwerkingsafspraken gemaakt tussen de waterschappen en Rijkswaterstaat op het terrein van vergunningverlening en handhaving. De afspraken zijn geconcretiseerd in 11 samenwerkingsprojecten op het gebied van onder andere opleidingen, uitwisseling personeel, BRZO, handhaving en samenloop, kennisportaal, bedrijfsvergelijking, riolering en ICT. Het realiseren van de doelen ligt op koers. Op het gebied van handhaving en samenloop zijn samen met waterschap Hunze en Aa's, wetterskip Fryslân en de regio Noord van Rijkswaterstaat regionale afspraken gemaakt. Er is in 2013 een pilot uitgevoerd in het gezamenlijk uitvoeren van inspectievluchten.
- Medio 2013 is gestart met het actualiseren van het vergunningenbestand van bedrijven die lozen op het oppervlaktewater of de riolering.
- Ruim 50% van de aanvragen in 2013 voor een watervergunning en meldingen, zijn ingediend via het omgevingsloket (OLO). Dit is ten opzichte van 2012 een stijging van ruim 20%.
- In 2013 zijn 936 klachten en meldingen geregistreerd. Hiervan hadden 409 betrekking op de schouw, 385 ten aanzien van de keur en 142 met betrekking tot de waterkwaliteit (in 2012 was dit respectievelijk 274, 136 en 107).
- Noorderzijlvest neemt sinds 2013 deel aan het samenwerkingsproject van een zevental waterschappen en Rijkswaterstaat om te komen tot een professionele en gemeenschappelijke voorziening die de bedrijfsprocessen van vergunningverlening en handhaving ondersteunt. Implementatie hiervan vindt plaats in 2015.

Programma 3 Gezuiverd water

Onder het programma Gezuiverd water wordt verstaan het ontvangen, transporteren en zuiveren van het afvalwater en het verwerken en afvoeren van zuiveringsslib. Er wordt actief samenwerking gezocht met andere actoren (gemeenten en waterleidingbedrijf) in de waterketen.

Financiële rapportage

Basis voor de financiële rapportage is het Jaarplan 2013 waarin opgenomen zijn de kosten ten aanzien van goederen en diensten, de voorgenomen investeringen en de personeelskosten.

Programma 3 Gezuiverd water

in € 1.000	LASTEN						BATEN	SALDO KOSTEN
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toev. Res. & Voorz.	Onvoorzien	Totaal Lasten		
Jaarrapportage 2013	8.754	3.179	13.881			25.814	11.805	14.009
Jaarplan 2013 na wijz.	8.866	3.218	13.740			25.823	11.510	14.313
Jaarplan 2013	9.276	3.218	13.572			26.066	11.332	14.734
Jaarrapportage 2012	8.572	3.001	14.614			26.187	11.212	14.975

in € 1.000	INVESTERINGEN			
	Bruto-investering	Subsidie	Bijdr.Res	Netto
Jaarrapportage 2013	15.834	153		15.681
Prognose najaar 2013	15.639	147		15.492
Jaarplan 2013	19.258			19.258
Jaarrapp 2012	17.948	75		17.873

Financiële rapportage 2013 op hoofdlijnen

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-/overschrijding op de saldo kosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet).

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-/overschrijding op de lasten. Indien een eventuele overschrijding op de lasten direct wordt gecompenseerd door een kostendekkende bate (omzet) dan wordt de overschrijding niet meegenomen in het oordeel.

Ten opzichte van de Najaarsrapportage zijn de totale lasten binnen het budget gebleven.

De totale lasten zijn € 0,3 miljoen lager uitgevallen dan oorspronkelijk begroot. Dit ondanks de extra kosten voor calamiteiten (persleidingbreuk, storing gemalen etc.) in de laatste maanden. De totale baten zijn € 0,5 miljoen gunstiger uitgevallen dan begroot.

Saldokosten

De saldokosten vallen ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,3 miljoen gunstiger uit.

Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn € 0,1 miljoen gunstiger uitgevallen ten opzichte van de Najaarsrapportage. Dit is het gevolg van een (bescheiden) voordeel op de rentelasten van de geactiveerde en de onderhanden projecten.

In de Najaarsrapportage was reeds rekening gehouden met het later opstarten van het project bouw rwzi Uithuizermeeden. Dit was bij het opstellen van het Jaarplan 2013 niet voorzien.

Kosten personeel

De personeelskosten komen, zoals verwacht in het najaar, nagenoeg uit op het niveau van de begroting.

Goederen en diensten

In het najaar is aangegeven dat de kosten voor goederen en diensten met € 0,2 miljoen zullen worden overschreden (exclusief kosten calamiteit persleiding Appingedam).

In het voorjaar was gemeld dat er in 2013 beduidend minder slib en afvalwater wordt aangevoerd door derden. Hierdoor vallen de verwerkingskosten lager uit.

In genoemde overschrijding zijn tevens de kosten meegenomen voor de invoering van assetbeheer om te komen tot een efficiënte(re) uitvoering van (preventief) onderhoud en beheer op de kunstwerken zuiveringsbeheer. Deze kosten (€ 0,1 miljoen) komen ten laste van de bestemmingsreserve 'onderhoud kunstwerken zuiveringsbeheer'. Begin september is er een calamiteit geweest bij de persleiding in Appingedam. De kosten hiervan belopen € 0,3 miljoen. De post energiekosten valt € 0,2 miljoen voordeliger uit als gevolg van een nagekomen afrekening over voorgaande jaren op transportkosten. Per ultimo boekjaar vallen de goederen en diensten ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,1 hoger uit.

Baten

In het najaar was de verwachting dat de baten per saldo een voordeel ten opzichte van de raming zullen laten zien van € 0,2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een onttrekking aan de bestemmingsreserve, een teruggaaf omzetbelasting en een hogere bijdrage in de GR met Hunze en Aa's dan geraamd.

Per ultimo boekjaar vallen de baten ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,3 miljoen voordeliger uit. De verwachting in het najaar dat de baten als gevolg van minder aanvoer van slib en afvalwater door derden

substantieel lager zouden uitvallen dan begroot is uiteindelijk ruim € 0,1 miljoen meegevallen. Verder is er een bate ingeboekt voor het ter beschikking stellen van een transportleiding aan een bedrijf (€ 0,1 miljoen) en hebben diverse (deels nagekomen) eindafrekeningen, zoals de beheerovereenkomst met het Waterschap Frylân, gebruik van een losput door derden op een rwzi, geleid tot een hogere bate (€ 0,1 miljoen).

Investerings

In het najaar was aangegeven dat in 2013 minder geïnvesteerd wordt dan is opgenomen in het jaarplan 2013 als gevolg van het grotendeels doorschuiven naar 2014 van de bouw van de rwzi Uithuizermeeden. Tevens had een deel van de in 2013 geplande investering van de uitbreiding Garmerwolde reeds in 2012 plaats gevonden. Dit was bij het opstellen van het jaarplan 2013 niet voorzien.

In totaal is € 3,4 miljoen minder geïnvesteerd dan geraamd (18% van het totaal). Aan subsidie is € 0,2 miljoen ontvangen.

In het boekjaar zijn zeven projecten afgerond met een besteding van € 31,8 miljoen aan out of pocket kosten en een ontvangen subsidiebedrag van € 0,2 miljoen. Het beschikbaar gestelde krediet bedroeg € 32,6 miljoen met een verwacht subsidiebedrag van € 0,1 miljoen (zie bijlage C. Overzicht in 2013 afgeronde projecten).

Doelen

De doelen van dit programma zijn:

- a. rioolwater wordt duurzaam behandeld;
- b. de samenwerking in de waterketen is versterkt en de waterketen is geoptimaliseerd;
- c. er is nieuwe kennis ontwikkeld om met minimaal dezelfde gevraagde eisen milieueffectiever en kostenefficiënter te zuiveren.

Inhoudelijke rapportage

Om de hiervoor beschreven doelen in 2015 te bereiken zijn in het Jaarplan 2013 de volgende maatregelen voorzien. Per hoofdthema is gerapporteerd over de voortgang van deze werkzaamheden.

Garmerwolde

- Onze grootste zuivering, de RWZI Garmerwolde wordt nu uitgebreid om te voldoen aan WVO-normen. Medio 2013 komt het nieuwe deel in gebruik. De werking van de bestaande zuiveringsstraten wordt verder geoptimaliseerd. Daarnaast worden in 2013 maatregelen tegen geur en geluid genomen om aan de wettelijke bepalingen ten aanzien van geur en geluid te voldoen.
- Het in 2012 ingezette traject van optimalisatie en automatisering van het zuiveringsproces wordt in 2013 voortgezet, met als doel het zuiveringsrendement te verhogen. Het besturingssysteem van de zuivering en de besturing zelf worden geschikt gemaakt voor integratie met de nieuwbouw. Hierdoor zal de besturing en het procesmatig functioneren van de huidige zuivering nog verder verbeterd worden;
- Als onderdeel van de integratie van het onderhoudsbeheersysteem (McMain) in de bedrijfsvoering van waterschap Noorderzijlvest is een onderhoudsconcept ontwikkeld. Dit concept is als eerste in 2012 toegepast op Garmerwolde. In 2013 volgen de overige zuiveringen.

Rapportage

- De uitbreiding en aanpassing van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Garmerwolde is conform planning in november technisch opgeleverd. Op dat moment is het toetsingsjaar ingegaan. In dit toetsingsjaar moet gedurende twaalf aaneengesloten maanden de opdrachtnemer aantonen dat de rwzi aan de afgesproken prestaties voldoet.
- De milieumaatregelen op de rwzi Garmerwolde zijn nagenoeg gerealiseerd. Aan de hand van de uitgevoerde controlemetingen dient nog een aantal kleine aanpassingen plaats te vinden. Afronding vindt plaats in de eerste helft van 2014.
- De werkzaamheden voor het aanpassen van de besturing en verdere automatisering en optimalisering van het zuiveringsproces is in 2013 afgerond. De online procesmeetapparatuur is vervangen.
- De sloop van de boerderij grenzend aan rwzi Garmerwolde heeft niet in 2013 plaats kunnen vinden als gevolg van de veronderstelde aanwezigheid van een beschermde vleermuissoort en uilen. In de zomer van 2014 dient duidelijk te worden wat zich daadwerkelijk in de boerderij bevindt. Naar aanleiding van de uitkomsten zal mogelijk een ontheffing voor de Flora en Faunawet moeten worden aangevraagd.
- Ten aanzien van de landschappelijke inpassing van de zuivering is na instemming door gemeente en in informatief overleg met direct omwonenden over de plannen, opdracht gegeven voor de aanplant van bomen en struiken. Deze werkzaamheden zijn voorzien in het eerste kwartaal 2014.
- Alle zuiveringskringen en rioolgemalen zijn in het onderhoudsbeheersysteem McMain opgenomen en het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd. In het kader van het project assetmanagement is er een pilot gestart op de RWZI Delfzijl. Door middel van een risico inventarisatie wordt beoordeeld welke mate van onderhoud – gebaseerd op risico's – uitgevoerd moet worden.

Overige rioolwaterzuiveringsinstallaties

- Het uitvoeringsprogramma van de overige rioolwaterzuiveringsinstallaties wordt in 2013 voortgezet. Zo wordt in 2013 gestart met de bouw van extra zuiveringscapaciteit van de rwzi Uithuizermeeden. Deze extra capaciteit zal worden benut om het afvalwater, dat nu nog op de locatie Uithuizen wordt verwerkt, te kunnen verwerken.

Nadat een persleiding naar de rwzi Uithuizermeeden is gelegd kan de rwzi Uithuizen worden ontmanteld. Daarnaast beginnen de voorbereidingen voor de werkzaamheden aan de rwzi Marum;

- In 2012 zijn de in 2010 gestarte onderzoeken naar alternatieve zuiveringsmethoden (nageschakelde techniek), zoals het zuiveren met kroos en watervlooiën, nagenoeg afgerond. In 2013 zal worden bepaald hoe deze projecten een vervolg krijgen.

Rapportage

- In 2013 is bestuurlijk besloten het lozingspunt voor de rwzi Uithuizermeeden niet te verplaatsen naar de Eemshaven maar op het Meedstermaar te laten. Gelijktijdig bij dit besluit is het investeringskrediet beschikbaar gesteld. De planning is er op gericht om de realisatie van de rwzi Uithuizermeeden in 2014 af te ronden.
- Voor het project 'Cellulose Assisted Dewatering of Sludge' (CADOs) is in 2013 een subsidieaanvraag ingediend en verleend door de verschillende subsidieverstrekkers. In november 2013 is het investeringskrediet voor de uitvoering van het project beschikbaar gesteld. De realisatie vindt plaats in 2014. Het onderzoek loopt door tot en met 2017.
- In samenwerking met Friesland Campina is een Businesscase uitgewerkt waarin een eventuele samenwerking is verkend. De uitkomsten van de Businesscase krijgen een vervolg in de voorbereidende werkzaamheden voor het aanpassen en optimaliseren van de rwzi Marum. De verdere uitwerking (planvorming) start in 2014.
- Het pilotproject effluentpolishing met eendenkroos is eind 2013 gestopt. Het onderzoek naar de effecten van eendenkroos op de waterkwaliteit is afgerond. Het structureel opschalen van dit pilotproject is op dit moment niet haalbaar daar er geen afnemers zijn welke het beheer en afname van het kroos kunnen garanderen. Participatie in projecten waarbij onze opgedane expertise benut wordt, wordt samen met marktpartijen en provincie Groningen gecontinueerd.
- Voor de toekomstige uitbreiding van de zuivering Gaarkeuken is in 2013 een krediet beschikbaar gesteld voor grondaankopen en afgerond.
- In 2013 is samen met waterschap Hunze en Aa's gestart met het uitvoeren van een slibstrategiestudie (Slibstrategie Noord). Eind 2017 loopt ons contract met de huidige slibverwerker af. Vanaf die tijd zijn wij dus wederom vrij in hoe wij de slibeindverwerking willen organiseren. Een aanzienlijke kostenreductie in de slibverwerking lijkt opportuun. Naar verwachting in het tweede kwartaal van 2014 worden de conclusies van dit onderzoek gepresenteerd.

Rioolgemalen en leidingen

- Ten behoeve van het samenvoegen van de rwzi's Uithuizen en Uithuizermeeden is in 2012 gestart met de uitvoering van de realisatie van de bouw van een rioolgemaal. De noodzakelijke rioolpersleiding om het rioolwater naar de zuivering van Uithuizermeeden te transporteren wordt in 2013 aanbesteed en uitgevoerd;
- Het leidingenbeheer wordt ingericht conform de uitkomsten van een onderzoek dat de Unie van Waterschappen heeft gedaan. Sinds 1 juli 2008 is de Wet Informatie-Uitwisseling Ondergrondse Netten (WION) in werking getreden. De wet beoogt gevaar of economische schade door beschadiging van ondergrondse kabels of leidingen (water-, elektriciteit- en gasleidingen, telefoonlijnen en olie- en gasleidingen) te voorkomen. Waterschap Noorderzijlvest heeft de afgelopen jaren veel tijd besteed om de WION-wetgeving binnen de organisatie te implementeren. Afronding hiervan vindt plaats in 2013;
- In 2013 wordt de vervanging van telemetrie van rioolgemalen volgens planning afgerond.

Rapportage

- Het rioolgemaal Uithuizen en de persleiding naar de rwzi Uithuizermeeden zijn eind 2013 in gebruik genomen. Na gereedkomen van de uitbreiding rwzi Uithuizermeeden zal de rwzi Uithuizen geamoveerd worden.
- Het project renovatie rioolgemalen is in 2013 geheel afgerond. Zes objecten waren reeds in 2012 opgeleverd en in gebruik genomen. Van deze objecten is in 2013 de garantietermijn afgesloten. In 2013 is de renovatie van het monumentale rioolgemaal Groningen afgerond en in juni feestelijk in gebruik genomen. Medio 2013 is de educatie- en promotieruimte in dit rioolgemaal in gebruik genomen.
- Het vervangen van de telemetrie van de rioolgemalen verloopt conform plan. De afronding vindt plaats in de eerste maanden van 2014.
- Ook de implementatie van het leidingenbeheer verloopt conform plan. Het in kaart brengen van de leidingen in Noord-Drenthe is in 2013 afgerond. Naar aanleiding van diverse calamiteiten is de persleiding Zeijen-Vries over een lengte van 950 meter vervangen.

Duurzaamheid en energie

- De energiebesparende maatregelen, die thans in een programma worden gezet, worden vanaf 2013 uitgevoerd. Businesscases zullen uitwijzen of de maatregelen uitgevoerd worden als de zogenaamde terugverdientijd dat aangeeft.
- Het energiebeleidsplan is in 2012 vastgesteld en zal in 2013 tot uitvoering worden gebracht.

Rapportage

- Het Energie-Efficiency Plan (EEP) 2013 – 2017 beschrijft de energiebesparende maatregelen voor die periode om te komen tot een noodzakelijke energiebesparing van 2% per jaar (MJA3-afspraken).
- In 2013 zijn de geplande energiebesparende maatregelen gerealiseerd. Onder andere de realisatie van drainzuilen bij drie rwzi's. Aan de hand van deze ervaringen wordt komend jaar bij een drietal andere rwzi's ook deze maatregel uitgevoerd.
- In 2013 is verder gewerkt aan een aantal optimalisaties, zoals de procesoptimalisatie slibontwatering (die 1,5%

minder slib oplevert) en een optimalisatie van de bestaande beluchting op rwzi Garmerwolde.

- Daarnaast is in 2013 gestart met de uitwerking van enkele businesscases energiebesparing, bijvoorbeeld ten aanzien van opties capaciteitverkleining op rwzi Ulrum. Aan de hand hiervan wordt bepaald welke maatregelen in 2014 tot uitvoering komen.

Programma 4 Water en maatschappij

Het programma Water en maatschappij richt zich op de externe omgeving van het waterschap. Hieronder wordt begrepen de plaats van het waterschap in de maatschappij zoals in de sfeer van de ruimtelijke ordening en economie. Beleids- en kennisontwikkeling op alle relevante werkgebieden van het waterschap, dat in samenspraak met het Rijk, provincies en andere waterschappen plaatsvindt, is ook in dit programma opgenomen. De werkzaamheden van het bestuur en van externe communicatie worden gezien als maatschappelijke activiteiten. Tevens wordt hieronder begrepen de werkzaamheden die worden verricht in het kader van het vaarwegbeheer (inclusief bruggen). Ten slotte valt onder dit programma het onderhoud en beheer van het cultuurhistorisch erfgoed (voormalige sluizen en woningen), het beheer van onroerende zaken en de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid en internationaal beleid.

Financiële rapportage

Basis voor de financiële rapportage is het Jaarplan 2013 waarin opgenomen zijn de kosten ten aanzien van goederen en diensten, de voorgenomen investeringen en de personeelskosten.

Programma 4 Water en maatschappij

in € 1.000	LASTEN						BATEN	SALDO KOSTEN
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toevo. Res. & Voorz.	Onvoorzien	Totaal Lasten		
Jaarrapportage 2013	1.558	2.905	1.813	160		6.437	1.026	5.411
Jaarplan 2013 na wijz.	1.575	2.874	1.754			6.204	532	5.671
Jaarplan 2013	1.575	2.874	1.884			6.333	533	5.801
Jaarrapportage 2012	1.331	2.242	1.862	1.218		6.653	404	6.249

in € 1.000	INVESTERINGEN			
	Bruto-investering	Subsidie	Bijdr. Res	Netto
Jaarrapportage 2013	1.343	328		1.015
Prognose najaar 2013	1.740	499		1.241
Jaarplan 2013	930	100		830
Jaarrapp 2012	2.191	801		1.390

Financiële rapportage 2013 op hoofdlijnen

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-/overschrijding op de saldo kosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet).

Er is sprake van een overschrijding op de lasten. Deze overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door toevoeging aan de voorziening voor pensioenen etc. van € 160.000. Deze toevoeging is pas aan het eind van het jaar te bepalen. Er resteert een kleine overschrijding op de goederen en diensten en personeelskosten. In totaal staan er hogere baten tegenover.

De conclusie is derhalve dat er geen sprake is van een overschrijding op saldoniveau.

Saldokosten

De saldokosten vallen ten opzichte van de Najaarsrapportage € 0,3 miljoen gunstiger uit.

Kapitaallasten

De kapitaallasten benaderen het niveau van de begroting.

Kosten personeel

De personeelskosten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting.

Goederen en diensten

In het najaar was de verwachting dat er op de post goederen en diensten een voordeel zichtbaar zou worden van € 0,1 miljoen, enerzijds door een besparing op uitgaven voor externe communicatie en kosten voor het opstellen van rioleringsplannen en anderzijds door extra uitgaven voor onderhoud aan kunstwerken vaarwegenbeheer. Door een onvoorziene nagekomen financiële bijdrage in de kosten van het project 'PasturiDestructie' (STOWA) wordt het voordeel deels teniet gedaan.

Toevoeging aan reserves en voorzieningen

De toevoeging heeft betrekking op een tweetal posten, te weten de rentetoevoeging aan de pensioen- en wachtgeldvoorziening bestuur en de voorziening personeel (€ 147.000) alsmede een dotatie aan de voorziening personeel in verband met uitleen personeel (€ 13.000).

Baten

De baten vallen uiteindelijk € 0,5 miljoen gunstiger uit. Dit vindt met name zijn oorzaak in een bate voor gedeclareerde uren op onderzoeksprojecten (€ 65.000), bijdragen van derden in het kader van het project 'Medicijnen in afvalwaterketen Groningen' (€ 33.000), het project 'Best Value Seminar' (€ 20.000), het project Reitdiep Midden (€ 35.000), een restpost wegens afwikkeling Rionoord (€ 25.000), een hogere onttrekking uit de pensioen- en wachtgeldvoorziening bestuur en voorziening personeel (€ 211.000) en meer geactiveerde manuren op investeringsprojecten dan geraamd (€ 50.000).

Investeringsen

Zoals gemeld in de najaarsrapportage is in 2013 netto meer geïnvesteerd. In de begroting was geen rekening gehouden met een investering in het internationale project (Nicaragua/Honduras). Omdat het bij dit project gaat om een 100% cofinanciering/subsidie, zal het saldo bedrag van dit project neutraal zijn. Daarnaast wordt het verschil veroorzaakt door lopende onderzoeksprojecten uit 2012.

In totaal is € 0,6 miljoen meer geïnvesteerd dan geraamd. Aan subsidies en bijdragen uit reserves is € 0,4 miljoen meer ontvangen.

In het boekjaar zijn drie projecten afgerond met een besteding aan out of pocket kosten van € 0,8 miljoen. Het beschikbaar gestelde krediet bedroeg eveneens € 0,8 miljoen (zie Bijlage C. Overzicht in 2012 afgeronde projecten).

Doelen

De doelen van dit programma zijn:

Voor Water en ruimtelijke ordening

- a. Het waterschap ontwikkelt en ontsluit informatie en kennis voor gebiedsprocessen.
- b. Het waterschap participeert in gebiedsprocessen en brengt kennis en informatie in.

Voor Water en economie

- c. Het waterschap zoekt met zijn partners duurzame antwoorden op aan water gerelateerde maatschappelijke vraagstukken.
- d. Het waterschap ontwikkelt beleid voor water en recreatie en voert daaruit voortvloeiende maatregelen uit.
- e. Het waterschap ontwikkelt beleid voor water en energie en voert daaruit voortvloeiende maatregelen uit.

Voor Leven met water

- f. Het waterschap reageert adequaat op calamiteiten en levert de direct benodigde informatie aan de operationele diensten.
- g. Het waterschap informeert de omgeving op transparante wijze.
- h. Het waterschap is toegankelijk voor de samenleving met onder andere de e-overheid.

Inhoudelijke rapportage

Om de hiervoor beschreven doelen in 2015 te bereiken zijn in het Jaarplan 2013 de volgende maatregelen voorzien. Per hoofdthema is gerapporteerd over de voortgang van deze werkzaamheden.

Bestuur

- In 2013 vindt een efficiëncyscan in de organisatie plaats;
- In 2012 is de bestuurlijke stroom onder de loep genomen, met als doel de stroom efficiënter in te richten (doorlooptijd verminderen, kwaliteit verbeteren). In 2013 vindt een evaluatie plaats;
- Evenals in 2012 wordt in 2013 de bestuursagenda actief ingezet en beheerd als sturingsmiddel voor de ambtelijke organisatie en het bestuur;
- In 2011 is de beleidsnotitie Good Governance opgesteld waarin de eigentijdse besturingsfilosofie van Noorderzijlvest is opgenomen. In 2013 wordt aan de bewustwording en de betekenis van governance en integriteit blijvend aandacht besteed en zal de beleidsnotitie in samenspraak met het Algemeen Bestuur worden herzien. Dit onderwerp wordt geagendeerd voor onder meer het fractievoorzittersoverleg;
- Op basis van het meerjarig onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid worden door het dagelijks bestuur de doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken voor 2013 bepaald en uitgevoerd. Aandachtspunten voor de Auditcommissie in 2013 worden door het algemeen bestuur bepaald;
- De Eerste Kamer heeft ingestemd met een wetsvoorstel tot uitstel van de verkiezingen voor de waterschapsbesturen naar 2014. Het regeerakkoord van VVD-PvdA spreekt nu over verkiezingen gelijktijdig met provinciale staten (maart 2015). In het Jaarplan is geen investeringsbedrag opgenomen voor de verkiezingen. In 2013 zullen de voorbereidingen voor de verkiezingen worden opgestart;
- Met de Unie van Waterschappen is afgesproken dat de jaarlijkse landelijke bestuurdersdag van de Unie van Waterschappen in 2013 wordt georganiseerd door Noorderzijlvest (in samenwerking met Hunze en Aa's);
- De afspraken uit het Bestuursakkoord Water worden op de relevante terreinen geïmplementeerd in de organisatie en in de samenwerking met verschillende partners. Deze uitwerkingsopgaven zijn voor de waterschapsprocessen opgenomen in de procesjaarplannen. Voor zover deze uitwerkingen – die merendeels in de landelijke overlegcircuits plaatsvinden – daartoe aanleiding geven, worden de bestuurlijke implicaties voor Noorderzijlvest bij het opstellen van de Perspectiefnota 2014 – 2017 meegenomen.

Rapportage

- De rapportage over de efficiëncyscan in de organisatie is behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur van 29 mei 2013. Uit de scan blijkt kort gezegd dat in de organisatie een aanmerkelijk verbeterpotentieel aanwezig is. Om dit verbeterpotentieel te realiseren is een implementatieplan opgesteld. De hoofdpunten daarvan betreffen onder meer: de sturingsfilosofie, proces gestuurd en resultaatgericht en de benodigde randvoorwaarden (doorontwikkeling huidige organisatiemodel door middel van een reorganisatie en benodigd flankerend beleid). Met het inrichten van de nieuwe sturingslijnen en de benoeming van een kleiner en effectiever managementteam per 1 juli zijn de eerste concrete stappen gezet. In december 2013 zijn door het

management verbeterplannen opgesteld voor de tweede fase van de reorganisatie, deze verbeterplannen zijn vertaald in formatiereductie plannen. Afronding wordt verwacht in de eerste maanden van 2014, inclusief een perspectief waarbinnen de efficiencyverbeteringen kunnen worden gerealiseerd.

- De evaluatie van de bestuurlijke stukkenstroom bij zowel het dagelijks als het algemeen bestuur is in 2013 afgerond. De uitkomsten van de evaluaties zijn in de organisatie uitgezet.
- De bestuursagenda bevat een overzicht van de besluitvorming die noodzakelijk is om de programmadoelen van het Jaarplan 2013 te realiseren en is door de portefeuillehouders gebruikt voor de sturing in hun reguliere overleg met de ambtelijke dienst.
- Eind 2012 is een workshop 'integriteit' georganiseerd voor het algemeen bestuur. In 2014 wordt in samenspraak met de fractievoorzitters uit het Algemeen Bestuur besproken of en op welke wijze dit onderwerp een vervolg krijgt. Een formele herziening van de beleidsnotitie Governance heeft in 2013 niet plaatsgevonden.
- Het dagelijks bestuur heeft begin 2013 in het kader van doelmatigheid en doeltreffendheid de onderzoeksonderwerpen bepaald voor het jaar 2013. In het programma "Bedrijfsvoering" zijn de onderwerpen en de uitkomsten van de onderzoeken kort toegelicht.
- Op 17 december 2013 is door de Tweede Kamer het wetsvoorstel dat voorziet in de wijziging van de Waterschapsverkiezingen ongewijzigd en met algemene stemmen aangenomen. Met aanpassingen aan de Kieswet en de Waterschapswet wordt het volgende bereikt: directe verkiezingen voor de categorie ingezetenen blijven bestaan, er komen stembusverkiezingen in plaats van verkiezingen met briefstemmen, de waterschapsverkiezingen zijn gelijktijdig met de Provinciale Staten verkiezingen en eerstvolgende waterschapsverkiezingen zijn op 18 maart 2015. Naar verwachting zal de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer in het eerste kwartaal van 2014 plaatsvinden. Afgesproken is dat de waterschappen de meerkosten die gemeenten moeten maken voor het organiseren van de Waterschapsverkiezingen zullen betalen. Op dit moment is nog onduidelijk wat de hoogte van deze meerkosten zal zijn.
- De landelijke bestuurdersdag op 10 juni 2013 was een succes en is enthousiast door de deelnemers ontvangen. Het programma stond geheel in het teken van de waterschapsverkiezingen nieuwe stijl in 2015. De ontvangst vond plaats in het Groninger Museum. Noorderzijlvest was gastheer en heeft namens de Unie van Waterschappen de organisatie voor zijn rekening genomen.

Beleid en onderzoek

- In 2013 wordt gestart met het opstellen van het nieuwe waterbeheerplan voor Noorderzijlvest voor de periode 2016 – 2021. Eind 2014 zal het ontwerp waterbeheerplan door het algemeen bestuur moeten worden vastgesteld. Na het doorlopen van procedures zal het definitieve plan voor het einde van het jaar 2015 vastgesteld worden;
- Het Klimaatakkoord is in 2012 uitgewerkt in een bestuursnotitie waarin de ambitie van het waterschap is beschreven ten aanzien van de in het akkoord genoemde doelstellingen. In 2013 wordt binnen de hoofdprocessen hieraan uitwerking gegeven;
- In 2013 wordt een vervolg gegeven aan het uitvoeren van watersysteemanalyses. In de hieruit voortvloeiende rapportages wordt bekeken in hoeverre de uitvoering van KRW-maatregelen daadwerkelijk leidt tot het beoogde (ecologisch) effect op onze watersystemen en wat de meest kostenefficiënte maatregelen in de tijd zijn om de gewenste waterkwaliteitsdoelen te behalen;
- In 2013 zet het waterschap de in 2010 opgestarte kennisontwikkeling door. Te denken valt hierbij aan kennisontwikkeling op het gebied van energie- en/of grondstoffenterugwinning, effectiviteit van KRW-maatregelen, verduurzaming van de bedrijfsprocessen, onderzoek naar de effecten van het plaatsen van helofytenfilters of andere systemen in vijvers in stedelijke gebieden, onderzoek naar de effecten van toenemende droogte (inclusief verdringingsreeks) en onderzoek naar verruiming van de kennis van grondwater;
- Samen met onder andere de provincie Groningen wordt een hoogwater studie (Droge Voeten) uitgevoerd met een horizon tot 2050 om maatregelen die noodzakelijk zijn bij het doorzetten van de klimaatscenario's. Hierbij wordt tevens een doorkijk gegeven naar het jaar 2100. In 2013 komt hierover een tussenrapportage;
- In 2011 is door het algemeen bestuur het waterschapsbeleid op het gebied van internationale (ontwikkelings)samenwerking vastgesteld. In 2012 is samen met andere waterschappen en regionale overheden gekeken naar internationale samenwerking, die past binnen dit beleid. Dit wordt in 2013 gecontinueerd.

Rapportage

- In 2013 zijn flinke stappen gezet richting een nieuw waterbeheerprogramma (voorheen waterbeheerplan) voor Noorderzijlvest voor de periode 2016–2021. Er heeft landelijke en regionale afstemming plaatsgevonden. Diverse medewerkers uit de gehele organisatie hebben in werkgroepen een voorstel voor de inhoud van het plan gemaakt. In oktober is het algemeen bestuur in een informatieve bijeenkomst geïnformeerd over het traject naar een nieuw plan. Daarnaast heeft het algemeen bestuur de voorlopige inhoud bediscussieerd en door middel van een interactieve werkwijze accenten kunnen aangeven. Een concept waterbeheerprogramma wordt naar verwachting voor de zomer 2014 aan het algemeen bestuur gepresenteerd.
- In 2013 is een watersysteemanalyse voor de Kardingepas tot stand gekomen, op basis waarvan de noodzakelijke maatregelen kunnen worden getroffen om de (zwem-)waterkwaliteit te verbeteren. Daarnaast is in 2013 gestart met een watersysteemanalyse voor het Leekstermeer om te onderzoeken wat de meest kostenefficiënte maatregelen in de tijd zijn om de gewenste waterkwaliteitsdoelen te behalen.
- In 2013 is verder ervaring opgedaan met de pilot groenblauwe diensten. Het resultaat van deze pilot dient uit te monden in een bestuurlijke beleidsnota voor het waterschap in 2014.
- In 2013 is het algemeen bestuur op de hoogte gebracht van de vorderingen van de boezemveiligheidsstudie Droge Voeten 2050. De maatregelenpakketten zijn in eerste fase omlijnd, en worden in het eerste kwartaal van

2014 onderzocht. Vervolgens zullen deze aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

- De twee internationale ontwikkelingsprojecten, IWRAP in Kenia (Lake Naivasha) en MULGRO in Nicaragua en Honduras (gemeenten San Carlos en Marcala), zijn begin 2013 voortvarend van start gegaan. Zo heeft een aantal expertmissies plaatsgevonden, zijn er lokale uitvoeringsteams gevormd, is er expertise geleverd in het opstellen van concept-waterbeheerplannen (Nicaragua/Honduras) en hebben er workshops met regionale en nationale waterbeheerders plaatsgevonden (Kenia). Waterbedrijf Groningen is halverwege 2013 aangehaakt bij de samenwerking in San Carlos en Marcala met aanvullende activiteiten.

(Vaar-)Recreatie

- In 2011 is in beeld gebracht welke bruggen aan wegbeheerders kunnen worden overgedragen. De kosten voor het onderhoud van deze bruggen worden hierbij nadrukkelijk meegenomen. In 2013 liggen de bruggen Kommerzijl, Pamazijl, Kalkbranderstil en Juistertil in de planning om opgeknapt en overgedragen te worden.

Rapportage

- In 2013 is een verkenning gestart naar de mogelijkheden om ten behoeve van de recreatievaart de keersluis bij HD Louwes om te bouwen tot een schutsluis. Deze verkenning loopt nog door tot in voorjaar 2014.
- De brug Pamazijl is eind 2012 afgesloten voor verkeer en in april 2013 is een noodbrug in gebruik genomen. De nieuwe brug is eind 2013 weer in gebruik genomen. Het aspect Social Return maakte bij dit werk onderdeel uit van de uitvoering. De overdracht van de brug Pamazijl aan de gemeente is niet gelukt. De gemeente heeft aangegeven geen bruggen van het waterschap over te kunnen nemen, vanwege de financiële consequenties.
- De gerenoveerde bruggen Wijmerzijl en Vismaartil in de gemeente Loppersum zijn in 2013 overgedragen aan de gemeente Loppersum.
- In 2013 is verder groot onderhoud uitgevoerd aan de bruggen Dijkstil en Zuidema's Klap. De renovatie van de andere bruggen worden de komende jaren gefaseerd uitgevoerd.

Cultuurhistorie

- In 2012 is de oude sluis te Wetsinge gerestaureerd. Oplevering hiervan is gepland in het begin van 2013.

Rapportage

- De oplevering van Sluis Wetsinge heeft plaats gevonden en in juli 2013 is de gerestaureerde sluis feestelijk geopend.
- Zowel de Wetsingerzijl als het Oosterdijkshornsterverlaat waren genomineerd voor de nationale prijs van de stichting Historische Sluizen en Stuwen Nederland (HSSN). Wetsingerzijl heeft de derde prijs in de wacht gesleept.

Waterketen en stedelijke wateropgave

- In 2012 zijn gesprekken met gemeenten opgestart om in gezamenlijkheid te zoeken naar efficiencyverbeteringen in de waterketen. Hierbij zijn de afspraken met een aantal gemeenten geformaliseerd door middel van het sluiten van afvalwaterakkoorden. In 2013 wordt hier een vervolg aangegeven;
- In 2010 is in het kader van het formuleren van de stedelijke wateropgaven gestart met het in kaart brengen van concrete maatregelen met de gemeente Groningen. Inmiddels zijn met meerdere gemeenten gesprekken gevoerd. Dit is een continue proces – ook in 2013 – om de gemeenten te ondersteunen met het in beeld krijgen van de maatregelen ten behoeve van de stedelijk wateropgave.

Rapportage

- Noorderzijlvest werkt sinds 2011 op regionaal niveau samen met alle inliggende gemeenten en de waterbedrijven in Groningen en Drenthe in het Samenwerkingsverband Waterketen Groningen / Noord-Drenthe. Naast deze regionale schaal van samenwerking, is begin dit jaar een samenwerking gestart op een schaal van vier á vijf gemeenten, een zogenaamde clustersamenwerking. Noorderzijlvest is actief in vijf samenwerkingsclusters. In drie van de vijf clusters is ook ons buurwaterschap Hunze en Aa's partner. In deze clusters werken we samen op basis van een opgestelde visie/ambitie en uitvoeringsprogramma. In één cluster, met de gemeenten Delfzijl, Appingedam en Loppersum (DAL-gemeenten), is het programma bestuurlijk vastgesteld. In het cluster met de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum (BME-gemeenten) is eind 2013 het uitvoeringsprogramma gereed gekomen. Ook in de overige clusters zijn met gemeenten afspraken gemaakt om te komen tot een waterakkoord. In 2014 wordt verwacht voor al onze waterketenclusters waterakkoorden of een waterketenbeleidsplan te hebben vastgesteld.
- Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en het waterbedrijf Groningen hebben samen deelgenomen in het rioleringsbedrijf RioNoord BV. RioNoord is opgeheven op 11 december 2013. De werkzaamheden aangaande het onderhoud van IBA's is vanaf die datum ondergebracht binnen Noorderzijlvest. De formele opheffing heeft in december 2013 plaatsgevonden.
- De uitwerking van de Stedelijke Wateropgave is ondergebracht binnen het project Droge Voeten 2050. Verwacht wordt dat eventuele maatregelen efficiënter uitgevoerd kunnen worden in samenhang met de opgave voor de regionale watersysteem. Derhalve zijn in 2013 geen concrete maatregelen uitgevoerd.
- In het kader van de ketensamenwerking heeft 2013 in het teken gestaan van de uitvoering van de afspraken zoals deze zijn weergegeven in het Uitvoeringsprogramma 2012 DOEN! In het vierde kwartaal van 2013 zijn de resultaten van bijna alle werkgroepen gepresenteerd. In hetzelfde kwartaal is besloten een nieuwe fase van samenwerking in te gaan. Professionele regie, wordt in deze fase het sleutelwoord. In het tweede kwartaal van 2014 zal dit zijn beslag krijgen. Uit de landelijk rapportage van de visitatie commissie uit januari 2014 blijkt dat de noordelijke regio behoort bij het "peloton" (middengroep).

Waterbewustzijn

- Het waterschap is zich bewust van het belang van educatie onder met name de jongerendoelgroep. Niet alleen omdat jongeren de toekomstige ingelanden zijn van het waterschap, maar ook om op termijn het dreigende tekort aan vakmensen het hoofd te bieden. Begin 2013 zal het educatiebeleid worden aangeboden aan het Dagelijks Bestuur;
- Er zal in 2013 één publieksevenement worden gehouden. Daarbij wordt gedacht aan de Wereldwaterdag;
- In 2013 wordt de website van Noorderzijlvest vernieuwd en geactualiseerd. Uitgangspunt hierbij is dat de nieuwe website interactief van opzet is;
- In 2013 zullen naar aanleiding van een klanttevredenheidsonderzoek de aan de afzonderlijke water(deel)loketten verbonden werkprocessen worden getoetst en zo mogelijk bijgesteld. Dit is een uitvloeisel van het in 2012 ingezette verbetertraject rond de dienstverlening aan ingelanden in het kader van het 'Bewijs van Goede Dienst';
- In het kader van de internationale samenwerking zal nadere invulling worden gegeven aan projecten in een tweetal ontwikkelingslanden. Het betreft een project in Nicaragua/Honduras en één in Kenia. De Europese Unie heeft in oktober 2012 voor het project in Nicaragua/Honduras een subsidie toegekend van € 775.000;
- Het waterschap zal in zijn externe communicatie steeds meer gebruik maken van online media;
- Het voornemen is om in 2013 een open dag te laten organiseren door studenten op basis van een prijsvraag. Doel is om bekendheid te vergroten van het waterschap bij zowel studenten als ingelanden.

Rapportage

- Het educatiebeleid is in november 2012 vastgesteld door het Dagelijks Bestuur. In 2013 is een educatiepool opgericht. Deelnemende medewerkers zijn begin dit jaar getraind en onder meer tijdens de Geoweek en de Maatschappelijke stage ingezet. Eind april heeft de Geoweek plaatsgevonden. Enthousiaste medewerkers en bestuursleden van het waterschap hebben in het primair onderwijs en op middelbare scholen aan in totaal 460 leerlingen, de werkzaamheden van het waterschap voor het voetlicht gebracht. De lessen vonden plaats in klassen, op de rwzi Garmerwolde, rwzi Eelde en in het gerenoveerde rioolgemaal Groningen. De maatschappelijke stage was in 2013 ook succesvol. Tijdens een zestal bezoeken aan het waterschap hebben VWO-scholieren kennis kunnen maken met zowel de primaire werkzaamheden van Noorderzijlvest als met de bestuurlijke kant van de organisatie. Daartoe zijn door hen filmpjes gemaakt onder begeleiding van een professionele filmmaker. De film is in april vertoond in een bioscoop in Groningen. De laatste dag van de stage werd afgesloten met een brede discussie in het kader van de Wereldwaterdag. In het kader van de oplevering van de nieuwbouw Garmerwolde is het lespakket 'Water onder de loep' ontwikkeld. Dit lespakket is opgenomen in het standaard lesaanbod van Noorderzijlvest.
- Eind 2013 heeft een wervingscampagne voor een nieuwe jeugdwaterschapsbestuurder plaatsgevonden. In totaal hebben zich vier kandidaten aangemeld, waaruit er één is geselecteerd. De nieuwe jeugdbestuurder voor Noorderzijlvest is in januari 2014 officieel geïnstalleerd.
- In 2013 is wederom invulling gegeven aan de Dag van de Dijk (22 september) als publieksevenement, waarbij samenwerking gezocht is met het Groninger Museum en Marketing Groningen. Circa 250 bezoekers heeft het waterschap op deze dag mogen verwelkomen. Eind 2013 is de in het kader van de Dag van de Dijk ontwikkelde stadswandeling opgeleverd. De digitale versie is via de eigen website te downloaden. Een geprinte versie wordt vanaf medio januari 2014 via de VVV en het Groninger Museum verspreid.
- In maart 2013 is een project opgestart om te komen tot een nieuwe website voor het waterschap Noorderzijlvest. De nieuwe website is naar verwachting in mei 2014 operationeel. De nieuwe website en aanschaf van een nieuw content managementsysteem (nodig om een website te bouwen en beheren) is noodzakelijk omdat het huidige systeem niet meer wordt ondersteund.
- Het waterloket is gerealiseerd en is eind 2013 ook ingericht voor IBA's, Projecten, Inkoop en HRM. In februari ontving het waterschap Noorderzijlvest het "Bewijs van Goede Dienst". Het bewijs is afgegeven door het Agentschap NL van het ministerie van Economische Zaken. Uit het onderzoek is gebleken dat het waterschap Noorderzijlvest voldoet aan de normering en op onderdelen zelfs daarboven uitstijgt. De conclusies uit het Bewijs van Goede Dienst zijn aanleiding geweest om te komen tot een kwaliteitshandvest. In het kwaliteitshandvest wordt vastgelegd hoe de dienstverlening aan burgers en bedrijven plaatsvindt ("zeggen wat je doet en doen wat je zegt"). De implementatie daarvan start begin 2014.
- Internationale samenwerking: zie hiervoor de rapportage onder het kopje "beleid en onderzoek".
- Het waterschap Noorderzijlvest behoort tot de waterschappen in Nederland die het meest de mogelijkheden van sociale media toepast. Hierbij wordt vooral gebruik gemaakt van Twitter en youtube. Om intern draagvlak voor het gebruik van sociale media te bewerkstelligen heeft in april een sociale mediaweek plaatsgevonden. Tijdens deze week zijn de medewerkers geïnformeerd over de mogelijkheden van sociale media voor het waterschap en over het gewenste gebruik daarvan. Sociale media wordt inmiddels doelgericht ingezet, beleid/ambitie is geformuleerd en de organisatie van reacties is georganiseerd. Noorderzijlvest is grotendeels overgegaan van de experimentele fase naar de functionele fase.

Programma 5 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is geen programma in het Waterbeheerplan. Onder dit programma vallen het werk van de ondersteunende processen, concerncontrol en de faciliteiten van het waterschap.

Er is de afgelopen tijd een grotere focus op de bedrijfsvoering met onder andere meer aandacht voor strategische projecten, het uitrollen van planmatig werken voor de gehele organisatie en het meer sturen op programma's.

Financiële rapportage

Basis voor de financiële rapportage is het Jaarplan 2013 waarin opgenomen zijn de kosten ten aanzien van goederen en diensten, de voorgenomen investeringen en de personeelskosten.

Programma 5 Bedrijfsvoering

in € 1.000	LASTEN							BATEN	SALDO KOSTEN
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toev. Res. & Voorz.	Afschr. boek-verliezen	Onvoorzien	Totaal Lasten		
Jaarrapportage 2013	1.096	6.370	6.873	785	159		15.282	2.537	12.745
Jaarplan 2013 na wijz.	1.083	6.971	7.134	618			15.805	1.995	13.811
Jaarplan 2013	1.133	6.840	6.984			50	15.007	1.230	13.777
Jaarrapportage 2012	1.336	5.861	7.324	660	136		15.317	1.807	13.510

in € 1.000	INVESTERINGEN			
	Bruto	Subsidie	Bijdr.Res	Netto
Jaarrapportage 2013	835			835
Prognose najaar 2013	1.145			1.145
Jaarplan 2013	1.145			1.145
Jaarrapp 2012	604			604

Financiële rapportage 2013 op hoofdlijnen

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-/overschrijding op de lasten. Indien een eventuele overschrijding op de lasten direct wordt gecompenseerd door een kostendekkende bate (omzet) dan wordt de overschrijding niet meegenomen in het oordeel.

De werkelijke lasten liggen fors lager dan begroot, ondanks extra lasten ten gevolge van koersverschillen op de belegging fonds oude leidingen (€ 159.000). In totaal staan er hogere baten tegenover.

Saldokosten

De saldokosten komen ten opzichte van de Najaarsrapportage € 1 miljoen gunstiger uit.

Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn op het niveau van de Najaarsrapportage uitgekomen. In het najaar was reeds rekening gehouden met een voordeel (€ 50.000).

Kosten personeel

In het najaar werden personeelskosten opgehoogd met € 0,1 miljoen (wegens een dotatie in het pensioenfonds van een medewerker en meer vervanging door ziekte). Op de ondersteunende diensten is uiteindelijk beduidend minder inzet gepleegd, met name op management en informatiebeleid/automatisering.

Goederen en diensten

De verwachting in het najaar was dat de goederen en diensten met € 0,1 miljoen zouden worden overschreden, met name als gevolg van een hogere post voor automatiseringskosten wegens extra ondersteuning bij Hefpunt. Deze kosten zijn doorberekend aan Hefpunt en worden eveneens verantwoord onder de baten. Ten opzichte van de Najaarsrapportage is einde boekjaar een voordeel gerealiseerd van € 0,3 miljoen als gevolg van een lagere bijdrage aan de Unie van Waterschappen op het gebied van (gezamenlijke) automatiseringsprojecten dan geraamd. Hiermee was in het Jaarplan 2013 geen rekening gehouden.

Toevoeging aan de reserves

De toevoeging aan de reserves betreft de dotatie 2013 aan de algemene reserve zuiveringsbeheer als gevolg van (conform Jaarplan 2013) en een dotatie in het fonds oude leidingen (dividenduitkeringen op beleggingen fonds oude leidingen. Dit fonds dient voor het opruimen van buiten gebruik gestelde leidingen binnen de provincie Groningen. Deze post heeft geen invloed op het resultaat.

Afschrijving boekverliezen

Deze post komt voort uit een afwaardering van één van de twee beleggingen ten behoeve van het fonds oude leidingen. De ene belegging laat per ultimo 2013 een positief rendement zien van € 0,6 miljoen, de andere laat een negatief rendement zien van € 0,2 miljoen. Het negatief rendement is onder de post afschrijving boekverliezen verantwoord.

Onvoorzien

Deze post is in 2013 niet benut.

Baten

De onttrekking (€ 1,1 miljoen) aan de algemene reserve voor watersysteembeheer is hier verantwoord. In het Jaarplan was dit bedrag gesaldeerd met de toevoeging (€ 0,6 miljoen) onder deze post opgenomen.

De verwachting in het najaar was een hogere bate van € 0,1 miljoen wegens extra inzet bij Hefpunt.

Ten opzichte van de Najaarsrapportage zijn de baten € 0,6 miljoen hoger uitgevallen. Dit is het gevolg van een BTW-bate na evaluatie van de toepassing van de regelgeving BTW (€ 0,1 miljoen), een hogere opbrengst inzet Hefpunt (€ 0,1 miljoen), een uitkering van dividend (€ 0,2 miljoen) en een hogere onttrekking aan een bestemmingsreserve wegens boekverlies op beleggingen € 0,2 miljoen).

Investeringen

In het najaar was de verwachting dat het investeringsvolume ongeveer op het niveau van het Jaarplan zou uitkomen. Hierbij was rekening gehouden met een extra investering in 2013 van ca. € 93.000 voor het project 'Van bestellen tot betalen/E-facturering'.

De investeringen komen € 0,3 miljoen lager uit ten opzichte van het begrote volume (7% van het totaal). Dit wordt veroorzaakt door een tweetal projecten, te weten groot onderhoud waterschapshuis en project sharepoint. Beide projecten zullen hun beslag krijgen in 2014.

In 2013 zijn drie projecten afgerond met een besteding aan out of pocket kosten van € 0,9 miljoen. Het beschikbaar gestelde krediet bedroeg eveneens € 0,9 miljoen (zie Bijlage C. Overzicht in 2013 afgeronde projecten).

Doelen

Het gedurende de planperiode zo doelmatig en doeltreffend mogelijk faciliteren van de primaire programma's. In 2010 is de reorganisatie doorgevoerd. De nieuwe structuur is procesgericht. Doel voor de komende jaren is het realiseren van een effectieve en efficiënte organisatie. In de komende jaren optimaliseert de organisatie daartoe de processen en worden de medewerkers getraind in de gewenste houding en het gewenste gedrag.

Inhoudelijke rapportage

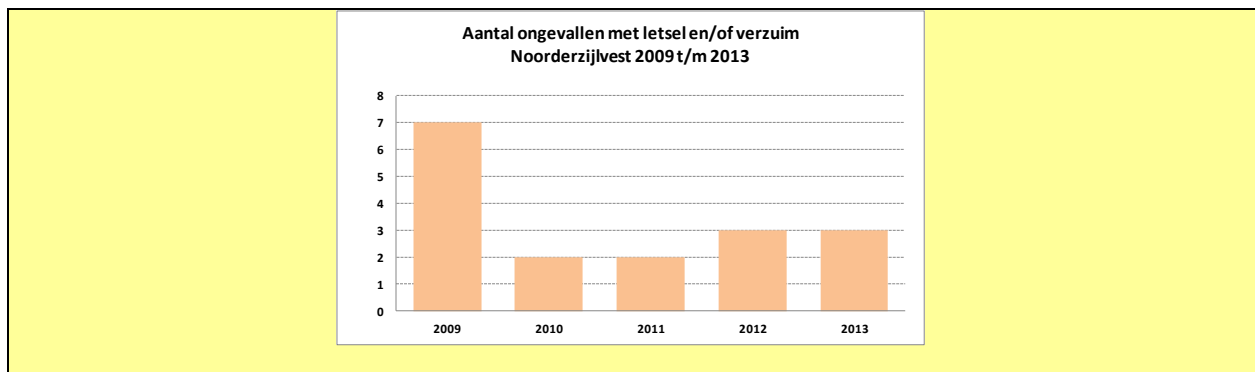
Om de hiervoor beschreven doelen in 2015 te bereiken zijn in het Jaarplan 2013 de volgende maatregelen voorzien. Per hoofdthema is gerapporteerd over de voortgang van deze werkzaamheden.

Mens en organisatie

- In 2013 zal een start gemaakt worden met de invulling van het strategisch personeelsbeleid. Eventueel wordt een aanvullend benodigd instrumentarium ontwikkeld;
- De pilot Tijd en Plaats Onafhankelijk Werken (TPOW) zal worden geëvalueerd;
- De medewerkers worden gefaciliteerd bij en gestimuleerd tot het nemen van verantwoordelijkheid voor hun eigen planning, het behalen van de gemaakte resultaatafspraken en hun ontwikkeling;
- De voorbereidingen voor een medewerkerstevredenheidsonderzoek in 2014 zullen starten;
- In 2013 wordt een 'week van de gezondheid' georganiseerd om medewerkers zich bewustwording te vergroten voor een goede gezondheid. Dat is in het belang van de medewerker en van de organisatie;
- Om het veiligheidsbewustzijn van de medewerkers te verhogen stond 2012 in het teken van het werken aan betrouwbaarheid met het borgen van vastgestelde procedures, werkwijzen en standards. Evenals in 2012 wordt in 2013 een ARBO-jaarplan gemaakt. Een veiligheidmanagementsysteem levert een betere borging van de verschillende activiteiten op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn (VGW).

Rapportage

- De tweede fase van de reorganisatie is gedegen voorbereid, waardoor de gemaakte afspraken omtrent communicatie en het betrekken van medewerkers op een gewenste wijze is uitgevoerd. De planning voor het implementeren van de tweede fase is gerealiseerd zodat in het eerste kwartaal 2014 de definitieve bemensing van de processen vorm kan worden gegeven. Inherent aan deze ontwikkeling is de keuze voor de meest optimale methodiek om te komen tot een strategische personeelsplanning. Dit is onderdeel van het bredere kader van het strategisch personeelsbeleid. De keuze voor de methodiek voor een meerjarige strategische personeelsplanning wordt in 2014 gemaakt.
- Bij het kunnen regisseren door een medewerker van zijn of haar indeling van de dagdagelijkse werkzaamheden is het Tijd en Plaats Onafhankelijk Werken(TPOW) in 2013 gebruikt als instrument. Het is een waardevolle aanvulling waarvoor in 2014 blijvend ruimte zal zijn. De fijn-afstemming van dit instrument zal in 2014 worden voortgezet.
- Binnen de organisatie heeft in toenemende mate, en nog steeds, een professionalisering plaatsgevonden in de werknemer - werkgever relatie. Dit op een breed terrein en in het bijzonder binnen de HR-gesprekscyclus. Het welzijn van de medewerkers en het streven naar voortdurende arbeidssatisfactie en bedrijfsoptimalisatie worden steeds meer in balans gebracht.
- De effecten van het binnen onze organisatie (met nadruk) gevoerde integriteitbeleid hebben de afgelopen jaren en ook in 2013 zijn vruchten afgeworpen. Er hebben zich in de gehele bedrijfsvoering binnen de processen in 2013 geen zaken voorgedaan waarbij het schenden van de integriteit een issue was. Al onze medewerkers hebben een juist en gewenst verantwoordelijkheidsbesef, ook op het gebied van integriteit. Integer zijn en handelen is ingebed in de dagelijkse werkzaamheden.
- Naast het verder reduceren van de bestaande restrisico's binnen Noorderzijvest vanuit de RI&E, lag de aandacht vooral op het integreren van VGW binnen de processen. Continu verbeteren was het aandachtspunt, ook in 2013. Betere beschikbaarheid van informatie en aandacht voor VGW-zaken heeft er duidelijk toe geleid dat VGW nu een centraal onderdeel is van inkoop tot uitvoering. Incidenten werden ook in 2013 goed gemeld. In de afgelopen twee jaar waren het circa 135 meldingen per jaar. Op de adviezen naar aanleiding van de incidenten vindt goede sturing plaats. Uit onderstaande grafiek blijkt dat het aantal incidenten waarbij mensen gewond zijn geraakt de laatste jaren stabiel is gebleven. Het gaat hier onder andere om een botbreuk als gevolg van een val van de trap en een lichte verbranding als gevolg van het omvallen van een koffiecontainer.



Informatievoorziening bedrijfsprocessen

- Het aanbieden van diensten aan de medewerkers is grotendeels uitgevoerd. In 2013 zal dit deelproces verder worden geoptimaliseerd;
- Het traject e-facturering zal worden uitgewerkt, hetgeen zal bijdragen om beter aan onze wettelijke betalingsverplichting te voldoen;
- In 2012 en 2013 wordt het centrale computer systeem vervangen en de telefonie opnieuw aanbesteed met het doel de bereikbaarheid te vergroten en tijd en plaats onafhankelijke werken mogelijk te maken;
- De eerste stappen worden gezet om te komen tot een Basisregistratie Grootchalige Topografie, waarvan waterschappen bronhouder worden (gereed 2016).

Rapportage

- De informatievoorziening is in 2013 in de basis op orde gebracht. De inrichting en ingebruikname van Lync, het nieuwe telefonesysteem binnen de organisatie, is ondanks de vertraging in de aanbesteding op schema en zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2014 een feit zijn. De informatievoorziening op orde hebben en houden was ook in 2013 een volcontinu proces waarbij het beheren en ontsluiten van informatie op een veilige en betrouwbare wijze binnen de daarvoor aangewezen deelprocessen vorm is gegeven.
- Er is in 2013 een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de gemeente Groningen voor de Basisregistratie Grootchalige Topografie.

Control

- De doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken zullen door het dagelijks bestuur worden geïnitieerd en extern dan wel intern worden uitgevoerd;
- Voor het uitvoeren van interne audits is in 2012 een team van auditoren opgeleid. In 2013 zal dit team worden ingezet voor het uitvoeren van zogenaamde operationele audits;
- In 2013 zal vanuit control vooral aandacht worden geschonken aan de check en de act in de organisatie, zodat het waterschap een continu lerende organisatie is.

Rapportage

- In de eerste maanden van het jaar is door een extern bureau een efficiëntieonderzoek (doelmatigheid) uitgevoerd.
- In 2013 zijn twee interne doeltreffendheidsonderzoeken uitgevoerd. Het eerste onderzoek had betrekking op de dossiervorming (hoe wordt invulling gegeven aan het proces dossiervorming en hoe vindt de borging plaats bij overdrachtsmomenten). De algemene conclusie is dat om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen, er onvoldoende invulling wordt gegeven aan het proces dossiervorming. De overdrachten (van decentraal naar centraal dossier) zijn onvoldoende geborgd waardoor niet met zekerheid is te stellen dat de centrale dossiers volledig zijn. De aanbevelingen liggen vooral op het terrein van het voldoen aan wet- en regelgeving en verbeteren van het proces. Het tweede onderzoek betrof de Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis. De onderzoeksvraag was of er sprake is van een meerwaarde bij samenwerking op ICT-terrein en zo ja wat die meerwaarde is geweest in de afgelopen jaren. Uit het onderzoek is gebleken dat de meerwaarde in de processen wordt ervaren. Zowel op het terrein van de kwaliteit van de programmatuur als op de kwaliteit van de eigen processen, heeft de samenwerking in de afgelopen jaren voordelen opgeleverd. Dit komt mede doordat het waterschap de keuze maakt de processen, indien nodig, aan te passen aan een standaard werkwijze of inrichting. Het is echter niet mogelijk gebleken de meerwaarde financieel te onderbouwen. Op een aantal producten is zeker sprake van voordeel (gezamenlijk inkoop) dan wel sprake van minder meerkosten. De totale ICT-kosten zijn in de afgelopen jaren (2005-2012) in zijn totaliteit nagenoeg gelijk gebleven. De aanbevelingen liggen op het terrein van het (blijvend) uitvoeren van businesscases bij nieuwe projecten en het betrekken van het dagelijks bestuur bij de beslissingen over nieuwe deelnames. Randvoorwaarde voor een succesvolle samenwerking op landelijk niveau is een sterke eigen ICT-afdeling.
- Door het interne auditteam zijn vier operationele audits uitgevoerd (projecten, veilig werken, nakoming wet- en regelgeving HR en invulling check binnen de processen). Het doel van deze audits is te beoordelen of de werkzaamheden verlopen zoals gedacht en/of werkafspraken worden nagekomen. Dergelijke audits worden gezien als een kwaliteitstoets in de organisatie. De conclusie en aanbevelingen uit de vier audits zijn besproken in het managementteam en zijn ter informatie voorgelegd aan het dagelijks bestuur.

Juridisch en financieel beleid en beheer

Rechtmatigheid blijft aandacht vragen van de organisatie. Zowel intern als extern (door de accountant) zal getoetst worden op (financieel) rechtmatig handelen. Een steeds scherpere hantering van de normering maakt continue scherpere bij het inkoopproces noodzakelijk. De doelstelling is dat bij de jaarrekeningen goedkeurende verklaringen worden ontvangen van de accountant op zowel getrouwheid als op financiële rechtmatigheid.

Rapportage

- Jaarlijks wordt op een tweetal momenten een interne controle uitgevoerd op de nakoming van Europese wet- en regelgeving in relatie tot de financiële rechtmatigheid. De eerste controle had nog betrekking op het boekjaar 2012. De uitkomsten van dit onderzoek (beperkt aantal fouten die binnen de marge vallen) zijn door de accountant overgenomen bij de controle op de jaarrekening. Het heeft geleid tot een goedkeurende verklaring op rechtmatig handelen.
- De tweede controle had betrekking op het eerste halfjaar 2013. De fouten uit de eerste controle waren hersteld en op basis van een steekproef is gebleken dat er geen nieuwe onrechtmatige inkopen of aanbestedingen hebben plaatsgevonden. Dit bevestigt het beeld van voorgaande controles dat aan het financieel rechtmatig handelen de nodige aandacht wordt besteed. In de eerste maanden van 2014 zal een laatste controle over het boekjaar 2013 plaatsvinden. De uitkomsten hiervan worden ter beschikking gesteld aan de accountant.

1.2 Paragrafen

A. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

In deze paragraaf wordt ingegaan op interne en externe ontwikkelingen die sinds het vaststellen van het Jaarplan 2013 zich hebben voorgedaan. Daarnaast worden hier ook afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen zoals deze voor de begroting zijn gehanteerd besproken.

Doelen

Beleidsmatig is er geen sprake van een koerswijziging ten opzichte van voorgaande jaren. De doelen uit het Waterbeheerplan zijn leidend geweest in de Jaarrapportage.

Bestuursakkoord Water

Landelijk zijn tussen de betrokken partijen afspraken gemaakt over de monitoring van de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het Bestuursakkoord Water (BAW). Met de gemaakte afspraken streven de partijen naar een doelmatigheidswinst die geleidelijk oploopt tot jaarlijks € 750 miljoen in 2012. Het aandeel van de waterschappen hierin bedraagt plusminus € 325 miljoen. Via een drietal sporen zal de landelijke monitor plaatsvinden waarbij een belangrijke is het monitoren van de werkelijke lastenontwikkeling versus de autonome ontwikkeling. Deze monitoring vindt jaarlijks plaats. De twee andere sporen betreffen het benoemen van succesvolle doelmatigheidsregelingen (jaarlijks) en het meten van de daadwerkelijk geleverde prestaties (driejaarlijks).

In zowel de Perspectiefnota (PPN) als in het Jaarplan is een paragraaf opgenomen over de eigen monitoring van de BAW-afspraken. In het Jaarplan 2014 is geconstateerd dat de lastendrukontwikkeling bij Noorderzijlvest zich binnen de verwachtingen bevindt. Door de ingezette bezuinigingen vanaf 2010, die zijn ingezet los van de gemaakte afspraken in het kader van BAW, kunnen we naar verwachting ons aandeel in de doelmatigheidswinst ruimschoots behalen.

Overige ontwikkelingen

In 2013 is een efficiencyscan van de organisatie van het waterschap Noorderzijlvest uitgevoerd. De scan heeft laten zien dat de organisatie ten opzichte van andere organisaties significant efficiënter kan werken. Gesproken wordt over een verbeterpotentieel van zo'n veertig functies. De eerste stappen van implementatie van de adviezen komend uit de efficiencyscan zijn reeds vanaf medio 2013 ingezet. Na vier jaren zal een personeelsreductie gerealiseerd zijn van circa veertig functies, waarvan het merendeel door natuurlijk verloop.

De wateroverlastperiode van begin 2012 liet nogmaals zien dat de nog aan het waterschap over te dragen noordelijke Eemskanaalkade niet aan de gewenste en noodzakelijke borging van de waterveiligheid voldoet. In 2013 zijn hierover nadere gesprekken gevoerd met Rijkswaterstaat en de provincie Groningen. De uitkomsten van een boezemveiligheidsstudie (Droge Voeten 2050) inclusief een (nieuwe) normering voor de regionale keringen worden in 2014 verwacht. Een ander aspect wat hierbij in 2013 nadrukkelijk naar voren kwam, waren de mogelijke effecten van de aardbevingen in deze regio op onder andere de zeekeringen en boezemkaden. In 2014 zal onderzoek en een bijbehorend maatregelenplan duidelijk moeten maken welke maatregelen op korte termijn genomen moeten worden om de negatieve effecten van deze aardbevingen ten gevolge van gaswinning te voorkomen c.q. te minimaliseren.

In het regeerakkoord uit 2012 is aangegeven dat een grote decentralisatie van taken en bevoegdheden overheden vergt die op een passende schaal zijn georganiseerd. In dat licht worden volgens het regeerakkoord op de lange termijn de waterschappen samengevoegd met landsdelen. In de tussenliggende tijd wordt bevorderd dat waterschappen opschalen tot landelijk 10 à 12 waterschappen. Verkenningen over samenwerking met c.q. opschaling tussen de noordelijke waterschappen vinden de komende jaren plaats.

B. Incidentele Baten en Lasten

Incidentele baten en lasten betreffen de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande jaren en komende jaren moeten worden beschouwd.

Er hebben zich in de exploitatierekening 2013 de volgende incidentele baten en lasten voorgedaan:

Baten:

- Een teruggaaf basispremie WAO/WIA (premie Arbeidsongeschiktheidsfonds) van de belastingdienst ad € 73.000. Hiermee is in de Najaarsrapportage geen rekening gehouden;
- Een afkoopsom ad € 250.000 van de provincie ontvangen in verband met de overdracht van de taak van muskusrattenbestrijding. Hiermee is in de Najaarsrapportage rekening gehouden;
- Een bate als gevolg van de opheffing van Rionoord BV ter hoogte van € 25.000; Hiermee is in de Najaarsrapportage geen rekening gehouden;
- Een teruggaaf omzetbelasting voorgaande jaren voor BTW-gerelateerde opbrengsten ter hoogte van € 86.000;

Lasten:

- Een dotatie in het pensioenfonds ad € 150.000 voor vijf vervroegd gepensioneerden. Hiermee is in de Najaarsrapportage rekening gehouden.

Genoemde baten en lasten veroorzaken in de exploitatie een nadeel van per saldo € 0,3 miljoen miljoen.

C. Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Voor een nadere analyse van de onttrekkingen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.4.4.

D. Waterschapsbelastingen

Het belastingstelsel omvat de volgende heffingen:

- verontreinigingsheffing.
- zuiveringsheffing.
- watersysteemheffing.

De verontreinigingsheffing is voor directe lozingen op het oppervlaktewater. Het tarief is gelijk aan het tarief voor de zuiveringsheffing. De opbrengsten hiervan gaan naar de taak Watersysteem. De zuiveringsheffing is de heffing van huishoudens en bedrijven. Huishoudens betalen een forfait van 3 vervuilingeenheden (VE) terwijl een alleenwonende 1 VE betaalt. Bedrijven betalen naar de vuilast waarbij de maatstaf voor heffing op zuurstofbindende stoffen is aangepast van 136 naar 150 gram per VE per dag.

De kosten van het Watersysteem moeten worden opgebracht door 4 categorieën te weten:

- ingezetenen;
- eigenaren gebouwd;
- eigenaren natuur;
- eigenaren (overig) ongebouwd.

In de vergadering van algemeen bestuur van 25 juni 2008 is de kostentoedeling vastgesteld.

De kostentoedeling Watersysteem is als volgt:

- 25% aan de ingezetenen;
- 18,2% aan de zakelijke gerechtigden van ongebouwde onroerende zaken niet zijnde natuurterreinen;
- 0,2% aan de zakelijke gerechtigden van natuurterreinen;
- 56,6% aan de zakelijke gerechtigden van gebouwde onroerende zaken.

Bij de watersysteemheffing wordt geen gebruik gemaakt van tariefdifferentiatie behalve bij de categorie buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde onroerende zaken (niet zijnde natuurterreinen). De korting op het tarief is vastgesteld op 75%.

De categoriegebonden kosten (kosten verkiezingen, WOZ-kosten en kwijtschelding) worden toegerekend aan de betreffende categorieën.

De waterschappen Noorderzijlvest, Fryslân en Hunze en Aa's werken sinds 2006 samen op het gebied van de waterschapsbelastingen. Voor de uitvoering van de heffing en invordering van de genoemde waterschappen is per 1 september 2007 de Gemeenschappelijke Regeling Hefpunt opgericht. De onderlinge afspraken over de dienstverlening zijn in een Service Level Agreement (SLA) vastgelegd, die per 1-1-2008 van kracht werd. Na evaluatie eind 2010 is de SLA opnieuw bestuurlijk vastgesteld en per 1-1-2011 van kracht geworden.

Ten aanzien van de voortgang van de invordering per kalenderjaar blijkt dat voor de openstaande vorderingen uit 2013 de SLA niet wordt gehaald. Dit heeft te maken met de wijziging van het aantal betaaltermijnen van 6 naar 10 met ingang van 2013. In de SLA is daar geen rekening mee gehouden.

Ook voor 2010 wordt de SLA niet gehaald. Het verschil wordt veroorzaakt door het beëindigen van het meeliften (met de waterbedrijven). De posten hebben betrekking op de categorie huurders en die blijven gemiddeld langer openstaan. In de SLA is hiermee geen rekening gehouden.

In 2014 zal met het waterschap overleg worden ingepland om de SLA op deze punten te bespreken.

De door Hefpunt in gang gezette verbeteringen inzake het prognostiseren voor heffingsgrondslagen heeft ondermeer geleid tot een neerwaartse bijstelling van de totale WOZ-waarde van de objecten. In vergelijking met 2012 is er sprake van een verlaging van 1,3%. Het gevolg hiervan is dat de heffingsgrondslag wijzigt.

De verlaging van het tarief voor natuur wordt mede veroorzaakt door een grotere oppervlakte (1.000 ha) dan in 2012, dit als gevolg van een verschuiving van ongebouwd naar natuur in verband met de nieuwe situatie rond de waterbergingsgebieden bij Peize.

De zuiveringsheffing per vervuilingseenheid (VE) blijft gelijk aan het tarief van 2012.

De belastingverantwoording 2013 is medio februari 2014 door Hefpunt beschikbaar gesteld. Deze verantwoording is opgenomen in voorliggende Jaarrapportage. De controleverklaring van Hefpunt is opgeleverd. De accountant van Hefpunt heeft geen afwijkingen gevonden in de verantwoording.

Tarieven 2013

De vastgestelde tarieven en opbrengsten over 2013 zijn als volgt.

Overzicht tarieven

Heffing / categorie	heffings-eenheid	Jaarplan 2013	Jaarplan 2012	Ontwikkeling in %
Watersysteemheffing				
Ingezetenen	in € per woonruimte	56,12	54,56	2,9
Gebouw d - binnendijs	in % WOZ-waarde	0,0509	0,0483	5,4
Gebouw d - buitendijs	in % WOZ-waarde	0,0127	0,0121	5,0
Ongebouw d - binnendijs	in € per ha	51,33	49,35	4,0
Ongebouw d - buitendijs	in € per ha	12,83	12,34	4,0
Natuur	in € per ha	3,54	3,61	-1,9
Verontreinigingsheffing	in € per v.e.	62,62	62,62	0,0
Zuiveringsheffing	in € per v.e.	62,62	62,62	0,0

Waterschapsbelastingen (bedragen x € 1.000)	tarieven 2013	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begr.wijz	Primitieve begroting 2013	Jaarrek. 2012
Categorie					
Gebouw d - buitendijs	0,0127%	123	15	15	39
Gebouw d - binnendijs	0,0509%	17.191	17.433	17.509	16.663
Ongebouw d - buitendijs	€ 12,83	10	7	7	8
Ongebouw d - binnendijs	€ 51,33	5.514	5.467	5.467	5.320
Natuur	€ 3,54	61	60	60	56
Ingezetenen	€ 56,12	7.640	7.542	7.519	7.358
Verontreinigingsheffing	€ 62,62	335	319	319	333
Zuiveringsheffing w oningen	€ 62,62	19.858	19.719	19.324	19.652
Zuiveringsheffing bedrijven	€ 62,62	5.136	4.853	4.853	4.876
Totale belastingopbrengst		55.868	55.415	55.073	54.305

Belastingteruggave voorgaande jaren

In zijn totaliteit is de teruggave over voorgaande jaren € 0,4 miljoen hoger dan waar rekening mee was gehouden. Deze nagekomen bate had voornamelijk betrekking op de zuiveringsheffing bedrijven.

Belastingopbrengsten 2013

De bruto belastingopbrengsten zijn in het Jaarplan 2013 begroot op € 57,1 miljoen. Rekening houdend met kwijtschelding en oninbaarheid ad € 2,1 miljoen, bedragen de begrote netto belastingopbrengsten circa € 55 miljoen. Bij de Najaarsrapportage is door Hefpunt de inschatting gemaakt dat de belastingopbrengsten hoger zullen uitvallen dan begroot. Dit heeft geleid tot een begrotingswijziging van € 0,3 miljoen voor deze opbrengsten, waarbij het totaal begrote bedrag uitkomt op € 57,4 miljoen (exclusief kwijtschelding) en € 55,4 miljoen (inclusief kwijtschelding). De opbrengst na aftrek van kwijtschelding is ten opzichte van de uitkomsten in de Najaarsrapportage uiteindelijk nog € 0,5 miljoen hoger uitgevallen.

In Hoofdstuk 2. "Analyse verschillen tussen Jaarrapportage en Najaarsrapportage" wordt een nadere toelichting gegeven op de afwijkingen tussen de Jaarrapportage en de Najaarsrapportage.

Kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen, die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Hiertoe heeft het algemeen bestuur besloten, net als de meeste andere waterschappen. De norm is gesteld op 100%. Dit houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of

onder het bijstandsniveau.

Het aantal verzoeken ligt gemiddeld op ca. 11.000 per jaar. Ongeveer 80% van de aanvragen wordt gehonoreerd. Bij de afhandeling van de verzoeken wordt in de meeste gevallen samengewerkt met de Groninger gemeenten.

Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing, de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt.

E. Weerstandsvermogen

Op grond van artikel 14 van de door het algemeen bestuur vastgestelde Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Noorderzijlvest heeft het bestuur in mei 2009 beleid vastgesteld over het weerstandsvermogen, het risicomanagement, de reserves en de voorzieningen. Dit beleid omvat een beschrijving van de risico's, het weerstandsvermogen om de risico's te kunnen afdekken en beleid over de vorming en besteding van de reserves en voorzieningen.

De algemene reserve wordt gezien als bron voor de weerstandscapaciteit. De ruimte in het verhogen van belastingtarieven wordt niet aangemerkt als bron voor de weerstandscapaciteit.

Voor het bepalen van de omvang van het weerstandsvermogen is het van belang die risico's te benoemen die anderszins niet zijn te ondervangen, ofwel risico's die niet afgedekt kunnen worden door middel van verzekeringen (overdraagbare risico's aan derden), voorzieningen of onvoorzien. De uitkomst van de Jaarrapportage 2013 en eerdere bestuurlijke besluitvorming heeft het volgende effect op de algemene reserves. Het resultaat 2012 is opgenomen conform het voorstel bestemming resultaat 2012 (zie Rekeningresultaat in hoofdstuk 2). Bestuurlijke besluitvorming over de bestemming vindt plaats bij de behandeling van de Jaarrapportage.

Algemene reserves/kostendragers (bedragen x € 1.000)	Watersysteem beheer	Zuiverings beheer	Totaal
Stand per 1 januari 2013	4.382	2.648	7.030
Onttrekking c.q. toevoeging per 1 januari 2013	-584	244	-340
Aanwending c.q. dotatie algemene reserves 2013	-1.129	618	-511
Stand per 31 december 2013	2.669	3.510	6.179
Mutatie resultaat 2013		1.881	1.881
Stand per 31 december 2013 incl. resultaat 2013	2.669	5.391	8.060

Op basis van de wettelijke voorschriften wordt zowel bij het Jaarplan als bij de Perspectiefnota (meerjarenbegroting) jaarlijks ingegaan op de geïnterpreteerde risico's en het daarbij behorende beleid over het weerstandvermogen. Bij het opstellen van de Perspectiefnota 2014-2017 (voorjaar 2013) zijn de financiële gevolgen van de risico's opnieuw bekeken (kans maal gevolg in geld). Voor beide taken geldt dat het weerstandsvermogen gehandhaafd blijven op het niveau van vorig jaar.

Het beschikbare weerstandsvermogen per 1 januari 2013 bedroeg € 7,0 miljoen (€ 4,4 miljoen voor watersysteembeheer en € 2,6 miljoen voor zuiveringsbeheer). Op basis van de laatst uitgevoerde risico-inventarisatie (voorjaar 2013) blijft de gewenste minimale omvang van het weerstandsvermogen € 4,6 miljoen (€ 4,0 miljoen voor watersysteembeheer en € 0,6 miljoen voor zuiveringsbeheer).

Per 1 januari 2014, na resultaatbestemming 2013, bedraagt het beschikbare weerstandvermogen € 8,1 miljoen (€ 2,7 miljoen voor watersysteembeheer en € 5,4 miljoen voor zuiveringsbeheer). Dit houdt in dat voor de taak watersysteembeheer het beschikbare weerstandsvermogen onvoldoende is om de gevolgen van de geïdentificeerde risico's af te dekken (€ 1,3 miljoen tekort). Voor de taak zuiveringsbeheer is het beschikbare weerstandvermogen meer dan voldoende (€ 4,8 miljoen overschot).

Voor de taak zuiveringsbeheer is in het (vastgestelde) Jaarplan 2014 een bedrag aan de reserve onttrokken van € 0,2 miljoen. Dit ter equalisatie van de tarieven.

In onderstaande tabel is het niveau van het benodigde weerstandsvermogen vergeleken met de stand per 1 januari 2014.

Kostendragers (bedragen x € 1.000)	Stand per 1 januari 2014	Benodigde weerstands- vermogen	Tekort (-) Overschot (+)
Watersysteembeheer	2.669	3.955	-1.286
Zuiveringsbeheer	5.391	647	4.744
Totaal kostendragers	8.060	4.602	3.458

In het beleid is vastgesteld dat het weerstandsvermogen mag variëren tussen de 0,8 en 1,2 maal de benodigde capaciteit. Afgezet tegen de minimum norm van 0,8 maal de benodigde capaciteit is er sprake van een tekort van € 0,5 miljoen voor watersysteembeheer en een vrije ruimte van € 4,8 miljoen voor zuiveringsbeheer.

Financieringsbehoefte (bedragen x € 1.000)	31-dec-2013	1-jan-2013
Activa		
Materiële en immateriële vaste activa	194.071	176.997
Financiële vaste activa	264	305
A. Totaal vaste activa	194.335	177.302
Passiva		
Algemene reserve	6.179	7.030
Overige reserves	7.483	7.741
Totaal eigen vermogen	13.662	14.772
Voorzieningen	2.572	2.946
Vaste geldleningen	170.382	148.720
Waarborgsommen	28	31
Totaal vreemd vermogen	170.410	148.751
B. Totaal passiva (financieringsmiddelen)	186.644	166.469
A-B Financieringstekort	7.691	10.833

In 2013 is de korte rente laag gebleven. Het 3-maands Euribor bivakkeert op historisch lage niveaus. Het rentetarief is gestegen van 0,23% in januari naar 0,29% in december. Zolang de ECB haar beleid niet wijzigt (en daar ziet het voorlopig naar uit) blijft kort financieren, ondanks de relatief forse opslagen zeer aantrekkelijk. In het verleden speelde bij financiering vooral het risico van te laat consolideren bij het inzetten van een stijging van de rente. Tegenwoordig moet zeker ook nadrukkelijk het beschikbaarheidsrisico worden meegenomen. Inmiddels is er wel een einde gekomen aan de daling van de Euribor en is er sprake van een lichte stijging (0,05%) van het tarief voor 3 maanden. Dit lijkt een teken te zijn van het voorzichtig toenemend optimisme over de "houdbaarheid" van de eurozone.

De lange rente (10 jaar) beweegt zich na aanvankelijk opwaartse druk al een aantal maanden rond de 2,0%. Vooralsnog worden geen rentestijgingen voorzien.

De financieringsbehoefte

In het Jaarplan 2013 is de financieringsbehoefte van het waterschap per 1 januari 2013 en per ultimo 2013 weergegeven. Bij het Jaarplan was het uitgangspunt dat de dekking van het financieringstekort gedeeltelijk kon plaatsvinden door gebruik te maken van korte geldfaciliteiten (tot één jaar). Uiteraard is een en ander afhankelijk van de rentestand en ontwikkelingen op dit terrein.

Het werkelijke verloop van de financieringsbehoefte voor 2013 is als volgt:

Financieringsbehoefte (bedragen x € 1.000)	31-dec-2013	1-jan-2013
Activa		
Materiële en immateriële vaste activa	194.071	176.997
Financiële vaste activa	264	305
A. Totaal vaste activa	194.335	177.302
Passiva		
Algemene reserve	6.179	7.030
Overige reserves	7.483	7.741
Totaal eigen vermogen	13.662	14.772
Voorzieningen	2.572	2.946
Vaste geldleningen	170.382	148.720
Waarborgsommen	28	31
Totaal vreemd vermogen	170.410	148.751
B. Totaal passiva (financieringsmiddelen)	186.644	166.469
A-B Financieringstekort	7.691	10.833

In de overige reserves is de bestemmingsreserve Beheer fonds oude leidingen meegenomen. De stand per 1 januari 2013 bedroeg € 5,0 miljoen. Per einde boekjaar was de stand eveneens € 5,0 miljoen. De waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's hebben deze reserve in gemeenschappelijk beheer.

Mutatie financieringsbehoefte (bedragen x € 1.000)	31-dec-2013	1-jan-2013
Financieringsbehoefte		
Investerings	28.471	39.411
Desinvesteringen	-217	
Aflossingen geldleningen	51.676	15.340
Totaal financieringsbehoefte	79.930	54.751
Dekking van de financieringsbehoefte		
Afschrijvingen	11.988	10.910
Boekverliezen	-159	
Opgenomen leningen in 2013	73.337	30.000
Afwaardering lening u/g		102
Saldo mutatie eigen vermogen en voorzieningen	-2.094	2.049
Totaal dekking van de financieringsbehoefte	83.071	43.061
Mutatie financieringsbehoefte	3.141	-11.689

Op basis van een geraamd financieringstekort eind 2013 en de voorgenomen investeringen 2013, was in het Jaarplan 2013 rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe leningen ter hoogte van € 57 miljoen. In 2013 zijn vier leningen afgesloten tot een bedrag van in totaal € 73,3 miljoen. Twee leningen van elk € 15 miljoen zijn tegen een rentepercentage van respectievelijk 2,01 en 1,88 afgesloten, beide met een looptijd van 10 jaar. Een lening van € 10 miljoen is afgesloten tegen een rentepercentage van 1,895 met een looptijd 10 jaar. Tenslotte is nog een lening afgesloten van € 33,3 miljoen tegen een rentepercentage van 3,953 met een looptijd van 17 jaar. Deze lening is afgesloten naar aanleiding van de herstructurering van de leningenportefeuille, waarbij een aantal leningen vervroegd is afgelost.

Afgezien van de herstructurering van de leningenportefeuille is in het boekjaar voor € 40 miljoen aan leningen aangetrokken in plaats van de voorziene € 57 miljoen.

De kasgeldlimiet en rentekosten verbonden aan de financieringsfunctie

De voor 2013 vastgestelde kasgeldlimiet van € 16,1 miljoen is niet overschreden. Deze kasgeldlimiet is een belangrijk wettelijk criterium voor het aantrekken van kort vreemd vermogen. Gezien de rentestand is in 2013 zoveel mogelijk gewerkt met kort geld.

In het Jaarplan 2013 is gerekend met het rentepercentage (omslagpercentage) van 3,36. Het definitieve omslagpercentage is 3,32 (zie Bijlage F.).

De renterisiconorm

De renterisiconorm geeft de beperking weer voor de lange schuldpositie. De wetgever bedoelt hiermee het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere/lagere rente moet worden betaald dan bestuurlijk wenselijk wordt geacht. De norm voor de waterschappen is een percentage van het begrotingstotaal. Dit percentage is vastgesteld op 30%. Absoluut gezien betekent dit voor 2013 een bedrag van € 21 miljoen. De herfinancieringsbehoefte, de aflossing op bestaande vaste geldleningen, waarbij de aflossingen in het kader van de herstructurering van de leningenportefeuille buiten beschouwing worden gelaten, bedroeg € 18,8 miljoen. Hiermee bleef het waterschap binnen de norm.

Risicoparagraaf

Het is van belang de risico's te onderkennen die het waterschap loopt bij het uitoefenen van zijn taken. Op algemene risico's, risico's die zich altijd voor zouden kunnen doen, wordt in het Jaarplan niet ingegaan. In de jaarrapportage wordt alleen ingegaan op de risico's die mogelijk anderszins financiële gevolgen hebben voor de exploitatiebegroting.

Bij het opstellen van de Jaarrapportage heeft actualisatie van de (mogelijke) risico's plaatsgevonden.

In bijlage G. is een totaaloverzicht opgenomen van de mogelijke (juridische en financiële) risico's die het waterschap loopt.

G. Verbonden Partijen

De volgende van belang zijnde samenwerkingsverbanden zijn door het waterschap Noorderzijlvest aangegaan:

Gemeenschappelijke regeling met Hunze en Aa's

In de reglementen van Noorderzijlvest en die van Hunze en Aa's is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling is aangegaan.

Tussen beide waterschappen is sinds 1 januari 2000 sprake van een samenwerking ten aanzien van een aantal benoemde activiteiten op het terrein van de afvalwaterinzameling, afvalwaterzuivering, ontwateren en verwerking van slib, laboratoriumwerkzaamheden, het sluiten van (dijk)coupures en de beheerkosten van het fonds oude leidingen. Hiertoe is een lichte gemeenschappelijke regeling aangegaan.

In 2010 is de gemeenschappelijke regeling herzien. Met ingang van 2011 wordt afgerekend op basis van vaste prijs/kwaliteitsafspraken. Eind 2012 is deze afspraak geëvalueerd. De algemene conclusie is dat de nieuwe afspraken hebben bijgedragen aan een betere verstandhouding en ze hebben een werkbare situatie opgeleverd waarin (financiële) verrassingen zijn beperkt.

Gemeenschappelijke regeling Hefpunt

Per 1 september 2007 is tussen de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, evenals Wetterskip Fryslân een gemeenschappelijke regeling ingericht die is belast met de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen.

De onderlinge afspraken over de dienstverlening zijn in een Service Level Agreement (SLA) vastgelegd, die per 1-1-2008 van kracht werd. Eind 2010 is, na evaluatie en aanpassing, de SLA opnieuw bestuurlijk vastgesteld en per 1-1-2011 van kracht geworden.

In het eerste kwartaal van 2014 zal de SLA op het onderdeel voortgang invordering worden geëvalueerd.

Eén van de doelstellingen die ten grondslag liggen aan de oprichting van deze gemeenschappelijke regeling, betreft het verlagen van de perceptiekosten van de heffing en invordering van de waterschapslasten. Daarnaast is het borgen van de continuïteit en het verbeteren van de kwaliteit een belangrijk uitgangspunt. Dit alles is mogelijk door bundeling van kennis, kwaliteit en kwantiteit van deze drie waterschappen.

Verdere kostenverlaging is mogelijk door schaalvergroting. Door Hefpunt wordt actief ingezet op samenwerking met gemeenten om ook het opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingen onder te brengen bij Hefpunt. Binnen het werkgebied van Wetterskip Fryslân is een onderzoek naar mogelijke scenario's tot samenwerking met een aantal gemeenten gestart. Er is ook een dergelijk initiatief binnen de werkgebieden van Hunze en Aa's en Noorderzijlvest. Dat zal zijn vervolg krijgen in 2014.

Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis

Het Waterschapshuis is opgericht om, vooral op het gebied van Informatie- en Communicatietechnologie, producten te ontwikkelen om ook het opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingen onder te brengen bij Hefpunt. De bedoeling is om de kwaliteit van de digitale dienstverlening voor en naar burgers en bedrijven te verbeteren en om daarin een kostenbesparing op de ICT uitgaven te bewerkstelligen.

De gemeenschappelijke regeling is formeel per 1 juli 2010 in werking getreden. De overgang van alle producten van de stichting naar de GR heeft op 1 januari 2013 plaats gevonden.

Bestuurlijk overleg vindt plaats over een nieuwe opzet van het Waterschapshuis. In het eerste halfjaar van 2014 worden hierover besluiten verwacht.

Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Hoofddoelstelling van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. De bank streeft niet naar maximale winst, maar naar een bij het karakter van de bank passend optimaal resultaat.

Het waterschap Noorderzijlvest is eigenaar van ruim 2% van de aandelen.

RioNoord B.V.

De deelname van de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's alsmede het Waterbedrijf Groningen in een rioleringsbedrijf om voor gemeenten in de provincie Groningen rioleringsstaken uit te voeren is eind 2013 beëindigd. Deze vorm van samenwerken heeft niet geleid tot een structurele kostenbesparing in de waterketen en borging en verbetering van de kwaliteit van de rioleringszorg. Partijen hebben dan ook in gezamenlijk overleg besloten over te gaan tot ontbinding van RioNoord B.V. per 11 december 2013.

N.V. Groninger Monumenten Fonds

De N.V. Groninger Monumenten Fonds is in 2003 door acht partijen opgericht met als doelstelling een wezenlijke bijdrage te zullen leveren aan het in standhouden en beheren van een deel van het cultureel erfgoed in de provincie Groningen. Het waterschap is eigenaar van ruim 9% van de aandelen.

Overige samenwerkingsverbanden

Daarnaast zijn nog enkele lichtere samenwerkingsverbanden aangegaan met andere overheden. Een voorbeeld is die voor de aanleg, het beheer, onderhoud en instandhouding van systemen voor de Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA's). Verder kan genoemd worden de beheerovereenkomst met betrekking tot zuiveringstechnische werken tussen het waterschap Noorderzijlvest en Wetterskip Fryslân. Sinds het jaar 2000 zijn afspraken gemaakt over het beheer en de verdeling van kosten. De afspraken zijn in overeenstemming met de systematiek die het waterschap Noorderzijlvest in de Gemeenschappelijke Regeling met Hunze en Aa's is overeengekomen.

H. Bedrijfsvoering

Binnen het waterschap Noorderzijlvest bestaat een grote focus op de bedrijfsvoering, waarbij onder andere aandacht bestaat voor strategische projecten, het uitrollen van projectmatig werken door de gehele organisatie en het sturen op de naar programma's ingedeelde Perspectiefnota en Jaarplan. In deze paragraaf wordt kort stilgestaan bij een aantal bijzondere onderwerpen.

Bezetting en verzuim

Het ziekteverzuimpercentage over 2013 bedroeg op organisatieniveau 3,7 (2012: 3,9; 2011: 2,8; 2010: 3,7).

De formeel toegestane personeelsformatie bedraagt per 1 januari 2013 285 fte. In het Jaarplan 2013 is taakstellend rekening gehouden met een personeelsbestand van 282 fte. Op 1 januari 2013 was hiervan 277,8 fte ingevuld. De vacatureruimte bedroeg bij aanvang van het boekjaar 4,2 fte.

De gemiddelde bezetting bedroeg in 2013 274,6. De boventallige werknemers zijn hierbij inbegrepen.

Per ultimo 2013 bedroeg de werkelijke vacatureruimte ten opzichte van de toegestane formatie nog 3,6 fte.

De vacatureruimte is gedurende het jaar grotendeels ingevuld met tijdelijk ingehuurd personeel.

Het budget van de personeelskosten is in 2013 (eenmalig) opgehoogd met € 525.000. Hiertoe is besloten om een kwaliteitsimpuls van het personeel te bewerkstellingen. In de organisatie wordt op bepaalde onderdelen een mismatch tussen benodigd en aanwezig personeel ervaren. Dit bedrag is in de begroting in mindering gebracht op het budget voor goederen en diensten. Genoemd budget is in 2013 tot een bedrag van € 386.000 benut. In 2014 is het personeelsbudget weer naar het normale niveau terug gebracht.

Integriteit

Integriteit is een belangrijk aandachtspunt in de dagelijkse realiteit van ons waterschap. Deze aandacht komt naar voren in de HR gesprekscyclus. Daarnaast kennen wij binnen onze organisatie een vast aanspreekpunt voor het melden van ongewenst gedrag. In onze werkwijze binnen de diverse processen hebben wij controlemechanismen ingebed, waarmee wij integer gedrag kunnen monitoren. Hiermee perken wij het risico op oneigenlijk gebruik van goederen en middelen zo veel mogelijk in. Dit omdat wij te maken hebben met een werkomgeving waarbij autonomie in werk en handelen voorop kan staan.

Rechtmatigheid

Naast de controleverklaring met betrekking tot getrouwheid ontvangt het waterschap vanaf 2009 van de accountant tevens een verklaring met betrekking tot de financiële rechtmatigheid. Aan de voorkant van het inkoop- en aanbestedingsproces wordt veel aandacht besteed aan het rechtmatig handelen.

Daarnaast vindt intern een toetsing plaats op (financieel) rechtmatig handelen en wel aan de hand van een intern controleprogramma. In programma 5 wordt nader gerapporteerd over het verloop in 2013.

Inkoop en aanbesteding

In 2012 is het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2012-2013 vastgesteld. Mede naar aanleiding van de nieuwe

Aanbestedingswet is eind 2013 het beleid voor de jaren 2013-2016 vastgesteld. Middels dit beleid wordt bij inkooptrajecten gelet op de totale kostprijs (TCO) en wordt tevens de kwaliteit meegewogen in de gunning.

Duurzaam inkopen en maatschappelijk verantwoord ondernemen is ook onderdeel van het beleid.

Jaarlijks wordt een inkoopjaarplan opgesteld waarin niet alleen de nieuwe aanbestedingen (projecten) zijn opgenomen, maar waarbij tevens wordt gekeken naar (in het jaar c.q. in het opvolgend jaar) vervallen contracten. Inkoop zorgt verder voor trainingen (zoals aanbesteden op waarde – EMVI); dat tijdig de organisatie op de hoogte is van nieuwe wet- en regelgeving (zoals nieuwe aanbestedingswet; het vaststellen van nieuw inkoop- en aanbestedingsbeleid en het toepassen van de standaard inkoop voorwaarden.

Bijzonderheden die zich hebben voorgedaan in 2013;

- Social Return voor het eerst toegepast bij de nieuwbouw van een brug;
- nieuwe werkwijze voor onderhandse aanbesteding, middels publicatie via eigen website
- klachtenregeling voor aanbestedingen
- actieplan Ondernemersvriendelijk Aanbesteden Noord-Nederland
- Best Value Procurement Seminar op 10 oktober 2013

Toekomstige aandachtspunten voor inkoop zijn het opstellen van een inkoophandboek en het invoeren van contractmanagement binnen de organisatie. Door op basis van het afgesloten contract te werken, kunnen er voordelen ontstaan in de organisatie. Dit vraagt om sturing op het contract.

Door waar mogelijk samen te werken met andere waterschappen ontstaat, naast gunstige condities, een doelmatigheidswinst.

I. EMU-saldo

Ter bescherming van de euro is in het "Stabiliteits- en groeipact" (SGP) van de Europese Unie onder andere vastgelegd dat:

het EMU-tekort van de overheid van een lidstaat niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Er is sprake van een EMU-tekort als de uitgaven van de overheid in een jaar de inkomsten overstijgen; de overheidschuld niet meer dan 60% van het BBP mag bedragen.

Het gaat om totalen van de gehele overheid; dus ook van de decentrale overheden.

De laatst gemaakte afspraken over de beheersing van het Nederlandse EMU-saldo zijn vastgelegd in de Bestuursafspraken 2011-2015 (Hoofdpijnenakkoord) van Rijk en decentrale overheden. Hierbij is tevens vastgelegd dat de nationale overheid in wetgeving afspraken met de decentrale overheden moet vastleggen over de gezamenlijke beheersing van het EMU-saldo.

De Wet Hof heeft als doelen een structurele reductie van het EMU-tekort, een houdbare overheidsschuld en voor langere termijn houdbare overheidsfinanciën. De wet gaat regelen dat de decentrale overheden een aan het rijk gelijkwaardige inspanning aan deze doelstellingen gaan leveren. Zoals al eerder genoemd is onder andere bepaald dat het overheidstekort (EMU-tekort) van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Er is sprake van een negatieve bijdrage van een organisatie indien in een jaar meer wordt uitgegeven dan ontvangen. Decentrale overheden, inclusief de waterschappen, worden voor 0,5% medeverantwoordelijk gesteld voor het Nederlandse EMU-saldo. Iedere overheidsorganisatie krijgt een bepaald EMU-tekort toegewezen (referentiewaarde).

Voor de waterschappen is macro een bedrag bepaald van € 410 miljoen. Per waterschap is dit vervolgens, op basis van de totale netto kosten, vertaald naar een individuele referentiewaarde. Voor het waterschap Noorderzijlvest is de laatst bekende waarde € 9,1 miljoen.

De bijdrage aan het EMU-tekort wordt voor 2013 nog niet als verwijtbaar gezien. De huidige situatie in Europa laat zien dat door het ontbreken van begrotingsdiscipline in een aantal landen in de eurozone, serieuze risico's voor de groei en de financiële stabiliteit zijn opgetreden voor alle Europese lidstaten. Een en ander heeft geresulteerd in nieuwe Europese afspraken over de beheersing van de EMU-normen (EMU-saldo en EMU-schuld). Deze nieuwe regels zijn opgenomen in de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF). Deze is op 1 januari 2014 van kracht geworden. De (concept) wet heeft veel aanleiding gegeven tot opmerkingen van met name decentrale overheden. De in Europees verband afgesproken methodiek om de EMU-saldo te meten (transactiestelsel; ESR, Europees Stelsel van Rekeningen) valt ongelukkig uit voor overheden met een baten-lasten-stelsel, zoals de Nederlandse lokale overheden. Met een sluitende exploitatierekening kunnen deze organisaties toch een redelijk groot EMU-tekort hebben. Dit laatste geldt zeker voor de waterschappen, omdat zij van jaar-op-jaar een investeringsvolume kennen dat aanzienlijk groter is dan het totaal van de afschrijvingen. Bij de waterschappen wordt het EMU-saldo voornamelijk bepaald door het verschil tussen de investeringsuitgaven en de afschrijvingen van hetzelfde jaar.

Het EMU-saldo wordt in de Wet Hof gezien als sturingsinstrument voor de decentrale overheden. De bijdrage aan het EMU-tekort wordt als verwijtbaar gezien met als consequenties dat er in de wet boetebedingen zijn opgenomen. Tot nu toe heeft een overschrijding van de norm nog niet geleid tot individuele sancties, vooralsnog zal eerst de hele waterschapssector worden beoordeeld. Het is niet uitgesloten dat wanneer er op sectorniveau een overschrijding plaats vindt individuele sancties zullen toegepast.

De opbouw van het EMU-saldo is als volgt:

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2013	Begroting 2013 na wijziging	Jaarrekening 2012
1. EMU/exploitatiesaldo	2.769		-252
2. Invloed van investeringen			
Bruto investeringsuitgaven	-35.527	-41.821	-42.006
Investeringsubsidies en bijdragen	7.057	4.530	2.020
Verkoop van materiële en immateriële activa	217		25
Afschrijvingen	11.988	12.665	10.910
	-16.266	-24.626	-29.051
3. Invloed voorzieningen			
Toevoegingen aan de voorzieningen t.l.v. de exploitatie	13	250	1.370
Onttrekkingen aan de voorzieningen t.g.v. de exploitatie	-403	-307	-485
Externe verminderingen	-131	89	
	-521	32	884
4. Invloed reserves			
Betalingen t.l.v. reserves	-354		-703
Externe vermeerderingen	167		429
Onttrekking uit reserve	-1.129	-1.129	
Dotatie aan reserve	618	618	
	-697	-511	-274
5. Deelnemingen en aandelen			
Boekwinst			
Boekverlies	-159		102
	-159		102
Totaal EMU-saldo	-14.875	-25.105	-28.591

Het verschil met het werkelijke EMU-saldo, ruim € 10,2 miljoen, wordt gunstig beïnvloed door lagere investeringsuitgaven en hogere investeringssubsidies en bijdragen. Het EMU-saldo wordt nadelig beïnvloed door hogere onttrekkingen aan voorzieningen en reserves en een boekverlies op een belegging. Aan het einde van het begrotingsjaar bedroeg het saldo van de rekening courant € 4,6 miljoen negatief. Aan de toezichhouder, in casu de provincie, is over de stand van het kasgeld driemaandelijks gerapporteerd over het EMU-saldo. Er zijn geen opmerkingen gemaakt over het gehanteerde beleid.

J. Bezoldiging (top)functionarissen

Tot 1 januari 2013 was de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (de WOPT) van kracht. Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (de WNT) in werking getreden. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm. De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt na indexering voor 2013: € 228.599. De WNT kent een overgangsrecht voor afspraken die zijn gemaakt vóór inwerkingtreding van de WNT.

Onder de WNT geldt een publicatieverplichting in de jaarrekening evenals een opgave daarvan bij vakminister. In onderstaande tabel worden de bezoldigingen van de onder deze wet vallende topfunctionarissen weergegeven.

Voor waterschappen is als topfunctionaris de secretaris-directeur aangewezen.

Naam	Functie
Brenkman, W. (2e helft 2013)	Secretaris-directeur
Tomson, A. (1e helft 2013)	Secretaris-directeur

Voorts is bepaald dat van deze topfunctionarissen de bezoldiging openbaar moet worden gemaakt, zelfs wanneer, zoals in het geval van Noorderzijlvest, de bezoldiging ruim onder de WNT-norm uitkomt. In de tabel hieronder is de werkelijke bezoldiging gerelateerd aan het pro-rata WNT-normbedrag.

Bezoldiging (bedragen x € 1.000)

Naam topfunctionaris	Tomson, A. (1 jan - 30 jun)		Brenkman, W. (1 juli - 31 dec)	
Bezoldigingscomponent	2013	WNT	2013	WNT
Bruto beloning	71	94	68	94
Kostenvergoeding		4		4
Beloningen betaalbaar op termijn	5	17	5	17
Bezoldigingscomponent	75	114	73	114

Onder de WNT is het niet toegestaan de bezoldiging door te betalen gedurende een periode waarin de topfunctionaris geen werkzaamheden verricht. Dit geldt ook voor topfunctionarissen die binnen de (semi-)publieke instelling een andere functie gaan vervullen nadat zij hun dienstverband als topfunctionaris hebben beëindigd. Om te bepalen of en zo ja er sprake is van een non-activiteitenregeling is onderstaand inzicht noodzakelijk. Omdat er een onderbouwing en argumentatie is voor de periode dat er geen werkzaamheden zijn verricht, worden de betalingen niet als onverschuldigd aangemerkt.

Non-activiteit (bedragen x € 1.000)

Naam topfunctionaris	Datum beëindiging werkzaamheden als topfunctionaris	Voortzetting dienstverband na deze datum	Onderbouwing verrichte werkzaamheden voortgezet dienstverband	Loonbetaling na deze datum	Bedrag doorbetaalde bezoldiging
Tomson, A.	18-feb-13	Ja	Ja	Ja	€ 56

Onder de publicatie-eisen van de WNT vallen de gegevens zoals die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Publicatie bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen (bedragen x € 1.000)

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Beëindigings-uitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
Tomson A.	Secretaris-directeur	1 jan - 30 jun	1 fte	64	2	0	10	0	2013	Eenhoofdige directie
Tomson A.	Algemene dienst	1 jul - 31 dec	1 fte	64	3	0	10	0	n.v.t.	Aanstelling
Brenkman W.	Secretaris-directeur	1 jul - 31 dec	1 fte	61	3	0	9	0	n.v.t.	Aanstelling

2. Jaarrekening 2013

Verslag verantwoording Financieel Beheer

In dit verslag wordt nader ingegaan op het rekeningresultaat. Tevens wordt een analyse gegeven van de belangrijkste afwijkingen tussen de Jaarrapportage en de Najaarsrapportage.

Rekeningresultaat

De Jaarrapportage 2013 sluit met een positief resultaat van € 2.827.000 na bestemming.

Bij de Najaarsrapportage 2013 werd uitgegaan van een verwacht positief resultaat van € 942.000.

De mutaties op de primitieve begroting zijn, conform de vermelde onder- en overschrijdingen, opgenomen in een begrotingswijziging. Deze zijn door het algemeen bestuur vastgesteld in haar vergadering van 16 oktober 2013. De primitieve begroting werd hiermee met € 942.000 gewijzigd. De onderbouwing van het voordeel in de Najaarsrapportage is niet opnieuw in de Jaarrekening opgenomen.

Het voordeel ten opzichte van de primitieve begroting kan op hoofdlijnen als volgt worden verklaard:

Rekeningresultaat 2013

Jaarrekening 2013 t.o.v. primitieve begroting 2013	x € 1.000
<u>Nadelen</u>	
Personeelslasten	-551
Gebruiks- en verbruiksgoederen	-105
Onderhoud door derden	-1.212
Diensten door derden en bijdragen aan derden	-169
Toevoegingen aan voorzieningen	-160
Toevoegingen aan reserves	-785
Afschrijving van boekverliezen	-159
<u>Voordelen</u>	
Kapitaallasten	730
Baten personeel	469
Energiekosten	597
Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen	62
Onvoorzien	50
Rentebaten en dividenden	269
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	895
Waterschapsbelastingen	795
Bijdragen van derden	600
Onttrekkingen aan voorzieningen	211
Onttrekkingen aan reserves	1.098
Doorberekeningen aan investeringen	192
Voordeel baten en lasten, exploitatieresultaat 2013	2.827

Het verschil met de Najaarsrapportage 2013 ad € 1.885.000 kan als volgt globaal worden verklaard:

Rekeningresultaat 2013

Jaarrekening 2013 t.o.v. begroting 2013 na wijzigingen	x € 1.000
<u>Nadelen</u>	
Onderhoud door derden	-223
Diensten door derden en bijdragen aan derden	-669
Toevoegingen aan reserves	-167
Afschrijving van boekverliezen	-159
<u>Voordelen</u>	
Kapitaallasten	130
Personeelslasten	152
Baten personeel	16
Gebruiks- en verbruiksgoederen	360
Energiekosten	174
Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen	24
Toevoegingen aan voorzieningen	90
Rentebaten en Dividenden	269
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	643
Waterschapsbelastingen	453
Bijdragen van derden	267
Onttrekkingen aan voorzieningen	211
Onttrekkingen aan reserves	125
Doorberekeningen aan investeringen	189
Voordeel jaarrekening 2013 t.o.v. begroting 2013 na wijziging	1.885

Het resultaat wordt positief beïnvloed door nagekomen baten/lasten uit voorgaande jaren (per saldo € 0,7 miljoen). Tevens zijn incidentele baten in dit voordeel verdisconteerd (per saldo € 0,5 miljoen).

In hoofdstuk 2. “Analyse verschillen tussen Jaarrapportage en Najaarsrapportage” vindt een nadere analyse van de verschillen tussen Jaarrapportage en Najaarsrapportage plaats.

Opbouw van het resultaat 2013

Opbouw van het resultaat 2013 (bedragen x € 1.000)	Watersysteem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal €
Netto resultaat	-449	2.419	1.970
Toevoeging aan algemene reserve		-618	-618
Toevoeging aan bestemmingsreserve		-167	-167
Bijdrage uit algemene reserve	1.129		1.129
Bijdragen uit bestemmingsreserves			
Gemaal de Slokkert	33		33
Onderhoudsbaggeren stedelijk gebied	32		32
Onderhoud kunstwerken	111	88	198
Integraal waterbeheer	91		91
Reserve Beheer oude leidingen		159	159
Totaal bijdrage uit bestemmingsreserve	266	246	513
Nog te bestemmen resultaat 2013	946	1.881	2.827
(incl. de toevoegingen en onttrekkingen)			

Bestemming van het resultaat 2013

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat 2013. In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 2.827.000 afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Het waterschap heeft twee bestemmingsreserves die op het noodzakelijke prijspeil worden gehouden door middel van het toevoegen van rente. Het betreft de reserves Baggeren Overdiepte Hoendiep en Gemaal De Slokkert.

Rentetoevoegingen aan reserves vinden via de resultaatbestemming (indirect) plaats.

In 2013 heeft het waterschap een afkoopsom ad € 250.000 ontvangen ter afwikkeling van de overdracht van door de provincie Groningen overgedragen personeel voor de muskusrattenbestrijding. In onderstaand voorstel is een dotatie opgenomen voor een hiervoor te vormen bestemmingsreserve.

De jaarlijkse bijdragen HWBP worden met ingang van 2013 in 5 jaar afgeschreven. Om de afschrijving van de bijdrage 2011 hiermee in lijn te brengen (deze bijdrage wordt afgeschreven in 35 jaar) is een dotatie opgenomen voor een hiervoor te vormen bestemmingsreserve.

Voorstel bestemming resultaat 2013 (bedragen x € 1.000)	Water- systeem beheer	Zuivering beheer	Totaal
Betreft:			
Rentetoevoeging bestemmingsreserve baggeren overdiepte Hoendiep	7		7
Rentetoevoeging bestemmingsreserve De Slokkert	21		21
Bestemmingsreserve personeel MURA	250		250
Bestemmingsreserve tbv HWBP-bijdrage 2011	668		
Algemene reserve (per saldo)		1.881	1.881
Totaal Baten	946	1.881	2.159

Structurele effecten

Bij de analyse van de resultaten van de Jaarrapportage 2013 is gekeken naar mogelijke structurele effecten. Bij het opstellen van de Perspectiefnota 2015 tot en met 2018 wordt rekening gehouden met de uitkomsten van de Jaarrapportage.

Analyse verschillen tussen Jaarrapportage en Najaarsrapportage

De Jaarrapportage sluit met een positief resultaat van € 2.827.000. In de Najaarsrapportage werd uitgegaan van een positief resultaat van € 942.000.

Kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Kapitaallasten	18.138	18.268	18.868	16.847
Personeelslasten	21.520	21.672	20.969	20.969
Gebruiks- en verbruiksgoederen	5.220	5.580	5.115	5.705
Energiekosten	3.061	3.235	3.658	3.566
Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen	1.091	1.115	1.153	1.024
Onderhoud door derden	7.482	7.259	6.270	8.397
Diensten door derden en bijdragen aan derden	14.050	13.381	13.881	13.494
Toevoegingen aan voorzieningen	160	250		1.449
Toevoegingen aan reserves	785	618		429
Aandeel en Doorberekende kosten				
Afschrijving van boekverliezen	159			136
Onvoorzien			50	
Totaal lasten	71.666	71.378	69.964	72.016
Baten				
Rentebaten	590	488	488	578
Dividenden	167			429
Baten personeel	469	453		176
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	11.711	11.068	10.816	11.991
Waterschapsbelastingen	55.868	55.415	55.073	54.305
Bijdragen van derden	737	470	137	205
Onttrekkingen aan voorzieningen	534	323	323	485
Onttrekkingen aan reserves	1.642	1.517	544	703
Doorberekeningen aan investeringen	2.775	2.586	2.583	2.892
Totaal baten	74.493	72.320	69.964	71.764
Saldo baten en lasten, exploitatieresultaat 2013	2.827	942		-252

In de kolom Begroting 2013 na begrotingswijziging staan de begrotingscijfers inclusief de wijzigingen uit de Najaarsrapportage 2013. Deze wijzigingen zijn tot stand gekomen na analyse per programma. De Najaarsrapportage is in de vergadering van het algemeen bestuur op 16 oktober 2013 vastgesteld.

Onderstaand wordt op kosten- en opbrengstsoort een nadere analyse gegeven. In de analyse worden enkele kosten- c.q. opbrengstsoorten samengevoegd.

Lasten

Kapitaallasten (V € 130.000)

Rentebaten (V € 102.000)

Kapitaallasten en rentebaten (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Rente	6.150	6.341	6.203	5.937
Afschrijvingen van activa	11.988	11.927	12.665	10.910
Totaal lasten	18.138	18.268	18.868	16.847
Baten				
Rentebaten	590	488	488	578
Totaal baten	590	488	488	578

a. Rentelasten (V € 191.000)

Dit betreft de aan de activa toegerekende omslagrente. Deze bestaat grotendeels uit externe rente (ca. € 5,6 miljoen) en heeft betrekking op aangegane langlopende geldleningen alsmede rente van in rekening-courant opgenomen gelden. Het restbedrag (€ 0,6 miljoen) heeft betrekking op interne rente, zijnde de berekende rente over de eigen financieringsmiddelen.

De rentelasten over 2013 wijken in gunstige zin ca. 3% af ten opzichte van de Najaarsrapportage. In de Najaarsrapportage waren deze lasten iets naar boven bijgesteld. In werkelijkheid benaderen de rentelasten de oorspronkelijke raming. In de begroting is, op basis van de in het verleden afgesloten geldleningen en gebruik makend van de eigen financieringsmiddelen, het rentepercentage (omslagpercentage) voor reeds gedane investeringen berekend op 3,36. Het werkelijke percentage komt uit op 3,32.

Verder is er een klein voordeel gerealiseerd door het afsluiten van een tweetal leningen tegen 1,8% rente (in de begroting was gerekend met 2%). Daarnaast heeft herfinanciering van een aantal leningen tot een rentevoordeel geleid.

b. Afschrijvingslasten (N € 61.000)

De afschrijvingslasten over 2013 wijken met een gering bedrag van ca. € 0,1 miljoen (nadeel) af van de raming bij de Najaarsrapportage. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een extra afschrijving op meetapparatuur in verband met vervanging.

c. Rentebaten (V € 102.000)

Dit betreft hoofdzakelijk interne rente, namelijk de berekende bespaarde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen (€ 589.000). De rente over het eigen vermogen wordt niet toegevoegd aan de reserves. Het restantbedrag (€ 1.000) betreft externe rente en heeft betrekking op een verstrekte langlopende geldlening. Deze lening is in de loop van 2013 vervroegd geheel afgelost.

Personeelslasten (V € 152.000)

Personeelsbaten (V € 16.000)

Personeelslasten en -baten (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Salariskosten en sociale lasten	18.848	18.837	19.368	17.997
Personeel van derden	1.422	1.612	64	1.872
Overige personeelslasten	1.250	1.223	1.537	1.100
Totaal lasten	21.520	21.672	20.969	20.969
Baten				
Baten personeel	469	453		176
Totaal baten	469	453		176
Per saldo	21.051	21.219	20.969	20.793

Zowel in het Jaarplan als in de Jaarrekening worden in de personeelslasten tevens de baten meegenomen die verband houden met salarissen en sociale lasten.

a. Salarissen en sociale lasten

Deze post beslaat de salariskosten en sociale lasten van het personeel in loondienst alsmede de uitkeringen aan voormalig personeel en bestuur. Deze post komt nagenoeg uit op de begroting na wijziging.

b. Personeel van derden

Deze post heeft betrekking op vervanging wegens langdurig zieken en zwangeren, inhuur van derden op vacatureruimte en inhuur van derden wegens extra werkzaamheden.

De post laat een onderschrijding zien van € 190.000. Dit wordt veroorzaakt door minder inzet van extern personeel dan gepland (€ 166.000) en minder inzet wegens vervanging voor langdurig zieken en/of zwangeren (€ 24.000).

c. Overige personeelslasten

Deze post komt nagenoeg uit op de begroting na wijziging.

d. Personeelsbaten

De baten hebben met name betrekking op opbrengsten als gevolg van uitgeleend personeel in 2013. In het voordeel ten opzichte van de begroting na wijziging zit tevens een incidentele bate ad € 73.000 verdisconteerd. Deze bate heeft betrekking op een ontvangen eenmalige tegemoetkoming in de kosten van de basispremie WAO/WIA als onderdeel van het Belastingplan 2014, waarin is geregeld dat werkgevers over het jaar 2013 recht hebben op een gedeeltelijke teruggaaf van genoemde premie. Aan de andere kant vielen de baten wegens uitleen personeel € 57.000 lager uit dan geraamd.

e. Per saldo

De formele toegestane personeelsformatie in 2013 bedraagt 285 fte. In het Jaarplan 2013 is taakstellend opgelegd om rekening te houden met een personeelsformatie van 282 fte.

Per saldo laten de personeelslasten ten opzichte van de Najaarsrapportage een voordeel zien van € 169.000.

Ten opzichte van de primitieve begroting is het verschil per saldo € 81.000 (nadeel).

Gebruiks- en verbruiksgoederen (V € 360.000)

Goederen (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Gebruiks- en verbruiksgoederen	5.220	5.580	5.115	5.705
Totaal lasten	5.220	5.580	5.115	5.705

Bij de Najaarsrapportage zijn de lasten van de gebruiks- en verbruiksgoederen naar boven bijgesteld met € 465.000, waarbij de post voor chemicaliën met € 260.000 verhoogd.

Einde boekjaar wordt per saldo een voordeel ten opzichte van de begroting na wijziging zichtbaar van € 360.000.

Dit vindt zijn oorzaak in een besparing op de aanschaf van computerprogrammatuur (€ 105.000), op kleine aanschaffingen op onderhoudsdiensten en zuiveringsbeheer (€ 150.000), een voordelige post bij definitieve afwikkeling Rionoord BV (€ 25.000) en overige kleinere besparingen.

De post chemicaliën kwam nagenoeg uit op het in het najaar bijgestelde budget van € 2,3 miljoen.

Energiekosten (V € 174.000)

Energie en water (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Energie en water	3.061	3.235	3.658	3.566
Totaal lasten	3.061	3.235	3.658	3.566

Door slim in te kopen (samen met andere waterschappen) worden de kosten van energie op een stabiel peil gehouden. Bij de Najaarsrapportage zijn de energiekosten naar beneden bijgesteld, met name op de zuiveringsinstallaties. Het voordeel ten opzichte van de begroting na wijziging is het gevolg van de afwikkeling van een nagekomen post transportkosten energielevering (€ 0,2 miljoen).

Huren, pachten en andere rechten, etc. (V € 24.000)

Huren, pachten, rechten, verzekeringen en (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2012	Jaarrek. 2012
Lasten				
Huren, pachten en rechten	624	617	685	620
Verzekeringen	295	312	293	218
Belastingen	171	187	175	186
Totaal lasten	1.091	1.115	1.153	1.024

Het voordeel op deze kostenpost heeft voornamelijk betrekking op een besparing op de opstalverzekering.

Onderhoud door derden (N € 223.000)

Onderhoud door derden (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Onderhoud door derden	7.482	7.259	6.270	8.397
Totaal lasten	7.482	7.259	6.270	8.397

Eenzijds is er een besparing op de onderhoudskosten op licenties en computerprogrammatuur (€ 0,1 miljoen), anderzijds is er meer uitgegeven aan onderhoud waterkeringen (€ 0,1 miljoen, aan beheer en bediening boezemgemalen (€ 0,1 miljoen) en aan beheer en onderhoud zuiveringsinstallaties (€ 0,2 miljoen).

Overige diensten door derden en bijdragen aan derden (N € 669.000)

Diensten en bijdragen derden (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Overige diensten door derden/bijdragen aan derden	14.050	13.381	13.881	13.494
Totaal lasten	14.050	13.381	13.881	13.494

De overschrijding op de overige diensten door derden en bijdragen aan derden is met name te wijten aan de kosten als gevolg van enkele calamiteiten, te weten een waterleidingbreuk in de Eemskanaaldijk (€ 0,1 miljoen) en een persleidingbreuk te Appingedam (€ 0,3 miljoen). De storm op 5 december had tot gevolg dat er een grote hoeveelheid drijfvuil, dat achterbleef op de dijken, moest worden afgevoerd naar de vuilverwerking (€ 0,1 miljoen). Verder hebben zich schadekwesies voorgedaan (€ 0,1 miljoen), waarvan de kosten waar mogelijk zijn verhaald op de veroorzaker.

Toevoegingen aan voorzieningen (V € 90.000)

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Toevoeging pensioen- en wachtgeld bestuur	147			1.264
Toevoeging voorziening personeel	13			185
Toevoeging Voorziening MURA-personeel		250		
Totaal lasten	160	250		1.449

De toevoeging aan de voorziening pensioen- en wachtgelden heeft betrekking op het dagelijks bestuur en voormalig personeel en bestaat uit de volgende componenten: rentetoevoegingen ter hoogte van € 147.000 en een toevoeging in de voorziening personeel door een opbrengst wegens uitleen personeel ad € 13.000.

In afwijking van de Najaarsrapportage is de toevoeging aan de voorziening Mura-personeel (€ 250.000) niet geëffectueerd, omdat voorgesteld wordt hiervoor een bestemmingsreserve te creëren.

Toevoegingen aan reserves (N € 167.000)

Reserves (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Toevoeging Algemene reserve zuiveren	618	618		
Toevoeging Reserve Beheer oude leidingen	167			429
Totaal lasten	785	618		429

De toevoeging aan de Algemene reserve zuiveren is conform Jaarplan 2013. Hiertoe is besloten om (toekomstige) tariefschommelingen te beperken. De toevoeging aan de Reserve beheer oude leidingen heeft betrekking op uitgekeerd dividend en de teruggave van dividendbelasting.

Afschrijving van boekverliezen en onvoorzien (N € 159.000)

Afschrijving van boekverliezen en onvoorzien (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Afschrijving van boekverliezen	159			136
Onvoorzien			50	
Totaal lasten	159		50	136

De post Afschrijving van boekverliezen betreft de waardevermindering per ultimo boekjaar van één van de twee beleggingen, waarop de gelden van het Fonds oude leidingen (grotendeels) zijn ondergebracht. Aanwending uit de post onvoorzien heeft in 2013 niet plaatsgevonden.

Baten

Rentebaten (V € 102.000)

Dit resultaat is toegelicht bij de post kapitaallasten.

Dividenden (V € 167.000)

Dividenden (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Baten				
Dividenden	167			429
Totaal Baten	167			429

Dit betreft de dividenduitkering en teruggave van de dividendbelasting van de beleggingsmaatschappij waarin de gelden van het Fonds oude leidingen (deels) zijn ondergebracht.

Baten Personeel (V € 16.000)

Deze post wordt toegelicht bij de post personeelslasten.

Opbrengst werken voor derden en opbrengst eigendommen (V € 643.000)

Werken voor derden en eigendommen (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Baten				
Opbrengst werken voor derden	11.650	11.004	10.753	11.911
Opbrengst eigendommen	61	64	63	80
Totaal Baten	11.711	11.068	10.816	11.991

De vergoeding voor in rekening te brengen (exploitatie)kosten bij de bodemdalingscommissie levert € 0,2 miljoen meer op dan verwacht. De bijdrage in de exploitatiekosten van de Cleveringsluizen ad € 0,1 miljoen was ten onrechte niet meegenomen in de begroting. Einde boekjaar hebben afrekeningen voor inzet uren op diverse projecten gezorgd

voor een extra bate van € 0,1 miljoen. In het najaar (najaarsrapportage) zijn de baten wegens aanvoer slib en afvalwater door derden naar beneden bijgesteld. Uiteindelijk viel dit € 0,2 miljoen mee.

Waterschapsbelastingen (V € 453.000)

Waterschapsbelastingen (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begr.wijz	Primitieve begroting 2013	Verschil met gew. begroting
Baten				
Omslag gebouw d - buitendijs	123	15	15	109
Omslag gebouw d - binnendijs	17.192	17.433	17.509	-241
Omslag ongebouw d	5.524	5.474	5.474	50
Omslag natuur	61	60	60	1
Ingezetenenomslag	7.640	7.542	7.519	98
Verontreinigingsheffing	335	319	319	15
Zuiveringsheffing w oningen	19.857	19.718	19.323	139
Zuiveringsheffing bedrijven	5.136	4.854	4.854	282
Totaal baten	55.868	55.415	55.073	453

Waterschapsbelastingen verdeeld naar kostendragers (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begr.wijz	Primitieve begroting 2013	Verschil met gew. begroting
Watersysteembeheer				
Omslagen en verontreinigingsheffing	31.431	31.397	31.473	34
Kw ijtscheldingen	-556	-553	-576	-2
Afkoop incassorisico				
Invorderingsrente	-1			-1
Onttrekking aan bestemmingsreserve Watersysteembeheer				
Totaal Watersysteembeheer	30.874	30.844	30.897	31
Zuiveringsbeheer				
Omslagen en verontreinigingsheffing	26.229	25.994	25.659	235
Kw ijtscheldingen	-1.236	-1.422	-1.482	187
Afkoop incassorisico				
Invorderingsrente				
Onttrekking aan bestemmingsreserve Zuiveringsbeheer				
Totaal Zuiveringsbeheer	24.993	24.572	24.177	422
Totaal waterschapsbelastingopbrengsten	55.868	55.415	55.073	453

Verschil t.o.v. aangepaste begroting verdeeld naar 2013 en voorgaande jaren (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	2012 en voorgaan- de jaren	Totaal
Baten			
Lagere omslag gebouw d	-97	-36	-133
Hogere omslag ongebouw d	21	29	50
Lagere omslag natuur	1		1
Hogere opbrengst ingezetenenomslag	81	20	101
Hogere opbrengst verontreinigingsheffing	1	16	16
Hogere opbrengst zuiveringsheffing w oningen	-141	93	-48
Hogere opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	10	273	283
Totaal baten	-124	395	270
Kw ijtscheldingen / afkoop incassorisico	183		183
Totaal verschil t.o.v. begroting verdeeld naar 2013 en voorgaande jaren	59	394	453

Bij de Najaarsrapportage zijn de belastingopbrengsten naar boven bijgesteld met € 0,3 miljoen. Per saldo is ten opzichte van de Najaarsrapportage uiteindelijk nog € 0,5 miljoen meer ontvangen.

De verschillen tussen de realisatie en de oorspronkelijke balansposten nog op te leggen aanslagen, zijn relatief beperkt en hebben in de meeste gevallen niet een direct aanwijsbare oorzaak. De hogere opbrengst buitendijks gebouwd kan worden verklaard door de in aanbouw zijnde energiecentrale in de Eemshaven. De hogere opbrengst voor zuiveringsbeheer bedrijven heeft onder andere te maken met een te lage voorlopige aanslag voor de Rijks Universiteit Groningen, de definitieve aanslag over de jaren 2011 en 2012 is aanzienlijk hoger vastgesteld. Daarnaast zien we een hogere opbrengst voor de tabelbedrijven. Deze opbrengst heeft enige onzekerheid, de tabelbedrijven moeten voor een deel nog een definitieve aanslag over 2011 en 2012 ontvangen. Deze aanslag is gebaseerd op het waterverbruik in die jaren. Op basis van de huidige cijfers, kengetallen en ervaringscijfers is een hogere opbrengst te verwachten.

Bij de begroting 2013 was het bedrag voor kwijtschelding geraamd op € 2 miljoen. Uiteindelijk is voor een bedrag van ruim € 1,8 miljoen kwijtgescholden. Dit is € 0,2 miljoen hoger dan in voorgaande jaren (2012: 1,6 miljoen; 2011: € 1,6 miljoen; 2010: € 1,6 miljoen; 2009 € 1,6 miljoen).

In 2013 is voor een bedrag van € 0,3 miljoen oninbaar geboekt (2012: € 0,2 miljoen). De post oninbaar loopt via een voorziening op de balans. De benodigde stand per ultimo 2013 bedraagt € 0,3 miljoen.

Bijdragen van derden (V € 267.000)

Bijdragen van derden (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Baten				
Bijdragen van derden	737	470	137	205
Totaal Baten	737	470	137	205

Het voordeel wordt met name veroorzaakt door ingediende schadeclaims bij derden (€ 0,2 miljoen), alsmede een teruggave van BTW op gemaakte kosten en een teruggave van BTW op kosten van ondersteunende diensten zijnde de pro rata regeling (€ 0,1 miljoen).

Onttrekkingen aan voorzieningen (V 211.000)

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Vershil
Baten (onttrekkingen) Voorzieningen			
<u>Bestuur</u>			
Uitkeringen pensioen/wachtgeld	98	323	-225
Vrijval agv actuariële herberekening ultimo boekjaar	131		131
<u>Personeel</u>			
Onttrekkingen salarissen 2013	245		245
Vrijval agv actuariële berekening ultimo boekjaar	61		61
Totaal baten Voorzieningen	534	323	211

De voorzieningen hebben betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers en personeel. In 2013 is € 0,1 miljoen uitgekeerd voor pensioen en wachtgeld en er is € 0,2 miljoen onttrokken voor salarissen personeel. Actuariële herberekening per ultimo boekjaar leidt voor de voorziening bestuur tot een vrijval van € 0,1 miljoen en voor de voorziening personeel tot een vrijval van € 0,1 miljoen.

Onttrekkingen aan reserves (V € 125.000)

Reserves (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Vershil
Baten (onttrekkingen) Algemene reserve			
Watersysteembeheer	1.129	1.129	
Zuiveringsbeheer			
Totaal baten bestemmingsreserve Algemeen	1.129	1.129	
Baten (onttrekkingen) bestemmingsreserve Watersysteembeheer			
Projecten integraal waterbeheer	90	91	-1
De Slokkert	33	66	-33
Onderhoud Kunstwerken	111	111	
Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	32	32	
Totaal baten bestemmingsreserve Watersysteembeheer	266	300	-34
Baten (onttrekkingen) bestemmingsreserve Zuiveringsbeheer			
Onderhoud kunstwerken	88	88	
Beheer oude leidingen	159		159
Totaal baten bestemmingsreserve Zuiveringsbeheer	247	88	159
Totaal baten Reserves	1.642	1.517	125

Een nadere toelichting op de onttrekkingen aan de reserves:

a. Algemene reserve

Ter voorkoming van sterke tariefschommelingen is, conform Jaarplan 2013, aan de algemene reserve watersysteembeheer € 1.129.000 onttrokken.

b. Projecten integraal waterbeheer

In het kader van het vispasseerbaar maken van de boezemgemalen Spijksterpompen (€ 60.000 en Noordpolderzijl (€ 30.000) aangewend. Aanvankelijk zou € 30.000 worden aangewend voor het vispasseerbaar maken van de Cleveringsluizen. Uit oogpunt van veiligheid wordt hier eerst in 2014 nader onderzoek naar verricht.

c. De Slokkert

Voor het gemaal De Slokkert wordt jaarlijks, conform begroting, een bedrag van € 33.000 aangewend voor de exploitatiekosten van dit gemaal. Bij de Najaarsrapportage werd deze post ten onrechte nogmaals opgenomen.

d. Onderhoud kunstwerken

Conform besluitvorming (Najaarsrapportage) is deze reserve voor een bedrag van € 111.000 aangewend. Enerzijds voor achterstallig onderhoud aan het gemaal de Waterwolf (€ 23.000), anderzijds voor de invoering van asset beheer dan wel uitvoering van efficiënt (preventief) onderhoud en beheer van de objecten (€ 88.000).

e. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Conform besluitvorming in 2010 wordt deze reserve tot een bedrag van € 32.000 aangewend voor de jaarlijkse kosten voor het (onderhouds)baggeren van de haven en de vaargeul van Noordpolderzijl.

f. Overdracht muskusrattenbestrijding

In de Najaarsrapportage werd ten onrechte aangegeven dat voor de ontvangen afkoopsom voor het overgedragen personeel voor de muskusrattenbestrijding een voorziening zal worden gevormd. Bij de bestemming van het resultaat 2013 is het voorstel het bedrag (€ 250.000) in hiervoor te vormen bestemmingsreserve op te nemen.

g. Onderhoud kunstwerken

Conform besluitvorming (Najaarsrapportage) is deze reserve voor een bedrag van € 88.000 aangewend voor de invoering van asset beheer dan wel uitvoering van efficiënt (preventief) onderhoud en beheer van de objecten.

h. Beheer oude leidingen

Wegens afschrijving van een boekverlies op een van de beleggingen is een bedrag van € 159.000 onttrokken aan deze reserve.

Doorberekeningen aan investeringen (V € 189.000)

Doorberekeningen aan investeringen (bedragen x € 1.000)	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Vershil
Baten			
Doorberekeningen aan investeringen	2.775	2.586	189
Totaal Baten	2.775	2.586	189

De doorberekening aan investeringen heeft betrekking op:

- verzekeringspremies ten behoeve van projecten (€ 83.000);
- doorberekening van de uren die besteed zijn aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen (€ 1,3 mln). Dit is ruim € 300.000 hoger dan begroot als gevolg van meer inzet op technische projecten dan verwacht;
- doorberekening van de rente aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen. De toegerekende rente bedraagt € 1,4 miljoen. Dit is ca. € 200.000 lager dan geraamd, o.a. als gevolg van het rente-omslagpercentage dat daalde van 3,36 naar 3,32%. Deze rente is verdisconteerd onder de rentelasten.

In het door het algemeen bestuur in 2008 vastgestelde besluit 'Beleidsregels waardering en afschrijving van vaste activa 2009', als verdere uitwerking en detaillering van artikel 13 van de nieuwe Verordening ex artikel 108 van de Waterschapswet, zijn de beleidsregels vastgelegd. Verder wordt verwezen naar het besluit van het algemeen bestuur van 6 maart 2013, waarin de rekening-courantrente is gewijzigd in omslagrente.

2.1 De exploitatierekening naar programma's

De exploitatierekening naar programma's bevat de gerealiseerde netto kosten van de programma's.

Het totaaloverzicht van de programma's ziet er als volgt uit:

Totaal		Programma 1-5							
in € 1.000	LASTEN							BATEN	SALDO KOSTEN
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toe.v. Res. & Voorz.	Afschr. boek-verliezen	Onvoorzien	Totaal Lasten		
Jaarrapportage 2013	18.138	21.050	30.904	945	159		71.196	74.023	-2.827
Jaarplan 2013 na wijz.	18.268	21.219	30.570	868			70.925	71.867	-942
Jaarplan 2013	18.868	20.969	30.078			50	69.964	69.964	
Jaarrapportage 2012	16.847	20.308	32.186	1.878	136		71.354	71.102	252
in € 1.000	INVESTERINGEN								
	Bruto	Subsidie	Bijdr.Res	Netto					
Jaarrapportage 2013	35.527	7.057		28.471					
Prognose najaar 2013	37.542	5.155		32.387					
Jaarplan 2013	41.821	4.530		37.291					
Jaarrapp 2012	38.061	2.020		36.041					

Totaal		Programma 1-5						
Kostensoorten per programma (bedragen x C 1.000)	LASTEN						BATEN	Saldo kosten
	Kapitaal-lasten	Personeels-kosten	Goederen & Diensten	Toev. Res. & Voorz.	Afschr. boek-verliezen	Totaal Lasten		
P1 - Waterveiligheid en rampenbestrijding	1.219	2.832	1.494			5.545	787	4.759
P2 - Voldoende en gezond water	5.511	5.763	6.843			18.118	1.734	16.384
P3 - Gezuiverd water	8.754	3.179	13.881			25.814	11.717	14.097
P4 - Water en maatschappij	1.558	2.905	1.813	160		6.437	1.026	5.411
P5 - Bedrijfsvoering	1.096	6.370	6.873		159	14.498	1.250	13.247
Belastingopbrengsten							55.868	-55.868
Totaal / Resultaat voor bestemming	18.138	21.050	30.904	160	159	70.412	72.382	-1.970
Toevoeging aan bestemmingsreserves				785		785		785
Bijdrage uit bestemmingsreserves							512	-512
Bijdrage uit algemene reserves							1.129	-1.129
Mutatie op reserves				785		785	1.641	-856
Totaal / Resultaat nog te bestemmen	18.138	21.050	30.904	945	159	71.196	74.023	-2.827

In het Jaarverslag onder hoofdstuk 1.1 Programmaverantwoording wordt een toelichting gegeven op bovenstaande cijfers. Aanvullend worden in hoofdstuk 2 onder 'Analyse verschillen tussen Jaarrapportage en Najaarsrapportage' de verschillen op de onderscheiden lasten en baten nader uitgewerkt.

2.2 De exploitatierekening naar kostendragers en de toelichting

De exploitatierekening naar kostendragers geeft per kostensoort de gerealiseerde netto-kosten en opbrengsten weer. Per 1 januari 2009 vereiste de stelselwijziging (als gevolg van de nieuwe Waterschapswet) een aangepaste interne kostentoerekening systematiek. Als uitgangspunt is de in 2003 bestuurlijk vastgestelde notitie ter financiering per beleidsveld gehanteerd. Daarbij heeft een conversie naar de programma's plaatsgevonden. Verder is uitgegaan van het landelijke rekenmodel van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en de Unie van Waterschappen. Nadere bepalingen met betrekking tot de kostentoerekening zijn beschreven in het document 'Beleidsregels kostentoerekening 2009'.

Rekening 2013 Watersysteembeheer

WATERSYSTEEMBEHEER Exploitatierekening 2013 (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013
Netto lasten			
Netto kosten	31.578	32.348	32.379
Bedrag voor onvoorzien	0	0	25
Algemene opbrengsten (dividend,rente)	-255	-345	-345
Totaal netto lasten	31.323	32.003	32.059
Belastingopbrengsten	31.431	31.397	31.473
Kwijtscheldingen	-557	-553	-576
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	0	0	0
Netto belastingopbrengsten	30.874	30.844	30.897
Resultaat voor bestemming	-449	-1.159	-1.162
Toevoeging aan bestemmingsreserves	0	0	0
Toevoeging aan algemene reserves	0	0	0
Bijdrage uit bestemmingsreserves	266	300	33
Bijdrage uit algemene reserves	1.129	1.129	1.129
Resultaat nog te bestemmen	946	270	0

De taak Watersysteembeheer sluit met een positief saldo van € 946.000 tegen een verwacht voordelend resultaat bij de Najaarsrapportage van € 270.000. Het verschil van € 676.000 is op hoofdlijnen als volgt te specificeren:

Totaal netto lasten (V 770.000)

Ten opzichte van de Najaarsrapportage is het voordeel op de totale netto lasten € 770.000.

- *Programma 1. Waterveiligheid en rampenbestrijding*
Ten opzichte van de Najaarsrapportage laat dit programma op totaalniveau een voordeel zien van € 286.000. Enerzijds is sprake van extra kosten als gevolg van een storm in december. Anderzijds zijn de personeelskosten lager en worden de baten gunstig beïnvloed door een hogere post geactiveerde lasten inzake uitgevoerde projecten.
Dit programma wordt voor 94% toegerekend aan de taak watersysteembeheer.
- *Programma 2. Voldoende en gezond water*
Ten opzichte van de Najaarsrapportage laat dit programma op totaalniveau een nadeel zien van € 485.000. De kapitaallasten zijn € 119.000 lager, aan goederen en diensten is € 102.000 meer uitgegeven als gevolg van schadekwesties. De personeelslasten zijn € 553.000 hoger uitgevallen mede als gevolg van meer inzet van personeel op investeringsprojecten alsmede extra inzet van personeel op de kunstwerken wegens gevolgschade van de storm begin december (zoals bomen rooien, opruimen stormafval, extra schouwwerkzaamheden). Aan baten is ruim € 50.000 meer ontvangen.
Dit programma wordt voor 100% toegerekend aan de taak watersysteembeheer.
- *Programma 4. Water en maatschappij*
Ten opzichte van de Najaarsrapportage laat dit programma op totaalniveau een voordeel zien van € 260.000. Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door hogere baten. In het kader van onderzoeksprojecten zijn uren bij derden in rekening gebracht en er is sprake van een hogere onttrekking aan de voorziening pensioen- en (wachtgeld)voorziening voormalige en huidige bestuursleden.
Dit programma wordt voor 64% toegerekend aan de taak watersysteembeheer.
- *Programma 5 Bedrijfsvoering*
Ten opzichte van de Najaarsrapportage laat dit programma op totaalniveau een voordeel zien van € 1.066.000. Dit wordt veroorzaakt door minder inzet van personeel op ondersteunende diensten, een lagere bijdrage voor automatiseringsprojecten van de Unie van Waterschappen. Verder is sprake van een hogere bate wegens inzet van personeel bij derden en een BTW-bate.
Dit programma wordt voor 50% toegerekend aan de taak watersysteembeheer.

Onder de algemene opbrengsten is de berekende rente op de eigen financieringsmiddelen € 90.000 lager dan geraamd.

Belastingopbrengsten / kwijschelding (V € 30.000)

Ten opzichte van de Najaarsrapportage (begroting na wijziging) is het voordeel € 30.000.

Dit wordt veroorzaakt door een hogere opbrengst over voorgaande jaren. Het bedrag dat is kwijtgescholden ligt op het niveau van de verwachting in de najaarsrapportage.

Een analyse van de belastingopbrengsten per kostendrager is in hoofdstuk 1.2, paragraaf D.

Resultaat nog te bestemmen (V € 676.000)

Het uiteindelijke resultaat bedraagt € 946.000 positief in plaats van € 270.000 positief.

Er is rekening gehouden met een onttrekking van € 90.000 uit de bestemmingsreserve projecten integraal waterbeheer voor het visbpasseerbaar maken van enkele boezemgemalen, € 33.000 uit de bestemmingsreserve De Slokkert voor exploitatiekosten, € 23.000 uit de bestemmingsreserve onderhoud kunstwerken voor extra onderhoud aan het gemaal De Waterwolf en € 88.000 voor de invoering van asset beheer op de kunstwerken, € 32.000 uit de bestemmingsreserve onderhoudsbaggeren stedelijk gebied voor het baggeren van de haven en vaargeul van Noordpolderzijk.

Tevens is rekening gehouden met een onttrekking aan de algemene reserve van € 1.129.000 om sterke tariefschommelingen in 2013 te voorkomen.

In hoofdstuk 2 onder Rekeningresultaat wordt een nadere beschouwing gegeven over de bestemming van het resultaat 2013. Tevens is voor de kostendrager Watersysteembeheer een voorstel opgenomen voor de bestemming van het resultaat 2013.

Rekening 2013 Zuiveringsbeheer

ZUIVERINGSBEHEER Exploitatierkening 2013 (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Primitieve Begroting 2013
Netto lasten			
Netto kosten	22.763	23.513	23.677
Bedrag voor onvoorzien	0	0	25
Algemene opbrengsten (dividend,rente)	-189	-143	-143
Totaal netto lasten	22.574	23.370	23.559
Belastingopbrengsten	26.229	25.994	25.659
Kwijscheldingen	-1.236	-1.422	-1.482
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	0	0	0
Netto belastingopbrengsten	24.993	24.572	24.177
Resultaat voor bestemming	2.419	1.202	618
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-167	0	0
Toevoeging aan algemene reserves	-618	-618	-618
Bijdrage uit bestemmingsreserves	247	88	0
Bijdrage uit algemene reserves	0	0	0
Resultaat nog te bestemmen	1.881	672	0

De taak Zuiveringsbeheer sluit met een positief saldo van € 1.881.000 tegen een verwacht positief resultaat bij de Najaarsrapportage van € 672.000. Het verschil van € 1.209.000 is op hoofdlijnen als volgt te specificeren:

Totaal netto lasten (V € 698.000)

Ten opzichte van de Najaarsrapportage is het voordeel op de totale netto lasten € 698.000.

Programma 1. Waterveiligheid en rampenbestrijding

Dit programma wordt voor 6% toegerekend aan de taak zuiveringsbeheer. Voor een nadere toelichting zie onder watersysteembeheer.

- Programma 3. Gezuiverd afvalwater

Ten opzichte van de Najaarsrapportage is dit programma op totaalniveau met € 304.000 binnen de raming gebleven. Dit heeft met name te maken met een hogere opbrengsten en bijdragen derden (verhuur put, beschikbaar stellen transportleiding en een teruggave van BTW.

Dit programma wordt voor 100% toegerekend aan de taak zuiveringsbeheer.

- Programma 4. Water en maatschappij

Dit programma wordt voor 36% toegerekend aan de taak zuiveringsbeheer. Voor een nadere toelichting zie onder watersysteembeheer.

- Programma 5 Bedrijfsvoering

Ten opzichte van de Najaarsrapportage laat dit programma een voordeel zien van € 1.066.000. Dit wordt veroorzaakt door minder inzet van personeel op ondersteunende diensten en een lagere bijdrage voor automatiseringsprojecten van de Unie van Waterschappen. Verder is sprake van een hogere bate wegens inzet van personeel bij derden en een teruggaaf van BTW.

Dit programma wordt voor 50% toegerekend aan de taak zuiveringsbeheer.

Onder de algemene opbrengsten is een besparing te noemen op de berekende rente op de eigen financieringsmiddelen van € 50.000. Tevens heeft er een dividenduitkering van € 176.000 plaatsgevonden. Per ultimo boekjaar is een van de beleggingen (fonds oude leidingen) afgewaardeerd met € 257.000.

Netto belastingopbrengsten (V € 421.000)

De netto belastingopbrengsten zijn € 421.000 hoger uitgevallen dan bij de Najaarsrapportage was geraamd. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een hogere opbrengst zuiveringsheffing bedrijven. Tevens is het bedrag dat is kwijtgescholden ruim beneden de raming uitgekomen.

Een analyse van de belastingopbrengsten per kostendrager is in hoofdstuk 1.2, paragraaf D.

Resultaat nog te bestemmen (V € 1.209.000)

In plaats van het in de Najaarsrapportage becijferde positieve resultaat van € 672.000, bedraagt het uiteindelijke resultaat € 1.881.000 positief.

Er is rekening gehouden met een toevoeging van € 167.000 aan de bestemmingsreserve Fonds oude leidingen voor uitgekeerde dividenden, dividendbelasting.

Daarnaast is rekening gehouden met een dotatie aan de algemene reserve van € 618.000 om (toekomstige) tariefschommelingen te vermijden.

Tenslotte is er rekening gehouden met een onttrekking van € 88.000 uit de bestemmingsreserve onderhoud kunstwerken voor de invoering van asset beheer en € 257.000 voor de afschrijving van een boekverlies op één van de beleggingen.

In Hoofdstuk 2 onder Rekeningresultaat wordt een nadere beschouwing gegeven over de bestemming van het resultaat 2013. Tevens is voor de kostendrager Zuiveringsbeheer een voorstel opgenomen voor de bestemming van het resultaat 2013.

2.3 De exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Van de baten en lasten die in de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten zijn opgenomen, worden in onderstaande tabel de ramingen uit de begroting en begroting na wijziging vermeld.

EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Jaarrek. 2013	Begroting 2013 na begrot.wijz.	Begroting 2013	Jaarrek. 2012
Lasten				
Rentelasten	6.150	6.341	6.203	5.937
Afschrijvingen	11.988	11.926	12.665	10.910
sub-totaal kapitaallasten	18.138	18.268	18.868	16.847
Salarissen huidig personeel en bestuurders	15.079	15.143	16.053	14.492
Uitkeringen aan voormalig personeel en bestuurders	172	178	167	203
Sociale lasten	3.769	3.694	3.315	3.505
Overige personeelskosten	1.078	1.045	1.371	897
Personeel van derden	1.422	1.612	64	1.872
sub-totaal personeelskosten	21.520	21.672	20.969	20.969
Gebruiksgoederen	895	1.222	975	1.271
Verbruiksgoederen	4.325	4.358	4.141	4.434
Energie en water	3.061	3.235	3.658	3.566
Huren, pachten en rechten	624	617	685	620
Verzekeringen	295	312	293	218
Belastingen	171	187	175	186
Onderhoud door derden	7.482	7.259	6.270	8.397
Overige diensten door derden/bijdragen aan derden	14.050	13.381	13.881	13.494
sub-totaal goederen en diensten	30.904	30.570	30.078	32.186
Toevoegingen aan voorzieningen	160	250		1.449
Toevoegingen aan reserves	785	618		429
Onvoorzien			50	
Afschrijving van boekverliezen	159			136
Aandeel en Doorberekende kosten				
Voordelig resultaat	2.827	942		
Totaal generaal	74.493	72.320	69.964	72.016
Baten				
Rentebaten	590	488	488	578
Dividenden	167			429
Baten personeel	469	453		176
Opbrengst werken voor derden	11.650	11.004	10.753	11.911
Opbrengst eigendommen	61	64	63	80
Waterschapsbelastingen	55.868	55.415	55.073	54.305
Onttrekkingen aan voorzieningen	534	323	323	485
Onttrekkingen aan reserves	1.642	1.517	544	703
Doorberekeningen aan projecten	2.775	2.586	2.583	2.891
Nadelig resultaat				252
Totaal generaal	74.493	72.320	69.964	72.016

Een nadere analyse op de kosten- en opbrengstsoorten is te vinden onder Hoofdstuk 2 'Analyse verschillen tussen Jaarrapportage en Najaarsrapportage'. In de analyse worden enkele kosten- en opbrengstsoorten samengevoegd weergegeven.

2.4 De balans per 31 december 2013 en de toelichting

BALANS PER 31 DECEMBER 2013			
ACTIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012	
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	11.676	12.132	
Materiële vaste activa	182.620	164.865	
Financiële vaste activa	264	305	
Totaal vaste activa	194.560	177.302	
Vlottende activa			
Kortlopende Vorderingen	20.445	7.365	
Overlopende activa	595	1.510	
Liquide middelen	4.996	4.988	
Totaal vlottende activa	26.036	13.863	
TOTAAL ACTIVA	220.596	191.165	

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012	
Vaste passiva			
Eigen vermogen:			
- Algemene reserves	6.179	7.030	
- Overige bestemmingsreserves	7.483	7.741	
- Nog te bestemmen resultaat	2.827	-252	
Totaal eigen vermogen	16.489	14.519	
Voorzieningen	2.572	2.946	
Vaste schulden	155.738	130.411	
Totaal vaste passiva	174.799	147.876	
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden	26.512	34.612	
Overlopende passiva	3.605	4.013	
Schuld aan bankiers	15.680	4.664	
Totaal vlottende passiva	45.797	43.289	
TOTAAL PASSIVA	220.596	191.165	

2.4.1 Toelichting op de balans

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2009 is het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) van kracht geworden, waarin de verslaggevingvoorschriften zijn vastgelegd. Binnen de voorschriften van de nieuwe regelgeving per 1 januari 2009 zijn de regels aangaande het activeren van uitgaven aangescherpt.

De financieringsbronnen (taken) zijn watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. De algemene reserves zijn ingedeeld naar deze twee taken.

2.4.2 Waarderingsgrondslagen

Vaste activa

Onder de post immateriële activa zijn die activa opgenomen die niet stoffelijk van aard zijn en die niet onder de financiële vaste activa zijn opgenomen. Het betreft met name uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling en aan derden betaalde aankoopsommen, software en licenties en aan derden verstrekte subsidies.

Onder de materiële activa zijn investeringen opgenomen in verbeteringswerken ten behoeve van de primaire taken van het waterschap (keringen, watergangen, kunstwerken, zuiveringstechnische werken) en investeringen ten behoeve van de ondersteunende taken (bedrijfsgebouwen, tractie en automatisering).

De waardering van de vaste activa heeft plaatsgevonden op basis van de historische kostprijs/aanschafwaarde c.q. de verkrijgingsprijs, verminderd met subsidies / bijdragen van derden en met de gecumuleerde afschrijvingen. Het waterschap hanteert de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Op de in 2000 overgedragen activa van de provincie Groningen (ZPG) wordt de annuïtaire afschrijvingsmethode toegepast.

In de door het algemeen bestuur op 1 oktober 2008 vastgestelde beleidsregels omtrent de waardering en afschrijving van vaste activa 2009, die integraal onderdeel uitmaken van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Noorderzijlvest, zijn de te hanteren afschrijvingstermijnen vastgelegd.

Bij de waardering van (I)MVA wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

In de toelichting op de balans worden de financiële vaste activa gespecificeerd in:

- a. kapitaalverstrekkingen aan:
 1. bedrijven;
 2. openbare lichamen (oftewel decentrale overheden);
 3. overigen;
 - b. leningen aan:
 1. ambtenaren;
 2. bedrijven;
 3. openbare lichamen (oftewel decentrale overheden);
 4. overigen;
 - c. uitzettingen in 's Rijks schatkist met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer
 - d. overige uitzettingen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer.
- Bij de waardering wordt rekening gehouden met oninbaarheid.

Kortlopende vorderingen, overlopende activa en liquide middelen

In de toelichting op de balans worden de uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar gespecificeerd in:

- a. uitzettingen bij bedrijven;
- b. uitzettingen in 's Rijks schatkist;
- c. overige uitzettingen;
- d. verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (oftewel decentrale overheden);
- e. overige verstrekte kasgeldleningen.

In de toelichting op de balans worden onder de liquide middelen afzonderlijk opgenomen:

- a. kasmiddelen en cheques;
- b. positieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist;
- c. positieve rekening-courantverhoudingen met openbare lichamen;
- d. overige positieve rekening-courantverhoudingen;
- e. overige bank- en girotegoeden.

De activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, waarbij rekening is gehouden met mogelijk oninbare posten. Voor deze posten is een voorziening getroffen.

De beleggingen worden tegen kostprijs danwel lagere marktwaarde gewaardeerd.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en bestemmingsreserves.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn onderverdeeld naar voorzieningen ten behoeve van de taken van het waterschap en naar algemene voorzieningen. Waardering vindt plaats tegen RTS ultimo 2013 (Ultimate Forward Rate (UFR) ultimo 2013). De jaarlijks indexatie is 2%. Als overlevingstabel is de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuarieel Genootschap toegepast.

Langlopende en kortlopende schulden

De schulden zijn op basis van de nominale waarde gewaardeerd.

In de toelichting op de balans worden de vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer gespecificeerd in:

- a. obligatieleningen van:
 1. openbare lichamen (oftewel decentrale overheden);
 2. overigen;
- b. onderhandse leningen van:
 1. openbare lichamen (oftewel decentrale overheden);
 2. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen;
 3. binnenlandse banken en overige financiële instellingen;
 4. binnenlandse bedrijven;
 5. overige binnenlandse sectoren;
 6. buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren;
- c. door derden belegde gelden;
- d. derivaten op vaste schulden;
- e. langlopende financiële leaseverplichtingen;
- f. waarborgsommen.

In de toelichting op de balans worden de netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar gespecificeerd in:

- a. kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen (oftewel decentrale overheden);
- b. overige kasgeldleningen;
- c. negatieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist;
- d. negatieve rekening-courantverhoudingen met openbare lichamen (oftewel decentrale overheden);
- e. overige negatieve rekening-courantverhoudingen;
- f. derivaten op kortlopende geldleningen;
- g. negatieve bank- en girosaldi;
- h. schulden aan leveranciers;
- i. schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies;
- j. overige kortlopende schulden.

Grondslagen ter bepaling van het resultaat

De lasten en baten zijn tegen nominale waarde opgenomen voor zover deze bedragen zijn toe te rekenen aan het verslagjaar. De lasten en baten worden verantwoord op het moment dat deze gerealiseerd zijn. Eventuele afwikkelingsverschillen over voorgaande jaren worden verantwoord in het jaar waarin deze verschillen blijken.

2.4.3 Activa

Op de balans worden de activa onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheden van het waterschap al dan niet duurzaam te dienen. Als onderdeel van de vaste activa wordt de stand van zaken van het onderhanden werk weergegeven. Onderstaand wordt per activa soort de stand van zaken weergegeven.

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa € 11.676.000

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1 januari 2013	Onderhanden werken	Investerings 2013	Afschrijving 2013	Bijdragen 2013	Boekwaarde 31 december 2013
Werken in exploitatie						
Onderzoek en ontwikkeling	1.205	144		571		778
Overige	232			71		162
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden	8.456	1.699		920		9.234
Verkiezingen						
Totaal werken in exploitatie	9.893	1.843		1.562		10.174
Onderhanden werken						
Onderzoek en ontwikkeling	635	-144	1.001		754	737
Overige	1.604		773		1.612	765
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden	0	-1.699	1.699			
Totaal onderhanden werken	2.240	-1.843	3.472		2.367	1.502
TOTAAL IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	12.132		3.472	1.562	2.367	11.676

De post Onderzoek en ontwikkeling heeft betrekking op diverse projecten, zoals een Lauwersmeerstudie, het monitoringsproject LiveDijk XL, onderzoeksprojecten waterbeheerplan en de studie droge voeten 2050. In de post Overige zijn kosten van toetsingsprojecten opgenomen, zoals veiligheidstoetsing regionale kering en toetsing primaire kering.

De verstrekte Bijdragen aan activa in eigendom van overheden betreffen bijdragen aan gemeenten in de kosten van de aanleg van randvoorzieningen rioolstelsels en aanleg in landelijke gebieden. De bijdragen kunnen worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of het waterschap anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering. De bijdrage aan het hoogwaterbeschermingsplan HWBP wordt eveneens onder de immateriële vaste activa gepresenteerd.

In de onderhanden werken zijn met name de in het kader van het initiëren van c.q. participeren in onderzoeken naar te nemen maatregelen 2010-2015 opgenomen. Deze geven deels invulling aan de voornemens uit het Waterbeheerplan.

Voor immateriële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Afschrijvingstermijn immateriële vaste activa	Termijn
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Overige	facultatief
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden *)	5 jaar

*) Op basis van een onderbouwde redenering kan worden afgeweken van de aangegeven afschrijvingstermijn. Zo wordt de HWBP-bijdrage 2011 in 35 jaar afgeschreven in plaats van in 5 jaar.

In bijlage A. worden de boekwaarden aan het begin en aan het einde van het boekjaar en het verloop in het boekjaar weergegeven.

Materiële vaste activa € 182.620.000

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1 januari 2013	Onderhanden werken	Investerings 2013	Afschrijving 2013	Bijdragen 2013	Boekwaarde 31 december 2013
Werken in exploitatie						
Gronden en terreinen	47	64				111
Vervoermiddelen en werktuigen	3.119	108	-54	580		2.593
Overige duurzame bedrijfsmiddelen	1.771	797	-13	498		2.056
Kantoren, woningen en werkplaatsen	7.021			468		6.552
Waterkeringen	1.048	610		48		1.610
Watergangen en kunstwerken	44.492	6.622	-150	2.702		48.262
Gemalen watersysteembeheer	3.599	7.163		313		10.450
Zuiveringstechnische werken - slibverwerkingsinstallaties	8.090		39	708		7.422
Zuiveringstechnische werken - transportsysteem	19.888	7.854		1.462		26.279
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallaties	37.851	26.674	-39	3.440		61.046
Vaarwegen en havens	4.197	649		207		4.639
Totaal werken in exploitatie	131.124	50.539	-217	10.426		171.020
Onderhanden werken						
Gronden en terreinen		-64	64			
Vervoermiddelen en werktuigen		-108	108			
Overige duurzame bedrijfsmiddelen *)	558	-797	1.161		21	901
Kantoren, woningen en werkplaatsen	6		83			89
Waterkeringen	4.031	-610	-110		3.150	162
Watergangen en kunstwerken	3.087	-6.622	10.294		1.439	5.319
Gemalen watersysteembeheer	3.509	-7.163	5.717		467	1.596
Zuiveringstechnische werken - slibverwerkingsinstallaties			96			96
Zuiveringstechnische werken - transportsysteem	5.407	-7.854	3.908		147	1.314
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallaties	17.143	-26.674	11.660		6	2.124
Vaarwegen en havens		-649	649			0
Totaal onderhanden werken	33.741	-50.539	33.628		5.230	11.600
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA	164.865		33.411	10.426	5.230	182.620

*) Inclusief boerderij die verkocht gaat worden.

Voor materiële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Afschrijvingstermijn materiële vaste activa	Termijn
Gronden en terreinen	facultatief
Vervoermiddelen en werktuigen	7 jaar
Overige duurzame bedrijfsmiddelen	facultatief
Kantoren, woningen en werkplaatsen	40 jaar
Waterkeringen	35 jaar
Watergangen en kunstwerken	25 jaar
Gemalen watersysteembeheer	30 jaar
Zuiveringstechnische werken - slibverwerkingsinstallaties	30 jaar
Zuiveringstechnische werken - transportsysteem	30 jaar
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallaties	30 jaar
Vaarwegen en havens	25 jaar

In bijlage A. worden de boekwaarden aan het begin en aan het einde van het boekjaar en het verloop in het boekjaar weergegeven. De informatie omtrent cumulatieve subsidies is niet doelmatig op te nemen in de staat van vaste activa. De informatie is echter bekend bij het waterschap.

Onderhanden werk € 12.877.000

Onderhanden werk vaste activa (bedragen x € 1.000)	Materiële vaste activa	Immateriële vaste activa	Totaal vaste activa
Het verloop van het onderhanden werk is als volgt:			
Boekwaarde per 1 januari 2013	33.741	2.240	35.980
In 2012 in exploitatie genomen	-50.539	-1.843	-52.382
Investerings onderhanden werk 2013	33.403	3.472	36.876
Subsidies en bijdragen reserves	-5.230	-2.367	-7.597
Afschrijvingen op onderhanden werk 2013			
Boekwaarde per 31 december 2013	11.375	1.502	12.877

Onder het hoofdstuk 1.1 'Programmaverantwoording' van het jaarverslag wordt per programma een nadere toelichting gegeven op de uitgevoerde projecten. Voor de werken die aan het einde van het jaar nog een restantkrediet hadden, worden de verwachtingen weergegeven over het vervolg van deze werken.

Het totaal aan nog beschikbare kredieten op onderhanden projecten bedraagt per 31 december 2013 € 28,8 miljoen (voor de out of pocketkosten), terwijl aan subsidies nog een totaalbedrag van € 9,6 miljoen wordt verwacht.

In Bijlage C. van de jaarrapportage is opgenomen welke projecten het betreft.

In onderstaande tabel wordt per programma het onderhanden werk per 31 december 2013 weergegeven.

OVERZICHT PER PROGRAMMA: ONDERHANDEN WERK 2013 EN OVERBOEKGING NAAR 2014

Progr.nr	Programma Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Totaal kosten krediet 2013	Totaal subsidie krediet 2013	Bestede kosten t/m 2013 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2013	Ovb restant kosten krediet naar 2014	Ovb restant subsidie krediet naar 2014
1	Waterveiligheid en Rampenbestrijding	17.455	3.326	7.549	1.528	9.906	1.798
2	Voldoende en Gezond Water	26.803	9.691	12.281	3.028	14.522	6.664
3	Gezuiverd Water	6.424	349	3.706		2.718	349
4	Water en Maatschappij	2.011	1.198	799	373	1.212	825
5	Bedrijfsvoering	1.160		678		482	
Totaal		53.853	14.565	25.014	4.929	28.839	9.636

Financiële vaste activa € 264.000

Onder de post financiële activa zijn opgenomen de kapitaalverstrekking aan de Nederlandse Waterschapsbank N.V. en de N.V. Groninger Monumenten Fonds. De kapitaalverstrekking aan RioNoord B.V. is in het boekjaar wegens liquidatie afgeboekt. De hypothecaire lening aan (voormalig) personeel is in het boekjaar vervroegd afgelost.

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Stand 31 dec 2013	Stand 31 dec 2012
Kapitaalverstrekingen aan:		
Bedrijven		
Nederlandse Waterschapsbank N.V.		
1.107 aandelen A à € 115,- nominaal en volgestort	127	127
170 aandelen B à € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	20	20
agio bij aankoop aandelen	7	7
	154	154
RioNoord B.V.		
45 aandelen à € 100,- nominaal en volgestort	0	5
N.V. Groninger Monumenten Fonds		
110 aandelen à € 1.000,- nominaal en volgestort	110	110
Totaal kapitaalverstrekingen	264	269
Leningen aan:		
Ambtenaren		
Hypotheek aan personeel voormalig Zuiveringschap Drenthe		
Stand 1 januari	36	38
aflossing	-36	-2
Stand 31 december	0	36
Overigen		
Waarborgsommen	0	0
Totaal geldleningen	0	36
Totaal financiële vaste activa	264	305

In bijlage B. worden de boekwaarden aan het begin en aan het einde van het boekjaar en het verloop in het boekjaar weergegeven.

VLOTTENDE ACTIVA**Kortlopende vorderingen € 20.445.000**

Kortlopende Vorderingen (bedragen x € 1.000)	31 dec 2013	31 dec 2012
Betreft vorderingen op belastingdebiteuren:		
Debiteuren belastingen	9.015	2.891
af: voorziening oninbaar	-365	-282
Nog op te leggen aanslagen	861	1.100
Totaal vorderingen op belastingdebiteuren	9.512	3.708
Overige vorderingen		
(Debiteuren)subsidies en bijdragen	5.647	1.949
Debiteuren overig	2.102	719
af: voorziening oninbaar debiteuren overig	-236	-238
Overige vorderingen	3.420	1.228
Totaal overige vorderingen	10.933	3.657
Totaal Kortlopende Vorderingen	20.445	7.365

Toelichting vorderingen op belastingdebiteuren

Het te vorderen bedrag Debiteuren belastingen per 31 december 2013 en de opbouw van de voorziening is als volgt:

Debiteuren belastingen (bedragen x € 1.000)	Vordering	Voorziening
Vordering en voorziening ultimo:		
Debiteuren voorgaande jaren	1.499	214
Debiteuren 2013	7.516	150
Totaal vordering en voorziening per 31 december 2013	9.015	365

De post Debiteuren belastingen betreft de vordering per 31 december 2013, als gevolg van aanslagoplegging. Ten opzichte van vorig jaar is de vordering substantieel hoger. Dit wordt veroorzaakt door een wijziging in de inningsmethodiek. In plaats van in zeven termijnen wordt de heffing geïnd in tien termijnen. De invordering van de openstaande posten bij Hefpunt loopt volgens de in de SLA opgenomen gemaakte afspraken.

Wegens oninbaarheid is in 2013 in totaal € 243.000 afgeboekt op de voorziening. De voorziening is per ultimo boekjaar weer op het gewenste niveau gebracht, waarbij € 146.000 ten laste is gebracht van zuiveringsheffing en € 179.000 ten laste van omslag gebouwd en ongebouwd. De voorziening bedraagt per ultimo € 365.000. Bij het bepalen van de voorziening wordt rekening gehouden met de financiële risico's die het waterschap loopt.

Voor nog op te leggen aanslagen tot en met 2013 is in totaal € 0,9 miljoen opgenomen, € 579.000 voor 2013 en € 282.000 voor 2012 en 2011.

In de SLA zijn afspraken vastgelegd met betrekking tot de voortgang van de aanslagoplegging op het einde van het kalenderjaar. Met behulp van prestatie-indicatoren wordt de voortgang per soort belastingopbrengst door Hefpunt gemonitord. In de meeste gevallen zijn de doelstellingen van de SLA gerealiseerd.

Toelichting overige vorderingen

De subsidies en bijdragen hebben betrekking op uitgevoerde en in uitvoering zijnde projecten, alsmede bijdragen van derden in de exploitatiekosten, zoals de bodemdalinggemalen.

In de post overige vorderingen is een vordering van ruim € 2.383.000 opgenomen van Hefpunt voor de belastinginkomsten van december 2013. Deze zijn in januari 2013 door Hefpunt doorbetaald aan het waterschap.

De vorderingen zijn ingeschat op invorderbaarheid en op basis van deze inschatting en ervaringscijfers is de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald.

Van de vorderingen is € 2.102.000 direct opeisbaar, de overige vorderingen betreft ramingen waarvoor de afrekeningen in 2014 worden opgemaakt.

Overlopende activa € 595.000

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	31 dec 2013	31 dec 2012
Betreft vooruitbetaalde kosten van:		
rente en aflossing geldleningen	22	0
Verzekeringspremies en onderhoudscontracten	236	101
Exploitatiekosten Hefpunt	174	972
Overige overlopende activa	163	437
Totaal overlopende activa	595	1.510

Dit zijn kosten die betrekking hebben op het jaar 2014, waarvan de betaling in het jaar 2013 heeft plaats gevonden.

Liquide middelen € 4.996.000

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	31 dec 2013	31 dec 2012
Betreft de volgende saldi per 31 december 2013		
Kas en overige liquide middelen	0	1
ING-bank	3	3
NWB (rekening courant fonds oude leidingen)	434	409
APG Investment Services (belegging fonds oude leidingen)	4.533	4.550
Triodos Groenfonds	25	26
Totaal Liquide Middelen	4.996	4.988

2.4.4 Passiva

Op de balans worden de passiva onderscheiden in vaste en vlottende passiva. Onder de vaste passiva zijn afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer. Onder de post vlottende passiva zijn afzonderlijk opgenomen de vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva.

Onderstaand wordt per passiva soort de stand van zaken weergegeven.

VASTE PASSIVA**Eigen vermogen € 16.489.000**

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	31 dec 2013	31 dec 2012
Het eigen vermogen bestaat uit:		
Algemene reserves	6.179	7.030
Overige bestemmingsreserves	7.483	7.741
Nog te bestemmen resultaat	2.827	-252
Totaal eigen vermogen	16.489	14.519
Het exploitatieresultaat 2012 is als volgt bestemd en verwerkt:		
Algemene reserves - Watersysteem		-584
Algemene reserves - Zuiveren		244
Overige bestemmingsreserves		88
Totaal bestemming exploitatieresultaat 2012		-252

Het exploitatieresultaat 2012 bedroeg € 252.000 negatief. Bij vaststelling door het algemeen bestuur is een bedrag van ca. € 340.000 onttrokken aan de algemene reserves en is een bedrag van ruim € 88.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserves.

De bespaarde rente op het eigen vermogen wordt ten gunste gebracht van de exploitatie.

Algemene Reserves € 6.179.000

Algemene Reserves (bedragen x € 1.000)	Stand 31 dec 2013	Stand 1 jan 2013	Stand 1 jan 2012
De samenstelling van de algemene reserves is als volgt:			
Watersysteembeheer			
a. Aankooppompen overname onderhoud waterkering	385	385	385
b. Algemene reserve	2.285	3.998	3.943
Watersysteembeheer	2.670	4.383	4.327
Zuiveringsbeheer	3.510	2.648	1.371
Totaal algemene reserves	6.179	7.030	5.698
	Watersysteem beheer	Zuiverings beheer	Totaal
Het verloop van de algemene reserves is als volgt:			
Stand per 1 januari 2013	4.383	2.648	7.030
Exploitatieresultaat 2012	-584	244	-340
Vermindering 2013	-1.129	618	-511
Stand per 31 december 2013	2.670	3.510	6.179

a. Aankooppompen overname onderhoud waterkering

Deze reserve maakt onderdeel uit van de algemene reserve en heeft geen specifieke bestemming.

b. Algemene reserve watersysteembeheer

Het resultaat voorgaand boekjaar ad € 584.000 is, na besluitvorming, in 2013 onttrokken aan deze reserve.

Om sterke tariefschommelingen te voorkomen is conform Jaarplan 2013 is een bedrag van € 1.129.000 onttrokken aan de reserve.

De gewenste omvang van de reserve watersysteembeheer wordt beschreven onder paragraaf 1.2, onderdeel E. Weerstandvermogen van het jaarverslag.

c. Algemene reserve zuiveringsbeheer

Het resultaat voorgaand boekjaar ad € 244.000 is, na besluitvorming, in 2013 toegevoegd aan deze reserve.

Om sterke (toekomstige) tariefschommelingen te voorkomen is conform Jaarplan 2013 een bedrag van € 618.000 toegevoegd aan de reserve.

De gewenste omvang van de reserve zuiveringsbeheer wordt beschreven onder paragraaf 1.2, onderdeel E. Weerstandvermogen van het jaarverslag.

d. Egalisatiefonds waterkwaliteit

In 2013 hebben op deze reserve geen mutaties plaats gevonden.

In bijlage D. wordt het verloop van de algemene reserves gedurende het begrotingsjaar weergegeven.

Overige Bestemmingsreserves € 7.483.000.

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	Stand 31 dec 2013	Stand 1 jan 2013	Stand 1 jan 2012
De samenstelling van de bestemmingsreserves is als volgt:			
Watersysteembeheer			
1. Projecten integraal waterbeheer	287	378	378
2. Baggeren overdiepte Hoendiep	143	137	130
3. De Slokkert	364	376	388
4. Onderhoud kunstwerken	33	143	179
5. Gemaal De Liew/Eemshaven	145	145	145
6. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	201	233	265
7. Waterberging Electraboezem	60	0	211
8. FES waterbodemsan.	1.134	1.134	1.134
Totaal watersysteembeheer	2.368	2.546	2.830
Zuiveringsbeheer			
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	30	30	30
2. Onderhoud kunstwerken	96	183	233
3. Reserve Beheer oude leidingen	4.869	4.959	4.867
Totaal zuiveringsbeheer	4.994	5.172	5.130
Algemeen			
1. Aankleding waterschapshuis	22	22	22
2. Vijver waterschapshuis			6
Totaal algemeen	22	22	28
Totaal bestemmingsreserves	7.384	7.741	7.988

	Watersysteem beheer	Zuiverings beheer	Algemeen	Totaal
Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:				
Stand per 1 januari 2013	2.546	5.172	22	7.741
Resultaatbestemming 2012	88			88
Toevoegingen 2013		167		167
Onttrekkingen 2013	-266	-246		-513
Stand per 31 december 2013	2.368	5.093	22	7.483

Onderstaand wordt per bestemmingsreserve aangegeven waarvoor deze is gevormd.

Watersysteembeheer

1. Projecten integraal waterbeheer

Deze reserve wordt aangewend voor projecten in het kader van het onderzoek verbetering vispassages zeegemalen. In het kader van dit onderzoek is in 2009 een bedrag van € 29.000 onttrokken. In 2010 zijn twee projecten gestart, waarvan de kosten (deels) ten laste zullen worden gebracht van deze reserve. In 2011 is een bedrag van € 42.000 onttrokken voor genoemd onderzoek. In 2013 is voor het vispasseerbaar maken van enkele boezemgemalen € 91.000 onttrokken. Overig onderzoek en hieruit voortvloeiende maatregelen zullen in de komende jaren plaats vinden. Hiervoor staat ultimo 2013 een bedrag van € 287.000 gereserveerd.

2. Baggeren overdiepte Hoendiep

Voor het baggeren van de overdiepte van het Hoendiep ter plaatse van de suikerfabriek is in het verleden een afkoopsom ontvangen. Hiervoor staat ultimo 2013 een bedrag van € 143.000 gereserveerd. Vanuit de resultaatbestemming 2012 is op 1 januari 2013 rente toegevoegd.

Gezien het specifieke karakter van deze bestemming blijft deze reserve gehandhaafd.

3. De Slokkert

Deze reserve wordt de komende jaren aangewend voor de exploitatiekosten van het desbetreffende gemaal.

Conform begroting is in het boekjaar € 33.000 ten laste van deze reserve gebracht. Ultimo 2013 is de stand van deze reserve € 364.000. Vanuit de resultaatbestemming 2012 is op 1 januari 2013 rente toegevoegd.

Gezien het specifieke karakter van deze bestemming blijft deze reserve gehandhaafd.

4. Onderhoud kunstwerken

Voor de revisie van kwantiteitsgemalen is op deze reserve in 2011 € 47.000 onttrokken. Voor preventief onderhoud aan de Waterwolf is in 2012 € 59.000 onttrokken. In 2013 is hiervoor nog een bedrag van € 23.000 aan deze reserve onttrokken en ten gunste van de exploitatie gebracht. Conform besluitvorming is deze reserve tot een bedrag van € 120.000 geormerkt der dekking van kosten CE-markering. In dit kader is in 2013 € 88.000 onttrokken ten behoeve van het project asset beheer (Najaarsrapportage).

Per ultimo 2013 is de stand van deze reserve € 33.000.

5. Gemaal De Lieww/Eemshaven

Bij resultaatbestemming 2008 is deze reserve ontstaan uit een schade-uitkering als gevolg van een calamiteit aan het gemaal De Lieww. Tot op heden hebben hierop geen mutaties plaatsgevonden. Het herstel is uitgesteld omdat er sprake is van verplaatsing van het gemaal. Gezien het specifieke karakter van deze bestemming blijft de reserve gehandhaafd.

Per ultimo 2013 bedraagt het saldo € 145.000.

6. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Deze reserve is ontstaan uit een (restant)bijdrage over verschillende baggerprojecten binnen stedelijk gebied, waarvoor in het kader van de Subbied-regeling een bijdrage was aangevraagd. Op deze regeling is in totaal ruim € 1 miljoen ontvangen. Het restant ad € 297.000 is in 2010 ondergebracht in deze bestemmingsreserve en is bedoeld voor extra baggerwerk.

Een deel van deze gelden, ad € 160.000, is in 2010 door het algemeen bestuur geormerkt voor het jaarlijks terugkerend (onderhouds)baggeren van de haven en de vaargeul van Noordpolderzijl. Gedurende 5 jaar wordt hiervoor € 32.000 onttrokken. In 2013 is dan ook € 32.000 onttrokken aan deze reserve.

Per ultimo 2013 bedraagt het saldo € 201.000.

7. Waterberging Electraboezem

Bij resultaatbestemming 2012 is deze reserve ontstaan uit de ontvangst van een afkoopsom met de afspraak dat dit bedrag zal worden ingezet op waterberging Electraboezem.

Per ultimo 2013 bedraagt het saldo € 60.000.

8. FES waterbodemsanering

Deze reserve is voortgekomen uit de sanering van de voormalige persleiding Groningen – Delfzijl. Het ministerie van VROM heeft aan dit project bijgedragen in de vorm van het beschikbaar stellen van subsidie (FES-gelden).

Als voorwaarde voor het niet terug hoeven te betalen van de niet gebruikte FES-gelden is gesteld dat de vrijvallende middelen ingezet moeten worden voor bodemsaneringsprojecten. Bij algemeen bestuursbesluit is besloten om deze gelden te bestemmen voor de toekomstige waterbodemsanering van het Winsumerdiep en/of het Damsterdiep. In 2013 is bestuurlijk besloten een bedrag van € 1,1 mln. te oormerken voor baggerwerkzaamheden ten behoeve van de realisatie van het Dijkpark Garmerwolde.

Per ultimo 2013 bedraagt het saldo € 1,1 miljoen.

Zuiveringsbeheer

1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren

In 2013 hebben hierop geen mutaties plaatsgevonden. De activa voor deze reserve dient nog te worden benoemd.

Per ultimo 2013 bedraagt het saldo € 30.000.

2. Onderhoud kunstwerken

Deze reserve dient met name ter dekking van de kosten voor CE-markering (€ 124.000). In 2012 is een bedrag van € 50.000 ten laste gebracht van dit project. Het restant ad € 74.000 is geormerkt voor de kosten van CE-markering. In het licht hiervan is bij besluit (Najaarsrapportage) € 88.000 onttrokken ten behoeve van het project asset beheer. Het resterende bedrag blijft beschikbaar voor overig (preventief) onderhoud. Per ultimo 2013 bedraagt het saldo € 96.000.

3. Beheer oude leidingen

Deze reserve is door de Provincie Groningen (dienst Zuiveringsbeheer Provincie Groningen) gevormd voor het opruimen van buiten gebruik gestelde leidingen binnen de provincie.

De waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's hebben de reserve in gemeenschappelijk beheer waarbij het dagelijkse beheer wordt uitgeoefend door het waterschap Noorderzijlvest. In de "Gemeenschappelijke regeling samenwerking" zijn de afspraken betreffende het beheer en de bestemming van de reserve vastgelegd.

De waterschappen gaan er vooralsnog vanuit dat de reserve na veertig jaar zal worden aangewend voor de amovering van de leidingen en dat de reserve dan van voldoende omvang is. Voortijdige onttrekkingen aan het fonds zullen het beoogde rendement negatief beïnvloeden. Er worden geen eigen middelen van de waterschappen toegevoegd. Mogelijke toekomstige voor- of nadelen voortvloeiende uit de reserve kunnen, analoog aan de verdeling van de overige reserves, worden verdeeld in de verhouding 48,9% voor Noorderzijlvest en 51,1% voor Hunze en Aa's.

Vanaf 1 juli 2002 is dit fonds belegd voor een bedrag ad € 7.570.000. Per 1 november 2003 vond de belegging plaats in het Loyalis FS Rentefonds Europa. Op 1 februari 2007 is een deel van dit fonds overgezet naar Loyalis FS Rente Plus Fonds Europa 1-3 jaar. Vanaf 1 maart 2008 werd Loyalis Financial Services een dochteronderneming van APG, die op haar beurt weer een dochteronderneming is van de Stichting Pensioenfonds ABP. De fondsen, waarin belegd wordt, heten vanaf deze datum APG-IS Rentefonds Europa 1-3 en APG-IS Rentefonds Europa 4-7. Met ingang van 1 oktober 2013 is een nieuwe beheerder benoemd. De nieuwe beheerder heeft besloten de naam van de fondsen te wijzigen in OVE-Rentefonds Europa 1-3 en OVE-Rentefonds Europa 4-7.

In 2013 heeft een waardevermindering op één van de beleggingsfondsen van € 159.000 plaatsgevonden.

In 2013 zijn ontvangen dividenden (gerealiseerde winst), terugontvangen dividendbelasting en rente ten gunste van de bestemmingsreserve gebracht. De balanswaarde van de belegging per einde boekjaar bedraagt € 4.533.000. De koerswaarde van de beleggingen bedraagt ultimo 2013 € 5.114.000. Een gedeelte van de middelen in het fonds wordt in rekening-courant gehouden (saldo einde boekjaar 2013 € 434.000).

Algemeen

1. Aankleding Waterschapshuis

In 2013 heeft hierop geen mutatie plaatsgevonden. Per ultimo 2013 bedraagt het saldo € 22.000.

In bijlage D. wordt het verloop van de bestemmingsreserves reserves gedurende het begrotingsjaar weergegeven.

Nog te bestemmen resultaat € 2.827.000

In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 2.827.000 (positief) afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Voorzieningen € 2.572.000

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Stand 31 dec 2013	Stand 1 jan 2013
De samenstelling van de voorzieningen is als volgt:		
Arbeidsgerelateerde verplichtingen		
1. Pensioen (en wachtgeld) bestuur	2.187	2.301
2. Voorziening personeel	385	646
Totaal voorzieningen	2.572	2.946
Het verloop van de voorzieningen is als volgt:		
Stand per 1 januari 2013	2.946	
Rentebijdrage	147	
Toevoegingen ten laste van de exploitatie	13	
Onttrekkingen ten laste van de voorziening	-534	
Stand per 31 december 2013	2.572	

Pensioen- en (wachtgeld)voorzieningen bestuur en voorziening personeel

De voorzieningen hebben betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers en personeel. In 2010 is voor het eerst ook de pensioenverplichting van de zittende bestuursleden opgenomen.

In januari 2013 heeft het dagelijks bestuur besloten de berekeningswijze van de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen met ingang van de jaarrekening 2012 aan te passen aan geactualiseerde grondslagen. Door de complexiteit van de berekeningen is tevens besloten de actuariële berekening jaarlijks door een extern deskundige te laten uitvoeren.

Per ultimo 2013 leiden de berekeningen tot een vrijval ter hoogte van € 131.000 op de pensioen- en (wachtgeld)voorziening dagelijkse bestuur en een vrijval van € 61.000 op de (wachtgeld)voorziening voormalig personeel.

De uitgaven voor pensioenen (en wachtgeld) voor bestuurders bedroegen € 98.000. Aan (wachtgeld) voormalig personeel werd € 245.000 betaald, terwijl voor dit personeel € 13.000 werd ontvangen van derden. De toegerekende rente bedraagt € 147.000.

In bijlage D. wordt het verloop van de voorzieningen gedurende het begrotingsjaar weergegeven.

Vaste schulden € 155.738.000

Vaste schulden (bedragen x € 1.000)	31 dec 2013	31 dec 2012
Het saldo van de vaste schulden bestaat uit:		
Onderhandse leningen binnenlandse banken	170.382	148.720
Waarborgsommen	28	31
Totaal saldo vaste schulden	170.410	148.751
Het verloop van de vaste schulden is als volgt:		
Stand per 1 januari:	148.751	134.087
Opgenomen leningen	73.337	30.000
Aflossing leningen	-51.679	-15.340
Ontvangen waarborgsommen	1	4
Saldo per 31 december	170.410	148.751
Aflossingsverplichting komend jaar (netto vlottende schulden)	-14.671	-18.340
Stand per 31 december	155.738	130.411

In 2013 zijn de volgende leningen aangetrokken:

- € 15.000.000, per 20 februari 2013, looptijd 10 jaar, rentepercentage 2,01%;
- € 10.000.000, per 4 juli 2013, looptijd 10 jaar, rentepercentage 1,88%
- € 15.000.000, per 17 juli 2013, looptijd 10 jaar, rentepercentage 1,895%;
- € 33.337.375, per 26 augustus 2013, looptijd 17 jaar, rentepercentage 3,953%.

De rentelast van de geldleningen welke ten laste komt van 2013 bedraagt € 5.544.009.

De gewogen gemiddelde rentedruk bedroeg per in 2013 3,746% (2012: 4,06%; 2011: 4,33%; 2010: 4,42% 2009: 4,85%; 2008: 5,14%).

Per 31 december 2013 bedraagt de gewogen gemiddelde looptijd van de leningen 14 jaren (2012: 7,06).

In bijlage E. is een nadere specificatie van de vaste schulden en waarborgsommen opgenomen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden € 26.512.000

Netto vlottende schulden (bedragen x € 1.000)	31 dec 2013	31 dec 2012
Betreft:		
Schulden aan leveranciers	4.178	9.313
Afdracht loonheffing en sociale premies	1.069	941
Afdracht BTW	87	20
Aflossingsverplichting opgenomen geldleningen	14.671	18.340
Overige netto-vlottende schulden	6.507	5.998
Totaal netto-vlottende schulden	26.512	34.612

Schulden aan leveranciers € 4.178.000

De post "schulden aan leveranciers" heeft betrekking op nota's, die in 2013 zijn ontvangen en nog niet zijn betaald. Ultimo februari 2014 is deze post grotendeels betaald.

Afdracht belastingen, sociale- en verzekeringspremies € 1.156.000

Betreft de in januari 2014 afgedragen loonheffing, sociale premies over december 2013 en de afdracht omzetbelasting over de maand december 2013.

Aflossingsverplichting 2013 opgenomen geldleningen € 14.671.000

Betreft de aflossingsverplichting 2013 over de langlopende geldleningen welke onder de netto-vlottende schulden is opgenomen.

Overige netto-vlottende schulden € 6.507.000

Dit betreft aangegane verplichtingen (leveringen) die in 2014 zijn gefactureerd en betaald.

Overlopende passiva € 3.605.000

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	31 dec 2013	31 dec 2012
Betreft:		
Verplichtingen		
Reservering restant verlofdagen	948	1.166
Transitorische rente	2.645	2.848
Totaal verplichtingen	3.593	4.013
Overige vooruit ontvangen bedragen		
Vooruitontvangen bedragen	12	0
Totaal overige vooruitontvangen bedragen	12	0
Totaal overlopende passiva	3.605	4.013

De opgenomen verplichtingen zijn in het begrotingsjaar opgebouwd en deze komen in het volgende begrotingsjaar tot betaling of kunnen tot betaling leiden (verlofdagen). Deze laatste worden in principe niet uitbetaald.

De opgenomen post overige vooruit ontvangen bedragen komt ten bate van het volgende begrotingsjaar.

Schuld aan bankiers € 15.680.000

Schulden aan bankiers (bedragen x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
Betreft de volgende saldi per 31 december		
Nederlandse Waterschapsbank (rekening courant)	15.680	4.664
Totaal schulden aan bankiers	15.680	4.664

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Betrekking hebbend op de materiële vaste activa zijn per ultimo 2013 investeringsverplichtingen aangegaan tot een bedrag van € 4,8 miljoen.

Voor de inzet van bedrijfsauto's zijn per ultimo 2013 operationele leaseverplichtingen aangegaan tot een bedrag van € 869.000. Voor een deel van de bedrijfswagens zijn meerjarige full operational leaseovereenkomsten afgesloten. Deze hebben een contractlooptijd van 6 jaar. Voor in totaal 40 bedrijfswagens zijn overeenkomsten afgesloten. De kosten hiervan in 2013 belopen € 0,3 miljoen.

Voor het begrotingsjaar 2013 heeft het waterschap een kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank ter hoogte van maximaal € 16,1 miljoen.

Het waterschap fungeert, samen met de waterschappen Hunze en Aa's en Fryslân, als borg voor een lening van € 2,4 miljoen tegen 4.89% rente. Deze lening is door Hefpunt aangegaan bij de Waterschapsbank en heeft een looptijd van 5 jaar. De lening is door Hefpunt in 2013 afgelost en daarmee is de garantiestelling vervallen.

Vaststelling Jaarrapportage

Saldo baten en lasten kostendragers (x € 1.000)	Jaarrekening 2013
Kostendragers	
Watersysteembeheer	946
Zuiveringsbeheer	1.881
Totaal resultaat 2013	2.827

De Jaarrapportage 2013 is opgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap Noorderzijlvest in haar vergadering op 15 april 2014,

B. Middel
dijkgraaf

W. Brenkman
secretaris-directeur

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschap Noorderzijlvest op 7 mei 2014,

B. Middel
dijkgraaf

W. Brenkman
secretaris-directeur

Bijlagen

A. Staat van vaste activa

STAAT VAN VASTE ACTIVA															Bijlage: A
Omschrijving van de kapitaaluitgaven															kapitaallasten (aanschrijving en rente)
STAND 01-01-2013				MUTATIES IN 2013				STAND 31-12-2013				Rente			
Aanschaafprijs	Cumulatieve verminderingen	Boekwaarde	Overboeking OHW	Aanschaafprijs Vermeerderingen	Geacquévierde lasten	Verminderderingen	Bijdragen reserves	Aanschrijving	Cumulatieve verminderingen	Boekwaarde					
WERKEN IN EXPLOITATIE															
Immateriële activa															
1.938.785	734.242	1.204.543	144.007					570.569	2.082.792	1.304.811	777.981	0	570.569	0	
819.504	587.168	232.336						70.799	819.504	657.967	161.537	0	70.799	0	
12.722.775	4.267.142	8.455.633	1.689.929					920.441	14.421.704	5.187.583	9.234.121	0	920.441	0	
533.572		0							533.572	533.572	0	0	0	0	
16.014.636	6.122.124	9.892.512	1.842.936	0	0	0	0	1.561.809	17.857.572	7.683.933	10.173.640	0	1.561.809	0	
Totaal immateriële vaste activa															
Materiële activa															
47.205	0	47.205	63.538	0				0	110.743	0	110.743	0	0	0	
6.626.759	3.507.499	3.119.260	107.713			54.283		590.103	6.734.472	4.141.885	2.592.587	0	590.103	0	
4.024.214	2.253.687	1.770.527	796.745			13.100		487.795	4.820.959	2.764.582	2.056.377	0	487.795	0	
13.083.357	6.062.778	7.020.579	0					468.393	13.083.357	6.531.171	6.552.186	0	468.393	0	
1.396.155	348.297	1.047.858	609.813					47.853	2.005.968	396.150	1.609.818	0	47.853	0	
82.093.769	37.601.550	44.492.219	6.622.075			150.000		2.702.145	88.715.844	40.453.695	48.262.148	0	2.702.145	0	
7.736.685	4.137.369	3.599.316	7.163.238	0				312.854	14.899.923	4.450.223	10.449.700	0	312.854	0	
22.786.518	14.696.172	8.090.346	0	38.176				707.720	22.825.694	15.403.892	7.421.802	26.390	734.114	26.390	
68.803.241	48.915.315	19.887.926	7.853.568					1.462.471	76.656.809	50.377.786	26.279.023	157.983	1.620.434	157.983	
91.828.419	53.977.003	37.851.417	26.673.821	-38.176				3.440.075	118.463.065	57.417.077	61.045.988	258.682	3.698.757	258.682	
4.838.022	640.844	4.197.178	648.852					206.768	5.486.873	847.612	4.639.261	0	206.768	0	
303.264.344	172.140.514	131.123.831	50.539.363	0	0	217.383	0	10.426.178	353.803.707	182.784.075	171.019.633	443.035	10.869.213	443.035	
Totaal werken in exploitatie															
319.278.980	178.262.638	141.016.343	52.382.300	0	0	217.383	0	11.987.987	371.661.280	190.468.007	181.193.272	443.035	12.431.022	443.035	
ONDERHANDEN WERKEN															
Immateriële activa															
1.088.596	453.361	635.235	-144.007	711.419	0	-289.277	384.434		1.656.007	918.518	737.489	49.344	49.344	49.344	
				772.655	0		1.532.496		2.477.326	1.712.669	764.657	47.841	47.841	47.841	
0	0	1.604.498	-1.689.929	1.689.929	0	0			0	0	0	0	0	0	
2.793.267	553.534	2.239.733	-1.842.936	3.183.003	0	-289.277	1.926.930	440.000	4.133.333	2.631.187	1.502.146	97.185	97.185	97.185	
Materiële activa															
0	0	0	-63.538	63.538					0	0	0	1.055	1.055	1.055	
0	0	0	-107.713	107.713					0	0	0	1.789	1.789	1.789	
557.984	0	557.984	-796.745	935.505	0		21.189		696.744	21.199	675.545	33.723	33.723	33.723	
5.574	0	5.574	0	83.250	0				88.824	0	88.824	1.946	1.946	1.946	
4.031.167	0	4.031.167	-609.813	-203.354	93.790		3.150.000		3.311.789	3.150.000	161.789	73.318	73.318	73.318	
9.568.909	6.482.290	3.086.619	-6.622.075	4.417.590	636.618	-5.239.394	1.439.458	0	8.001.042	2.682.354	5.318.688	250.453	250.453	250.453	
4.445.353	938.019	3.509.334	-7.163.238	4.941.781	526.483	-248.287	466.522		2.750.379	1.154.255	1.596.124	204.167	204.167	204.167	
25.000	25.000	0	0	70.998	0	-25.000	0		95.998	0	95.998	1.595	1.595	1.595	
5.422.982	16.000	5.406.982	-7.853.568	3.467.002	440.517	0	146.541		1.476.942	162.541	1.314.401	244.285	244.285	244.285	
17.193.033	50.000	17.143.033	-26.673.821	10.666.443	943.998	-50.000	6.000	0	2.129.652	6.000	2.123.652	745.187	745.187	745.187	
780.466	780.466	0	-648.852	-181.752	501.288	-780.466	0		0	0	0	10.645	10.645	10.645	
42.030.478	8.289.775	33.740.703	-50.539.363	24.388.713	2.691.543	-6.343.147	5.228.720	0	18.551.370	7.176.349	11.375.021	1.568.163	1.568.163	1.568.163	
Totaal onderhanden werken															
44.823.745	8.843.309	35.980.436	-52.382.300	27.551.715	2.691.543	-6.632.423	7.156.651	440.000	22.684.703	9.807.536	12.877.167	1.665.348	1.665.348	1.665.348	
TOTAAL GENERAAL ACTIVA															
384.102.725	187.105.947	176.996.779	0	27.551.715	2.691.543	-6.415.040	7.156.651	440.000	11.987.987	200.275.544	194.070.439	2.108.383	14.096.370	14.096.370	

B. Staat van financiële vaste activa

STAAT VAN FINANCIËLE VASTE ACTIVA (bedragen x € 1.000)										Bijlage: B	
Omschrijving	STAND 01-01-2013			MUTATIES IN 2013		STAND 31-12-2013			Rente		
	Aanschaf prijs	Vermindering en cumulatief	Boek waarde	Vermeerderingen	Verminderen	Aanschaf prijs	Vermindering en cumulatief	Boek waarde			
Kapitaalverstrekkingen aan:											
Bedrijven											
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	154		154			154		154		6	
RioNoord B.V.	5		5			5		5		0	
N.V. Groninger Monumenten Fonds	110		110			110		110		4	
Totaal kapitaalverstrekkingen	269		269		5	269	5	264		10	
Leningen aan:											
Ambtenaren											
Hypotheken aan personeel Zuiveringschap Drenthe											
Bedrijven	53	17	36		36	53	53			1	
RioNoord B.V.	279	279				279	279				
Overigen	0		0			0		0		0	
Totaal leningen	332	296	36		36	332	332	0		1	
Totaal financiële vaste activa	601	296	305		41	601	337	264		11	

C. Overzicht investeringskredieten per 13 december 2013

Bijlage: C

OVERZICHT VAN IN 2013 AFGERONDE/VERVALLEN PROJECTEN	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2013	Totaal subsidie krediet 2013	Saldo projectkosten	Bestede kosten t/m 2013 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2013	Project gereed Over/onder schrijding kosten	Project gereed Over/onder schrijding subsidie	Saldo resultaat project
1	Waterveiligheid en Rampenbestrijding	487	Versterkingswerken primaire waterkering	75.000		75.000			75.000		75.000
		530	Versterken Eemskanaaldijk 2012-2013	3.300.000		3.300.000	3.642.171	230.000	-342.171	-230.000	-112.171
		536	Versterken zeekering Vliehuizergat	3.350.000		3.350.000	3.558.539	3.150.000	-208.539	-3.150.000	2.941.461
2	Totaal Veiligheid en Gezond Water			6.725.000		6.725.000	7.200.710	3.380.000	-475.710	-3.380.000	2.904.290
				1.476.120		1.476.120	1.452.875		23.245		23.245
		287	ASP Herinrichting Peize								
		412	Waterberging module 1 - proceskosten	500.000		500.000	577.078		-77.078		-77.078
		413	Waterberging module 2 - ruilplan	476.000		476.000	658.884		-182.884		-182.884
		414	Waterberging module 3 - Uitvoering Roden-Norg	8.050.755		8.050.755	8.050.755				
		415	Waterberging module 4 - Uitvoering Peize	8.159.307	3.000.000	5.159.307	7.999.754	3.198.563	159.553	-198.563	358.116
		429	Renovatie 17 kwantiteitssgemen	5.825.000		5.825.000	5.324.243	47.100	500.757	-47.100	547.857
		438	Living North Sea	115.000	50.000	65.000	302.402	246.858	-187.402	-196.858	9.456
		440	Lauwersmeerstudies (incl. gemaal Lauwersoog)	182.225	39.900	142.325	196.114	58.880	-13.889	-18.900	5.091
		482	Vergroten bemalingscapaciteit gemaal NPZijl	1.200.000		1.200.000	1.006.355		193.645		193.645
		488	Maatregelen verdroging Reidsdalsdal	355.000	156.000	199.000	434.952	152.295	-79.952	3.705	-83.657
		537	KRW-Vispasseerbaar maken 28 kunstwerken	400.000	200.000	200.000			400.000	200.000	200.000
		543	GPS hard- en software	50.000		50.000	71.995		-21.995		-21.995
		551	Aanschaf tractie 2013	105.000		105.000	107.713		-2.713		-2.713
3	Totaal Voldoende en Gezond Water Gezuiverd Water			26.894.407	3.445.900	23.448.507	26.183.120	3.703.695	711.287	-257.796	969.083
		402	Uitbreiding RWZI Garmenwilde	23.309.900		23.309.900	23.541.374	6.000	-231.474	-6.000	-225.474
		427	Renovatie 8 rioolgemalen	5.140.000	110.000	5.030.000	4.454.047	146.541	685.953	-36.541	722.494
		490	MJA 3 Energiemaatregelen zuiveren	826.000		826.000	821.537		4.463		4.463
		496	Beheer ondergrondse infrastructuur	486.000		486.000	505.067	16.000	-19.067	-16.000	-3.067
		507	Aanleg persleiding Uithuizen-Uithuizemeeden	2.346.000		2.346.000	2.064.307		281.693		281.693
		549	Borging procesautomatisering AWK	400.000		400.000	398.598		1.402		1.402
4	Totaal Gezuiverd Water Water en Maatschappij	555	Grondaankoop Gaarkeuken	63.500		63.500	63.538		-38		-38
				32.571.400	110.000	32.461.400	31.848.468	168.541	722.932	-58.541	781.473
		524	Bijdragen aan gemeenten in IBA's 2012	187.500		187.500	187.500				
		548	Vernieuwen Panazijl	440.000		440.000	438.604		1.396		1.396
5	Totaal Water en Maatschappij Bedrijfsvoering	559	Groot onderhoud bruggen	160.000		160.000	160.110		-110		-110
				787.500		787.500	786.214		1.286		1.286
		484	MIS fase 2	300.000		300.000	307.922		-7.922		-7.922
		526	Vernieuwing DATA opslag en infra	520.000		520.000	524.116		-4.116		-4.116
Eindtotaal	Totaal Bedrijfsvoering	561	Monitoringstelsel WSB	50.000		50.000	54.684		-4.684		-4.684
				870.000	3.555.900	870.000	886.722	7.252.237	-16.722	-3.696.337	-16.722
				67.848.307		64.292.407	66.905.234		943.073		4.639.410

OVERZICHT ONDERHANDEN WERK 2013 EN OVERBOEKING NAAR 2014

Bijlage: C

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2013	Totaal subsidie krediet 2013	Bestede kosten t/m 2013 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2013	Ovb restant kosten krediet naar 2014	Ovb restant subsidie krediet naar 2014
1	WATERVEILIGHEID en Rampenbestrijding	453	Dijkpark Garmerw olde	8.005.000		404.438	17.621	7.600.562	-17.621
		479	Monitoring ommelanderzeedijk LiveDijk XL	3.525.000	2.900.000	2.301.349	1.440.000	1.223.651	1.460.000
		480	Veiligheidstoetsing regionale w aterkeringen	325.000		157.655		167.345	
		515	Hoogw aterbeschermingsprogramma HWBP	4.550.000		4.534.287		15.713	
		535	EVS Moerasfilter marumerlage	1.050.000	426.000	151.412	70.000	898.588	356.000
	Totaal Veiligheid			17.455.000	3.326.000	7.549.141	1.527.621	9.905.859	1.798.379
2	Voldoende en Gezond Water	332	Nieuw bouw gemaal Selw erd	50.000	11.000	55.885	109.608	-5.885	-98.608
		405	Vervangen telemetrie kw antiteitsgemalen	2.070.091		1.653.927		416.164	
		416	CE-markering	32.000				32.000	
		417	Gemaal en sluis Usquert	6.220.024	6.220.024	1.087.247	966.874	5.132.777	5.253.150
		458	Baggeren / depot / opw erpen w ierde Valcum	2.656.900	646.852	2.057.683	907.579	599.217	-260.727
		473	Inrichting en afkoop RAK Appingedam-Delfzijl	1.016.000		491.051		524.949	
		481	Onderhoud cleveringssluizen Lauw ersoog	100.000		52.746	30.672	47.254	-30.672
		489	Grond-oppervlakte-w ater interactie	167.888		71.549	21.199	96.339	-21.199
		491	Baggeren Damsterdiep, incl. saneren	1.300.000		714.697	50.000	585.303	-50.000
		494	Vispassages Noorpolderzijl, Spijkerpomp en Drie delfzijl	1.885.200	1.544.600	1.290.152	783.000	595.048	761.600
		505	Herinrichting Norg-restant	2.639.000		2.632.013		6.987	
		518	60 km aanleg NVO	3.050.000	1.000.000	674.326	50.000	2.375.674	950.000
		519	Studie droge voeten 2050	656.250	268.750	428.434	39.424	227.816	229.326
		521	Monitoringsbeleidsplan	150.000		55.728	69.273	94.272	-69.273
		534	Bijdrage koppeling Matsloot-Eekerdiep	674.370		225.000		449.370	
		545	Aankoop maaipaden vanaf 2012	135.000		100.498		34.502	
		556	Vernieuw en gemaal Ten Boer			0		0	
		557	Herin R-N Beekherstel Peizerdiepsyst	2.500.000		690.265		1.809.735	
		560	Li Peize onderhoudspaden	1.500.000				1.500.000	
	Totaal Voldoende en Gezond Water			26.802.723	9.691.226	12.281.201	3.027.629	14.521.522	6.663.597
3	Gezuiverd Water	406	Vervangen telemetrie rioolgemalen	1.982.846		1.616.459		366.387	
		459	Grondaankoop Garmerw olde	2.000.000		1.558.205		441.795	
		525	RWZI Uithuizermeeden, incl. persleiding Eemshaven	500.000		72.097		427.903	
		527	RWZI Garmerw olde milieumaatregelen	950.000		362.515		587.485	
		552	Uit erking slijstrategie Noord	116.400		95.998		20.402	
		558	CADoS rw zi Ulrum	875.000	349.000	520		874.480	349.000
	Totaal Gezuiverd Water			6.424.246	349.000	3.705.794		2.718.452	349.000
4	Water en Maatschappij	442	OP Onderzoeksprojecten	352.000		266.515	21.886	85.485	-21.886
		512	Water en kw aliteit	159.200		112.512		46.688	
		523	Stedelijke w ateropgaven (plannen maken)	195.000		20.526		174.474	
		529	Interreg TRAP	184.300	138.300	66.539	52.061	117.761	86.239
		544	E-overheid, updaten e-loket	60.000		30.990		29.010	
		546	MIRH Nicaragua/Honduras	960.000	960.000	282.189	273.659	677.811	686.341
		547	IWRAP Kenya	100.000	100.000	19.724	25.836	80.276	74.164
	Totaal Water en Maatschappij			2.010.500	1.198.300	798.995	373.442	1.211.505	824.858
5	Bedrijfsvoering	448	Inrichten crisisruimten w aterschapshuis	102.225		25.672		76.553	
		531	Van bestellen tot betalen - E-facturering	248.000		218.030		29.970	
		538	Verbeteren gegevensbeheer enz.	50.000		18.756		31.244	
		539	Grootchalige Basisregistratie Topografie	80.000		34.681		45.319	
		550	Vernieuw ing ICT structuur DIA	400.000		312.096		87.904	
		553	Groot onderhoud w aterschapshuis 2013	180.000		60.473		119.527	
		554	Sharepoint	100.000		8.788		91.212	
	Totaal Bedrijfsvoering			1.160.225		678.496		481.729	
Eindtotaal				53.852.694	14.564.526	25.013.627	4.928.692	28.839.067	9.635.834

D. Staat van reserves en voorzieningen

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN (bedragen x € 1.000)										Bijlage: D	
Omschrijving	Stand 1-1-2013	MUTATIES 2013					Stand 31-12-2013	Berekende rente niet toegevoegd			
		Vermeerderingen		Verminderingen							
		Rentetoevoeging	Overige intern/extern	Intern	Extern						
Algemene reserves	4.382		862	1.713		2.669	133				
Watersysteembeheer	2.648					3.510	175				
Zuiveringsbeheer											
Totaal Algemene reserves	7.030		862	1.713		6.179	309				
Bestemmingsreserves											
Watersysteembeheer											
1. Projecten integraal waterbeheer	378	7		91		287	19				
2. Baggeren overdiepte Hoendiep	137	21		33		143	7				
3. De Slokkert	376			111		364	20				
4. Onderhoud kunstwerken	143			32		33	7				
5. Gemaal De Liew/Eemshaven	145					145	7				
6. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	233	60				201					
7. Waterberging Electraboezem	0					60	3				
8. FES waterbodemsan.	1.134	88		266		1.134	57				
Zuiveringsbeheer	2.546					2.368	120				
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	30					30	2				
2. Onderhoud kunstwerken	183			88		96	9				
3. Reserve Beheer oude leidingen	4.959		167		159	4.967					
	5.172		167	88	159	5.093	11				
Algemeen											
1. Aankleding waterschapshuis	22					22	1				
2. Vijver waterschapshuis	22					22	1				
Totaal Bestemmingsreserve	7.741	88	167	354	159	7.483	132				
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	14.772	88	1.029	2.067	159	13.662	441				
Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen											
1. Pensioen (en wachtgeld) bestuur	2.301	115		131	98	2.187					
2. Voorziening personeel	646	32	13	273	33	385					
	2.946	147	13	403	131	2.572					
TOTAAL VOORZIENINGEN	2.946	147	13	403	131	2.572					

E. Staat van vaste schulden 2013

STAAT VAN VASTE SCHULDEN 2013 (bedragen x € 1.000)													Bijlage: E	
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente %	Looptijd (jaren)	Vervaldag rentenota	STAND 01-01-2013	MUTATIES IN 2013		Vervaldag	STAND 31-12-2013	Betaalde rente	Verschuldigde rente per 01-01-2013	Verschuldigde rente per 31-12-2013	Rente t.l.v. 2013	Aflossings verplichting 2014	
					Vermeerde-ningen	Aflossingen								
1. Vaste geldleningen														
1.815	7,960%	20	01-03	272		272	01-03		27	18		9		
3.176	7,070%	20	01-06	476		476	01-06		43	20		24		
2.723	6,290%	20	01-10	545		136	01-10	408	34	9	6	32	136	
12.000	5,240%	15	04-06	4.000		800	04-06	3.200	210	120	96	186	800	
13.000	4,015%	20	18-06	7.150		650	18-06	6.500	287	154	140	273	650	
6.280	6,350%	15	01-01	1.256		1.256	01-01	0	35	35		35		
13.613	6,070%	20	18-01	5.445		681	18-01	4.765	331	314	275	291	681	
13.613	5,870%	20	17-11	5.445		681	17-11	4.765	320	38	34	315	681	
9.000	4,590%	30	01-10	7.500		300	01-10	7.200	344	86	82	341	300	
10.000	4,315%	20	12-02	7.500		500	12-02	7.000	324	286	266	304	500	
11.000	4,645%	30	01-10	9.533		367	01-10	9.167	439	110	106	439	367	
2.000	3,640%	25	01-01;04;07;10	1.828		86	01-01;04;07;10	1.742	65	65		65	86	
10.000	4,120%	5	12-12	2.000		2.000	12-12		58	4		54		
15.000	3,370%	5	02-03	6.000		6.000	02-03		251	168		83		
10.000	3,000%	5	30-06	4.000		4.000	30-06		129	60		69		
10.000	2,740%	10	24-06	8.000		1.000	24-06	7.000	219	114	100	205	1.000	
3.600	2,320%	10	01-09	2.880		360	01-09	2.520	67	22	19	64	360	
1.500	4,340%	10	13-08	1.500		1.500	13-08		65	25		40		
4.000	4,430%	10	23-07	4.000		4.000	23-07		194	78		116		
10.000	3,790%	10	22-02	10.000		10.000	22-02		571	324		247		
3.500	4,030%	10	15-12	3.500		3.500	15-12		98	6		92		
8.000	3,935%	15	20-03	8.000		8.000	20-03		452	246		206		
10.000	2,460%	9	01-07	8.889		1.111	01-07	7.778	219	109	96	205	1.111	
10.000	3,540%	10	22-03	9.000		1.000	22-03	8.000	319	247	220	292	1.000	
15.000	2,510%	10	03-04	15.000		1.500	03-04	13.500	377	280	253	349	1.500	
15.000	1,780%	10	18-12	15.000		1.500	18-12	13.500	267	9	9	266	1.500	
15.000	2,010%	10	19-02		15.000		19-02	15.000			260	260	1.500	
10.000	1,880%	10	04-07		10.000		04-07	10.000			93	93	1.000	
15.000	1,895%	10	17-07		15.000		17-07	15.000			130	130	1.500	
33.337	3,953%	17	26-08		33.337	33.337	26-08	33.337			459	459		
297.159	3,746%	14,0		148.720	73.337	51.676		170.382	5.747	2.848	2.645	5.544	14.671	
In 2013 zijn vier leningen afgesloten tot een bedrag van in totaal 73 miljoen Euro tegen respectievelijk 2,01, 1,88, 1,895 en 3,953% met een looptijd van 10, 10, 10 en 17 jaar.														
Per 31 december 2013 bedraagt de gewogen gemiddelde looptijd van de afgesloten leningen 14,0 jaar en is het gewogen gemiddelde rentepercentage 3,746%.														
2. Geldlening onder garantie waterschap														
a. Per 1 november 2008 heeft Hefpunt een lening van € 2,4 miljoen afgesloten bij de NNB, tegen een rentepercentage van 4,89 en een looptijd van 5 jaar.														
Deze lening is door Hefpunt in 2013 afgelost en daarmee is de garantstelling vervallen.														
3. Waarborgsommen														
Sleutels onderhoudsweg zeeveering				25	1			26				1		
Verreijkers OZD				0				0				0		
Toegang Garnemwolve				5		3		2				0		
Totaal Waarborgsommen				31	1	3		28				1		

F. Berekening van het rente-omslagpercentage

BEREKENING VAN DE RENTE-OMSLAGPERCENTAGE (met bedragen x €1.000)

Bijlage: F

Gemiddeld geïnvesteerd bedrag		2013		
		Per 01-01	Per 31-12	Gemiddeld
Immateriële vaste activa		6.885	8.331	7.608
Materiële vaste activa		134.132	120.736	127.434
Onderhanden projecten		35.980	63.608	49.794
Financiële vaste activa		305	269	287
		177.302	192.943	185.123
Financieringsmiddelen				Per 1-1-13
Algemene reserve	cf overzicht reserves			7.030
Overige reserve	cf overzicht reserves			2.782
Voorzieningen	cf overzicht reserves			2.946
				12.759
Vaste geldleningen	cf. schuldenoverzicht			148.720
Waarborgsommen	cf. schuldenoverzicht			31
				161.510
Overschot/tekort aan vaste fin.middelen				
Financieringsmiddelen				161.510
Gemiddeld geïnvesteerd				185.123
Tekort aan middelen				23.613
Berekening rentekosten				
Rente geldleningen	cf. schuldenoverzicht			5.544
Rente waarborgsommen	cf. schuldenoverzicht			2
Rente financiële vaste activa	rente onder baten			-1
Rente rekening courant				18
Bespaarde rente				
- waarborgsommen	cf. schuldenoverzicht		2	
- algemene reserve			309	
- bestemmingsreserve			132	
Rentetoevoeging voorzieningen	cf. overzicht reserves/vz		147	
				590
				6.152
Rente-omslag				
Het percentage van de rente-omslag bedraagt:				
			Gemiddeld geïnv. bedrag	Rente
Totaal			185.123	6.152
Af: Investerings met vaste rente (financiële vaste activa)			0	1
			185.123	6.151
Gemiddeld percentage			6.151	3,32259%
			185.123	

G. Risciparagraaf

RISICOPARAGRAAF WATERSCHAP NOORDERZIJLVEST					Bijlage: G	
Nr.	Omschrijving risico	Ontstaan in	Status	Risico- kans	Financieel gevolg	
1	Bij het ontstaan van het waterschap in 2000 is een fonds opgericht voor het verwijderen van niet meer in gebruik zijnde persleidingen. Het fonds is belegd in een obligatiefonds met een verwacht rendement van 5%-8%. Het werkelijke rendement kan hiervan afwijken wat gevolgen kan hebben voor de omvang van het fonds.	2000	In de Jaarrapportage wordt de actuele stand van het fonds opgenomen per ultimo van het betreffende jaar. De waarde van de belegging bedraagt ultimo december 2012 € 5,0 miljoen.	Midden	Als het fonds ontoereikend is dragen NZV en H&A's bij.	
2	Over het jaar 2000 en 2001 zijn aanslagen opgelegd aan een bedrijf te Hoogkerk wegens het niet voldoen aan de vergunningseisen. De opbrengst is verantwoord in de Jaarrapportage 2004. Ook voor het jaar 2002 is uitgegaan van een nog op te leggen aanslag. In 2003 is wederom voldaan aan de vergunningseisen. Door het bedrijf is beroep bij het Hof aangetekend tegen de aanslagen over 2000 en 2001.	2004	In september 2007 heeft het Hof uitspraak gedaan over het beroep tegen de aanslag over 2000. De definitieve uitspraak over de aanslag 2001 van het Gerechtshof Leeuwarden is er nog niet. Het waterschap heeft aangedrongen bij het Hof op schriftelijk uitsluitstel wanneer dit vonnis tegemoet kan worden gezien.	Laag	Het bedrag van het restrisico is bijgesteld naar € 250.000, omdat het waterschap inmiddels een gedeelte teruggekregen heeft.	
3	Definiëring van de belastingcategorie Natuur en Ongebouwd.	2009	In 2011 is op landelijk niveau (LWV) besloten een beperkt aantal zaken voor te leggen aan de rechter. Een van die zaken betreft objecten bij het waterschap Noorderzijlvest. Er zijn landelijk zes proefprocedures gevoerd ter zake de definitiebepaling van Natuur. De uitkomst van deze procedures is dat er drie zijn gewonnen en drie zijn verloren. Momenteel is een cassatieprocedure aanhangig bij de Hoge Raad. Geprognoseerd wordt dat er uiteindelijk met de natuurterreinbeheerders alsnog afspraken moeten worden gemaakt om met in acht name van de rechterlijke uitspraken tot een werkbare definitie te komen.	Midden	Inschatting maximaal circa € 300.000.	
4	Mogelijke veroordeling tot gedeeltelijke betaling kostenposten ten gevolge van door het waterschap geaccepteerde meldingen van zandopslag in een plas, waar in een ander deel ook gerecreëerd wordt.	2009	Het waterschap is op dit moment nog betrokken in een aantal procedures waarin o.a. de rechtmatigheid van het toestaan van de zandopslag in de plas beoordeeld wordt.	Midden	De omvang van het (tot nu toe bekende) risico is € 150.000. Dit heeft alleen betrekking op onzettendvrij dagrecreatie in de periode 2009-2011, exclusief de PM-post waardedaling onroerende objecten. De potentiële claim is onmiddellijk na het ontstaan ervan ook gemeld bij de aansprakelijkheidsverzekering van het waterschap, maar onzeker is of de vigerende polis alle schade afdekt.	
5	Begin maart 2009 is er tijdens het baggeren van het Mensingeweersterhoopdiep het talud gedeeltelijk verzakt. De gemeente De Marne heeft het waterschap voor een bedrag van ca. €300.000 aansprakelijk gesteld. Tevens heeft het waterbedrijf het waterschap voor een bedrag van ca. €50.000 aansprakelijk gesteld. Het waterbedrijf had uit voorzorg haar waterleiding verlegd en wil deze kosten op ons verhalen.	2009	Inmiddels heeft Centraal Beheer de claim afgewezen (na rapport expert). Op 22 september 2009 heeft het waterschap de claim van het waterbedrijf afgewezen. Centraal Beheer is van mening dat de claim van het waterbedrijf buiten de dekking van de polis valt. Volgens de expert en de projectleider is de kade niet door het baggeren verzakt. Op 22 april 2010 heeft het waterschap de claim van het waterbedrijf nogmaals afgewezen.	Laag	Maximaal risico is € 350.000 in geval van uitbetaling van de claims.	
6	Begin januari 2012 is ten tijde van hoogwater door de voorzitter van de veiligheidsregio het bevel tot evacuatie van Woltersum e.o. gegeven.	2012	De kosten van evacuatie en de schade zijn verdeeld over de betrokken partijen en verantwoord in voorliggende jaarrapportage. Er bestaat een geringe kans dat het waterschap alsnog geconfronteerd wordt met schadeclaims als gevolg van deze calamiteit.	Laag	Het maximale risico wordt ingeschat op € 50.000.	
7	Met de software-leverancier ORACLE is een geschil ontstaan over de betaling van gebruikslicenties voor de ORACLE-software, die het waterschap gebruikt als ondersteuning van het MIS en andere kritische bedrijfsprocessen. Sinds 2008 heeft ORACLE voor het gebruik van dit pakket niets meer gefactureerd en het waterschap niets betaald. Kern van het verschil van inzicht tussen partijen is of er voor het voortgezet gebruik al dan niet sprake is van een (eeuwigdurende) licentie.	2012	Meerdere waterschappen in Nederland zijn door tussenkomst van het Waterschapshuis bij deze problematiek betrokken. Omdat het waterschap in redelijkheid niet over kan gaan tot deinstallatie van het pakket, dreigt Oracle alsnog een forse licentieclaim naar te leggen voor het gebruik over de afgelopen jaren.	Hoog	Omvang € 1,2 miljoen.	

Normering risicokans (positief c.q. negatief):

Hoog = De kans op een financieel risico is hoog, maar nog onvoldoende zeker.
Midden = Kan uiteindelijk leiden tot een financieel risico.
Laag = Vermoedelijk geen financieel risico.

H. Vaststelling jaarrapportage**Bijlage: H**

Saldo baten en lasten kostendragers (x € 1.000)	Jaarrekening 2013
Kostendragers	
Watersysteembeheer	946
Zuiveringsbeheer	1.881
Totaal resultaat 2013	2.827

B. Middel
dijkgraaf

W. Brenkman
secretaris-directeur

I. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant